

IZVEŠTAJ O RADU BEOGRADSKE OTVORENE ŠKOLE ZA 2023. GODINU

30
GODINA

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

IZVEŠTAJ O RADU BEOGRADSKE OTVORENE ŠKOLE ZA 2023. GODINU

OTPORNO DRUŠTVO ZASNOVANO NA ZNANJU, PARTNERSTVU I ODGOVORNOSTI

SADRŽAJ

MISIJA, VIZIJA I VREDNOSTI BOŠ-A.....	5
STRUKTURA I STRATEŠKI RAZVOJ BOŠ-A.....	6
NAJVAŽNIJA POSTIGNUĆA U 2023.	16
PROJEKTI I DONATORI.....	20
DONATORSKI PARTNERI I KLIJENTI	25
PARTNERSKE ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE.....	26
ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA I MEDIJI KOJE PODRŽAVAMO KROZ EKSPERTSKU, MENTORSKU I FINANSIJSKU PODRŠKU	28
IZDANJA BOŠ-A U 2023. GODINI.....	31
BOŠ PORTALI	35
BOŠ PODKASTI	41
MREŽE I ČLANSTVA BOŠ-A U 2023. GODINI.....	43
ČLANSTVA U RADNIM GRUPAMA I TELIMA	46
30 GODINA BEOGRADSKA OTVORENE ŠKOLE.....	47
CIVILNO DRUŠTVO.....	51
EVROPSKE INTEGRACIJE.....	62
ENERGIJA, KLIMA I ŽIVOTNA SREDINA.....	66
ZAPOŠLJIVOST I KARIJERNO VOĐENJE I SAVETOVANJE	81
OBRAZOVANJE	88
OMLADINSKA POLITIKA.....	93
DOBRO UPRAVLJANJE	95
REALIZACIJA STRATEŠKOG PLANA U 2023.....	96
BOŠ TIM U 2023. GODINI	102

MISIJA, VIZIJA I VREDNOSTI BOŠ-A

MISIJA

Beogradska otvorena škola (BOŠ) je neprofitna organizacija građanskog društva osnovana 1993. godine. BOŠ razvija i umrežava pokretače promena, unapređuje javne politike i povezuje javni, poslovni i civilni sektor u cilju izgradnje otpornog društva, zasnovanog na znanju, partnerstvu i odgovornosti.

VIZIJA

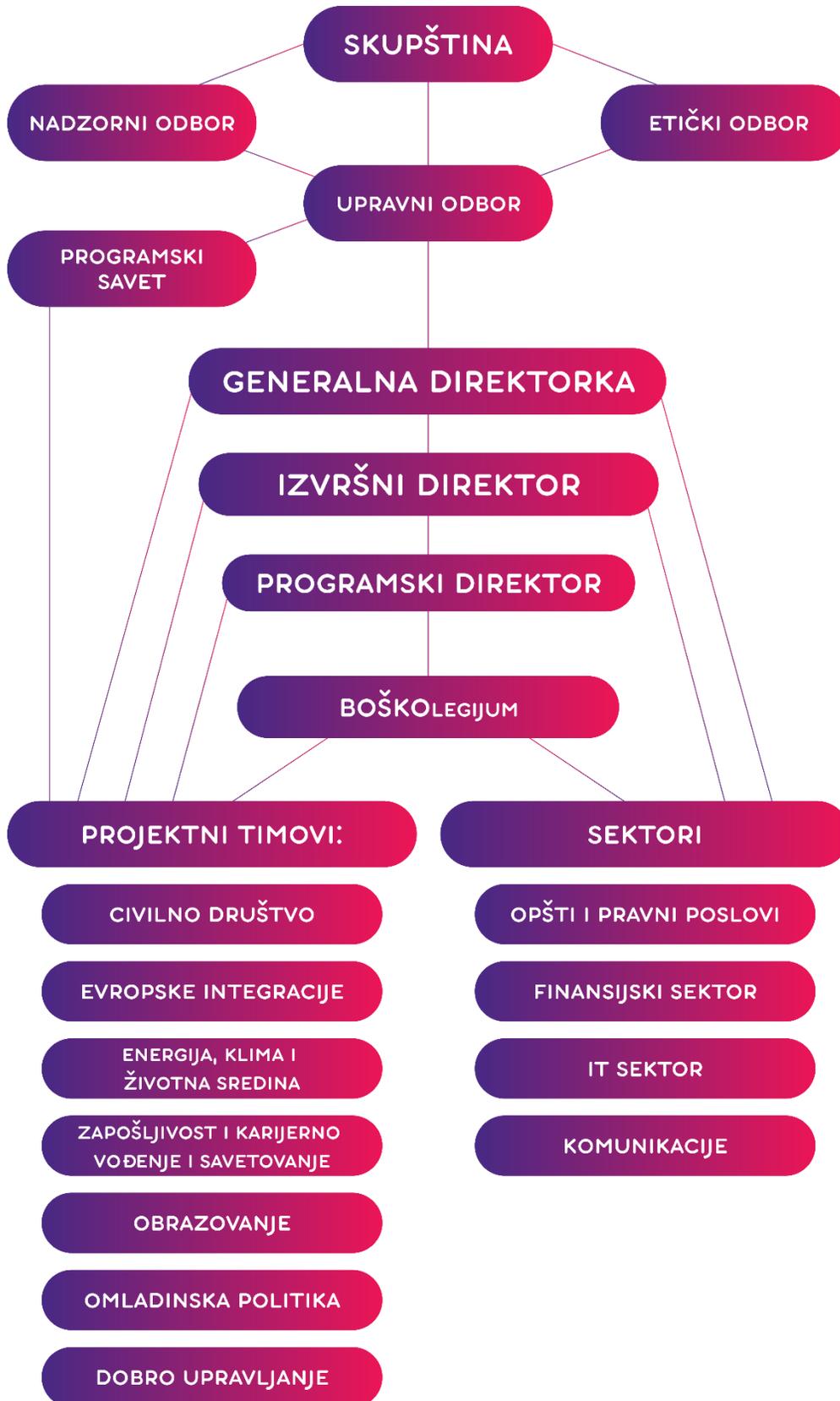
Otporno društvo zasnovano na znanju, partnerstvu i odgovornosti.

VREDNOSTI BOŠ-A

Beogradska otvorena škola poštuje principe rodno senzitivnog jezika i na taj način teži da doprinese podizanju svesti o značaju jednakosti žena i muškaraca. U skladu sa pravopisnim normama srpskog jezika, u Godišnjem izveštaju o radu upotrebljen je rodno senzitivni jezik kada je to jezička praksa dozvoljavala, te imenice koje su ostale u generičkom muškom rodu podrazumevaju i žene i muškarce.

STRUKTURA I STRATEŠKI RAZVOJ BOŠ-A

STRATEŠKI PLAN

Novi strateški plan Beogradske otvorene škole za period 2023 – 2025. nastao je kao rezultat procesa strateškog planiranja, koji je realizovan u toku 2022. godine, po isteku Strateškog plana BOŠ-a za period 2019 – 2021. Strateški dokument za period 2023 – 2025. rezultat je značajnih napora koje je uložio čitav BOŠ tim, kako bi postavio novi plan razvoja organizacije i prioritete za naredne tri godine.

STRATEŠKI CILJEVI

RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA I POJEDINACA

Doprineti razvoju civilnog društva i pojedinaca kroz obrazovne programe, obuke, studijske posete, informisanje, savetovanje, finansijsku i ekspertsku podršku, mentorstvo i umrežavanje.

UNAPREĐENJE JAVNIH POLITIKA

Unaprediti proces razvoja, sprovođenja, monitoringa i evaluacije javnih politika i poboljšati njihov kvalitet kroz istraživanje, javno zagovaranje, podršku učešću u procesima donošenja odluka, umrežavanje i mentorsku podršku.

BOŠ doprinosi i jednom i drugom cilju svojim radom u sledećim oblastima:

- Civilno društvo;
- Evropske integracije;
- Energija, klima i životna sredina;
- Zapošljivost i karijerno vođenje i savetovanje;
- Obrazovanje;
- Omladinska politika;
- Dobro upravljanje.

FUNKCIONISANJE I UNAPREĐENJE RADA I ORGANIZACIJE

SKUPŠTINA BEOGRADSKE OTVORENE ŠKOLE I NADZORNI ODBOR

Skupština Beogradske otvorene škole, koju čini 13 osnivača, istaknutih pojedinaca biranih iz alumni zajednice Beogradske otvorene škole, održala je sednicu 13. septembra 2023. Na sednici su usvojeni: Izveštaj o radu BOŠ-a kao i Finansijski izveštaj za 2022. godinu. Izabrana su dva nova člana Nadzornog odbora. Oni su uvidom u knjigovodstvenu evidenciju pripremili i potpisom potvrdili izveštaj Nadzornog odbora, takođe za 2022. godinu. Na ovoj sednici Skupštine BOŠ-a, potvrđeno je da se članovima Upravnog odbora produžava mandat na još dve godine. Budući da se približavala proslava 30 godina BOŠ-a, članovi su upoznati sa planovima u vezi sa obeležavanjem jubileja.

UPRAVNI ODBOR

Sednice Upravnog odbora su održane dva puta – u aprilu i septembru. Na sednici u aprilu, članovima UO je predstavljen inoviran obrazovni program Studije budućnosti. Program je prilagođen potrebama i željama studenata, kao i aktuelnim društvenim tokovima. Unapređen je i mentorski program, kroz koji će studenti imati priliku da intenzivnije sarađuju sa uspešnim pojedincima iz različitih oblasti koje ih zanimaju, od akademske zajednice do biznisa. Jedna od tema razgovora bila je i obeležavanje 30 godina Beogradske otvorene škole - Upravni odbor je na sednici kreirao koncept proslave jubileja. Predsednik Upravnog odbora, prof. dr Slobodan Marković preuzeo je zaduženje da sa britanskim novinarom i rektorom Instituta za humanističke studije u Beču, Mišom Glenijem, dogovori njegovo učešće u obeležavanju jubileja.

Na sednici u septembru su usvojeni: Izveštaj o radu BOŠ-a za 2022. godinu, Finansijski izveštaj za 2022. godinu kao i izveštaj Nadzornog odbora, takođe za 2022.

Upravni odbor Beogradske otvorene škole čine: prof. dr Slobodan Marković, predsednik Upravnog odbora Beogradske otvorene škole i redovni profesor Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu i Instituta za Evropske studije; Vladimir Cerović, predsednik Alumni organizacije Beogradske otvorene škole i regionalni direktor Business Network International DOO; prof. dr Jelena Jerinić, redovna profesorka na Pravnom fakultetu Univerziteta Union, Beograd; Nataša Nikolov, PR & Event menadžerka; prof. dr Vladimir Pavićević, politikolog i političar; Đorđe Petrić, direktor Servus Hanyang Group Europe; dr Rade Rakočević, finansijski investitor, vlasnik kompanija Senzal Capital; Jelena Šribar, HR konsultantkinja; Marinko Vučinić, predsednik Skupštine Beogradske otvorene škole.

BOŠ KOLEGIJUM (BOŠKO)

Kolegijum BOŠ-a (BOŠko), koji je počeo sa radom 2014. godine, ima za cilj unapređenje interne komunikacije i celokupnog rada Beogradske otvorene škole. BOŠko čine izabrani predstavnici programskih i projektnih timova iz oblasti kojima se BOŠ bavi. Tokom 2023. godine nastavio je sa aktivnim radom na planiranju tekućih aktivnosti BOŠ-a, saradnjom timova i koordinacijom ciljeva organizacije - osiguravajući kvalitet svih aktivnosti kojima se BOŠ bavi. U 2023. godini, održano je ukupno 20 sastanaka.

OPŠTI I PRAVNI POSLOVI

Beogradska otvorena škola je i u 2023. godini nastavila da donosi nove i razvija već postojeće interne procedure i pravila. Donet je novi unapređeni Pravilnik o radu, koji bliže uređuje prava i obaveze svih zaposlenih u Beogradskoj otvorenoj školi u skladu sa važećim Zakonom o radu.

Promenjen je Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mesta, koji uvođenjem novih radnih mesta i detaljnim određivanjem delokruga poslova, obaveza i odgovornosti na već postojećim radnim mestima prati razvoj Beogradske otvorene škole. Ranije usvojenim pravilnicima i uputstvima, od 2023. godine dodajemo Pravilnik o kućnom redu, koji bliže uređuje pitanje održavanja procesa rada u prostorijama BOŠ-a, kao i Pravilnik o sprečavanju korupcije.

Beogradska otvorena škola je u skladu sa usvajanjem novih zakona i podzakonskih akata u 2023. godini donosila potrebne pravne akte i u svom radu se pridržavala predviđenih pravila.

Na osnovu Zakona o arhivskoj građi i arhivskoj delatnosti usvojen je set dokumenata, među kojima su i nova Arhivska knjiga, nova Lista kategorija registratorskog materijala sa rokovima čuvanja, kao i Pravilnik o načinu evidentiranja, klasifikovanja, arhiviranja i čuvanja arhivske građe i dokumentarnog materijala.

Takođe, na osnovu novog Zakona o bezbednosti i zdravlju na radu donete su i primenjuju se nove procedure i pravila radi unapređivanja i sprovođenja mera bezbednosti svojih zaposlenih i lica koja se zateknu u radnoj sredini, kao i radi sprečavanja povreda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u vezi sa radom i primene opštih načela prevencije.

Pored toga, kreirano je više od 400 pojedinačnih pravnih akata – ugovora o radu, odluka, rešenja, obaveštenja, sporazuma i slično. U skladu sa donetim pravilnicima i uputstvima u 2023. godini, a sa ciljem usavršavanja zaposlenih i angažovanih lica, održane su dve obuke na temu „Sprovođenje postupka nabavki u Beogradskoj otvorenoj školi“ i po jedna obuka na temu „Sprečavanje korupcije u Beogradskoj otvorenoj školi“, kao i na temu „Ugovori i primena u Beogradskoj otvorenoj školi“.

FINANSIJSKI SEKTOR

Finansijski sektor Beogradske otvorene škole je u 2023. godini uspešno registrovao sve poslovne promene i sproveo sve zadatke proistekle celokupnim njenim poslovanjem u skladu sa Zakonom o računovodstvu Republike Srbije, kao i Pravilnikom o javnim nabavkama i finansijskim procedurama BOŠ-a. To će rezultirati obelodanjivanjem finansijskog izveštaja BOŠ-a za 2023. godinu, koji će biti javno dostupan na APR-u, kao i na zvaničnom sajtu BOŠ-a.

U 2023. godini, započeto je i završeno finansijsko izveštavanje 24 projekta, od kojih ističemo rad na 10 velikih projekata koji obuhvataju rad sa partnerskim organizacijama, a u okviru njih na sedam je uključen i rad na grant šemama. Finansijski sektor uspešno je radio na obradi, analizi i oceni ispravnosti finansijskih izveštaja 130 partnera i grantista, na mesečnom, periodičnom i finalnom nivou.

U junu 2023. urađena je revizija celokupnog poslovanja BOŠ-a. Dodatno, uspešno su sprovedene revizije pet finansijskih izveštaja, od toga tri izveštaja za projekte sa grant šemama. U narednom periodu, nakon predaje završnog računa planira se i revizija celokupnog poslovanja BOŠ-a i finansijskog izveštaja za 2023. godinu, kao i ugovorene revizije za još četiri projekta.

S obzirom na to da se Beogradska otvorena škola bavi i pružanjem stručnih i inovativnih usluga jačajući kapacitete civilnog, javnog i poslovnog sektora, finansijski sektor je proprativši te aktivnosti, izvršio analizu troškova, te izdao i naplatio 124 raznorodne fakture.

Finansijski sektor je u 2023. godini reorganizovan, tako da trenutno tim čine: jedan finansijski menadžer, pet finansijskih koordinatora, jedan administrativni koordinator i jedan knjigovođa. U skladu sa zahtevima poslovanja, promenile su se procedure oko kontrole, odobravanja i plaćanja troškova, a radilo se i na unapređenju ostalih procedura, obrazaca i internih dokumenata koji treba da obezbede nesmetano funkcionisanje celokupnog poslovanja BOŠ-a.

IT SEKTOR

IT sektor Beogradske otvorene škole je u 2023. godini kreirao i redizajnirao brojne onlajn platforme:

- Celokupan sajt Beogradske otvorene škole redizajniran je povodom 30 godina organizacije. Istim povodom je kreirana je i Monografija BOŠ 30.
- Redizajniran je sajt obrazovnog programa Studije budućnosti, u susret jubilarnoj 30. generaciji studenata.
- Izrađen je sajt za EU resurs centar za civilno društvo u Srbiji, a u okviru njega i baza organizacija civilnog društva cele Srbije.
- U okviru projekta Zajedno za životnu sredinu, dizajniran je i izrađen portal zazivotnusredinu.bos.rs.
- U okviru Mingl portala za mlade, izrađen je sajt Mladi i mediji za demokratksi razvoj, za potrebe istoimenog projekta.
- Kreirana je sveobuhvatna obrazovna platforma za projekat Virtuelne prakse za inkluzivno društvo.
- Za potrebe konferencije Move.Link.Engage, redizajniran je istoimeni vebisajt.

KOMUNIKACIJE

Komunikaciona strategija Beogradske otvorene škole ima za dugoročni cilj uspostavljanje unificirane eksterne komunikacije. Beogradska otvorena škola ima svoje aktivne naloge na sledećim društvenim mrežama: [Facebook](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#) i [YouTube](#).

Pored zvaničnog veb-sajta, komunikacija sa zainteresovanom javnošću odvija se i putem BOŠ platformi: [Progovori o pregovorima](#), [Zajedno za životnu sredinu](#), [EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji](#), [BOŠ Karijera](#), [Mingl](#), [Move.Link.Engage](#), [Dijalog promena](#), [Radne prakse](#), [Aktivni građani](#) i [Energija zajednice](#).

Pored navednih kanala komunikacije, imejling marketing je deo komunikacione strategije BOŠ-a, pa su i u 2023. godini unapređene platforme za imejling kampanje, kao i struktura platformi kako bi se olakšala SEO optimizacija.

Tokom 2023. godine, ojačani su kanali komunikacije BOŠ-a na društvenim mrežama i putem sajta kroz konstantni rast reach i engagement metrika, većim brojem pratilaca, a takođe je povećana vidljivost BOŠ projekata i usluga. Ukupan broj interakcija na veb-sajtovima i platformama je iznosio preko 1.380.000 dok je ukupan doseg kampanja na društvenim mrežama gotovo 6.000.000.

Na društvenoj mreži Instagram nastavljen je razvoj reels formata, u skladu sa transformacijom ove mreže i njenog algoritma koji sve više preferira kratke video sadržaje, kao i sa osluškivanjem navika i potreba korisnika koji češće konzumiraju video sadržaj, nego bilo koji drugi. BOŠ je izradio dve nove podcast epizode, sa različitim tematskim konceptom – u okviru serijala „Dijalog o promenama“, kao i celokupan novi serijal na temu evrointegracija, pod nazivom „Progovori o pregovorima“, u okviru kojeg je snimljeno devet epizoda.

Posebno je unapređena saradnja sa tradicionalnim i elektronskim medijima, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou. Ostvareno je preko 800 medijskih objava u štampanim i onlajn medijima, i obezbeđeno više od 40 TV i radijskih gostovanja za BOŠ zaposlene.

Tim za komunikacije održao je u 2023. eksternu obuku o neverbalnoj komunikaciji ruskoj kompaniji Confidence Pharmaceutical Research, kao i internu obuku o poslovnoj komunikaciji celom BOŠ timu.

Godinu je obeležio i jubilej 30 godina BOŠ-a, tokom koje je sprovedena uspešna kampanja u medijima i na društvenim mrežama. Generalna direktorka Vesna Đukić dala je intervju dnevnom listu Politika (print i onlajn izdanje), izvršni direktor Milorad Bjeletić je govorio za portal Nedeljnik, dok je programski direktor Vladimir Pavlović gostovao u podcastu Demostata (preneli: agencija Beta, Danas online, N1). Snimljena su tri kraća promotivna filma – LJUDI, ZNANJE, DELA – o nastanku, razvoju i postignućima Beogradske otvorene škole. Medijski je praćen i centralni događaj obeležavanja jubileja – okruglog stola na kojem su učestvovali Miša Gleni, Ivan Vejvoda i Slobodan Marković. Nakon proslave jubileja izdata je publikacija „Razgovor sa Mišom Glenijem i Ivanom Vejvodom u Beogradu 19. oktobra 2023. godine, povodom 30. godišnjice Beogradske otvorene škole“.

Pregled kanala komunikacije Beogradske otvorene škole – Onlajn platforme, 2023.

Website/ Online portal	Broj interakcija
Beogradska otvorena škola	238.741
Progovori o pregovorima	59.379
EU Resurs centar	141.588
Zajedno za životnu sredinu	202.047
Dijalog promena	18.643
Mingl	184.885
BOŠ Karijera	517.096
Radne prakse	1.915
Move.Link.Engage.	4.505
Aktivni građani	15.123
Ukupno	1.386.808

Pregled kanala komunikacije Beogradske otvorene škole – Društvene mreže, 2023.

Platforma	Stranica	Broj pratilaca
Facebook	Beogradska otvorena škola	15.920
Instagram	Beogradska otvorena škola	4.794
Instagram	Mingl	2.507
LinkedIn	Beogradska otvorena škola	2.922
YouTube	Beogradska otvorena škola	283
Ukupno		26.426

UNAPREĐENJE RESURSA

Razvoj zaposlenih i kompetencije

BOŠ kontinuirano ulaže u razvoj zaposlenih, pa su tokom 2023. godine zaposleni u Beogradskoj otvorenoj školi bili učesnici u 66 domaćih i 20 međunarodnih javnih događaja, što je rezultiralo podizanjem kapaciteta za zaposlene u različitim oblastima. Dodatno, zaposleni u Beogradskoj otvorenoj školi učestvovali su kao govornici na 11 međunarodnih i 75 domaćih javnih događaja.

BOŠ je u 2023. godini uveo praksu BOŠ dana – dana kada se ceo BOŠ tim okuplja i razgovara o svim temama koje su relevantne za rad BOŠ-a. Za svaki BOŠ dan imenuje se poseban organizacioni tim koji priprema agendu, a koja je u vezi sa važnim informacijama i procesima u BOŠ-u o kojima treba da budu informisani svi članovi tima. Na taj način, svaki BOŠ dan podrazumevao je edukativni deo, ali je svaki imao i segment rezervisan za jačanje kapaciteta tima i zajedničko druženje. U 2023. godini, održano je šest BOŠ dana.

Članovi BOŠ tima su u 2023. godini išli su na studijske posete u Belgiju, Albaniju, Rumuniju, Hrvatsku, Mađarsku, Češku, Slovačku, Poljsku, Severnu Makedoniju i u Nemačku.

Beogradska otvorena škola radi na razvoju zaposlenih kroz godišnje ocenjivanje kompetencija koje su zasnovane na vrednostima BOŠ-a. Nakon popunjavanja kompetencija, svaki zaposleni obavio je redovni, godišnji razgovor sa svojim nadređenim kako bi se stekao uvid u ostvarene ciljeve i planirani razvoj.

Dodatno, BOŠ je tokom 2023. godine za svoje zaposlene organizovao pet internih i 10 eksternih obuka na teme poput upravljanja vremenom, sprečavanja korupcije, finansija, javnih nabavki, primene ugovora, poslovne korespondencije, mentalnog zdravlja, kao i audio i video produkcije.

Onboarding proces

Beogradska otvorena škola je aktivno razvijala interne procedure i tokom 2023. godine.

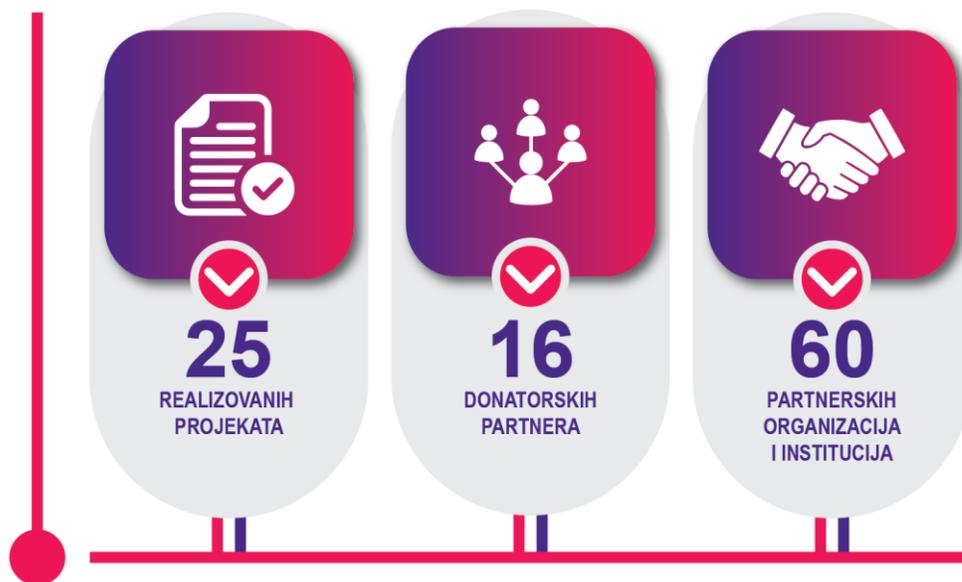
Čak 20 novih kolega i kolegica steklo je znanja i veštine kroz osam obuka u okviru osnovnih pravila i procedura BOŠ-a, poslovne komunikacije, organizacije događaja i studijskih poseta. Sam proces je kreiran tako da odgovara organizacionoj kulturi BOŠ-a, u cilju veće integrisanosti u BOŠ tim. Sve obavezne obuke su snimljene i postavljene na internu platformu, kako bi kolege imale pristup svim neophodnim sadržajima. Nakon formalno završenog procesa i dodatne mentorske podrške, novi član BOŠ tima je u potpunosti osposobljen za obavljanje svakodnevnih zaduženja, bez obzira na poziciju i tim u kojem je angažovan.

Tehnička opremljenost i biblioteka

BOŠ je u 2023. godini redizajnirao i u potpunosti opremio podkast studio za snimanje podkast emisija u vrhunskom kvalitetu spremnih za objavljivanje. Kupljeno je šest laptopova što je značajno povećalo mobilnost timova. Takođe, zamenjeno je pet postojećih 22" monitora za veće 27" monitore. U BOŠ učionicu postavljen je digitalni video bim, što je olakšalo praćenje predavanja i održavanje video konferencijskih sastanaka.

Tokom 2023. godine, kao i do sada, biblioteka je bila dostupna bivšim i sadašnjim studentima, kao i predavačima i prijateljima BOŠ-a. BOŠ biblioteka je uvrstila u svoj fond 32 nova izdanja, od kojih je 25 kupio BOŠ, dok je sedam publikacija poklon bivših studenata, prijatelja i saradnika BOŠ-a. Biblioteka ukupno ima 3.500 knjiga, koje pored održavanja aktuelnosti bibliotečkog fonda, ujedno koriste zaposlenima da što stručnije obavljaju svoja zaduženja po projektima i unapređuju znanja iz određenih oblasti. Biblioteka Beogradske otvorene škole nalazi se u sklopu EU resurs centra za civilno društvo.

NAJVAŽNIJA POSTIGNUĆA U 2023.

OBUKE I JAVNI DOGAĐAJI

3.000+

UČESNIKA

170+

TRENING DANA

150+

DOGAĐAJA I OBUKA

REALIZOVAN JEDNOGODIŠNJI
MULTIDISCIPLINARNI PROGRAM

**30. GENERACIJE
STUDIJA BUDUĆNOSTI**

200+

INDIVIDUALNIH
KARIJERNIH SAVETOVANJA

33

PUBLIKACIJE I
PREDLOGA
JAVNIH POLITIKA

28

OBJAVLJENIH
ISTRAŽIVANJA

11

EKSPERTSKIH MREŽA
U KOJIMA
JE BOŠ ČLAN

18

RADNIH GRUPA I TELA U
ČIJEM RADU UČESTVUJU
PREDSTAVNICI BOŠ-A

1.386.808

POSETA PORTALIMA
I WEB SAJTOVIMA
BOŠ-A

26.426

PRATILACA NA
DRUŠTVENIM
MREŽAMA

800+ OBJAVA I
40+ GOSTOVANJA
U MEDIJIMA

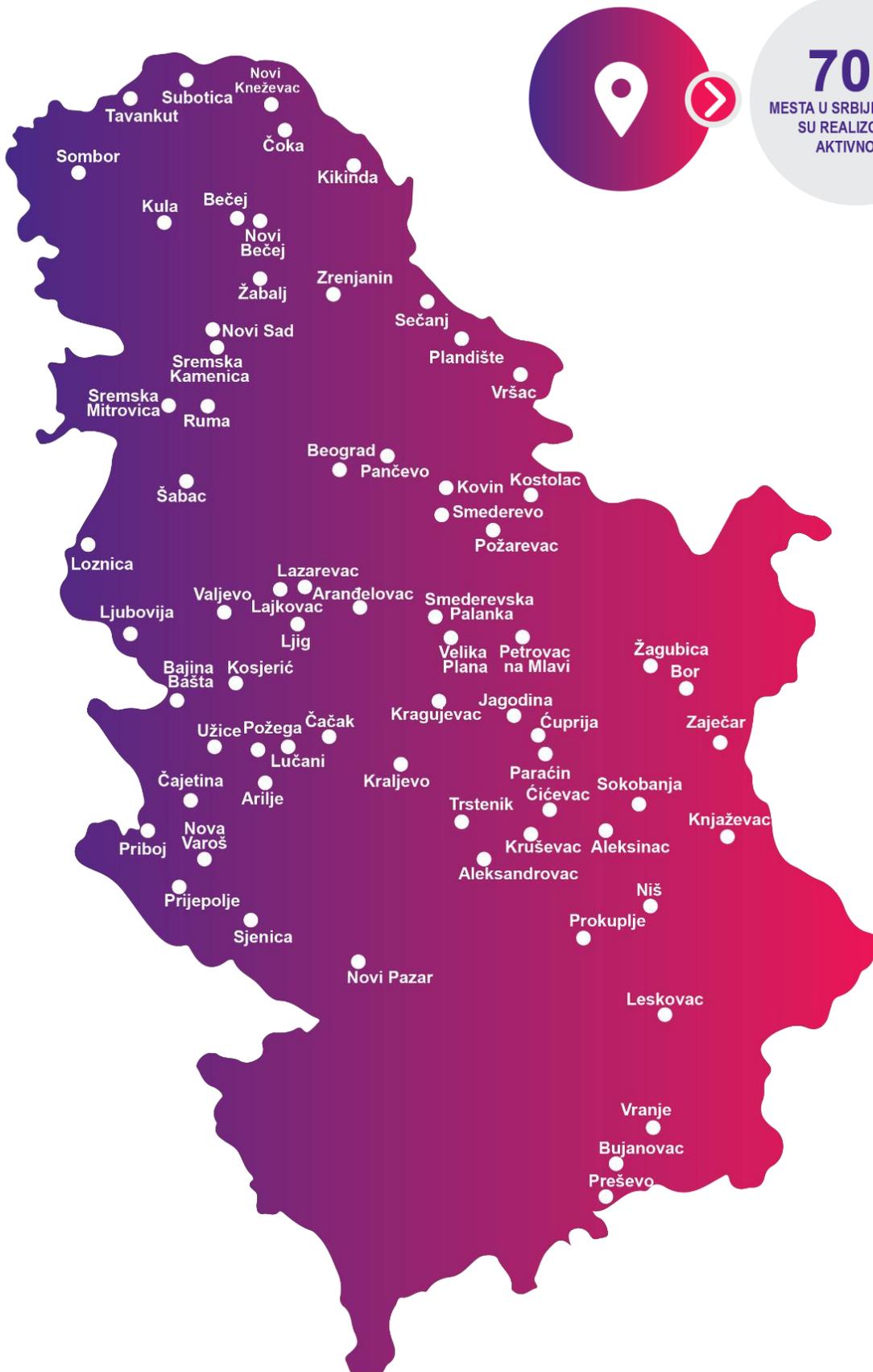
32

PODKAST EPIZODE

86

JAVNIH DOGAĐAJA U
KOJIMA SU
PREDSTAVNICI BOŠ-A
GOVORNICI

70+
MESTA U SRBIJI U KOJIMA
SU REALIZOVANE
AKTIVNOSTI

PROJEKTI I DONATORI

1. Projekat: *EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji*
Donator: Delegacija Evropske unije u Srbiji

2. Projekat: *Zajedno za životnu sredinu*
Donator: Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID)

3. Projekat: *Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – Europe ASAP*
Donator: Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA)

4. Projekat: *Mladi i mediji za demokratski razvoj*
Donator: Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA)

5. Projekat: *Dijalog promena: Podrška reformama kroz saradnju organizacija civilnog društva i javnih vlasti*
Donator: Delegacija Evropske unije u Srbiji

6. Projekat: *Civilno društvo za unapređenje procesa pristupanja Srbije Evropskoj uniji – CS4EU*
Donator: Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (SIDA)

7. Projekat: *Civilno društvo za energetska tranziciju*
Donator: Britanska ambasada u Beogradu

British Embassy
Belgrade

8. Projekat: *Virtualne prakse za inkluzivno društvo*
Donator: Evropska agencija za obrazovanje i kulturu

Funded by
the European Union

9. Projekat: *Aktivni građani - bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju*
Donator: Američka agencija za međunarodni razvoj

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

10. Projekat: *Reforma javnih finansija – Agenda 2030; Platforma za opštedruštveni dijalog „Ciljevi održivog razvoja za sve“*
Donator: Vlade Švajcarske i Nemačke, Implementacioni partner: Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ)

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

11. Projekat: *Energetska tranzicija i dekarbonizacija na Zapadnom Balkanu*
Donator: Nemačko Savezno ministarstvo za ekonomski razvoj i saradnju

12. Projekat: *Lokalni akteri za čistu energiju i vazduh*
Donator: Evropska fondacija za klimu

13. Projekat: *Energetski miks Otvorenog Balkana*
Donator: Fondacija za otvoreno društvo, Srbija

14. Projekat: *Zelene škole za zapošljivost mladih*
Donator: Fondacija za otvoreno društvo

15. Projekat: *Energetske zadruge*
Donator: Evropska fondacija za klimu

16. Projekat: *Istraživanje stavova javnog mnjenja o upotrebi prirodnog gasa u energetsom miksu*
Donator: Evropska fondacija za klimu

17. Projekat: *E4NEETs - Jačanje struktura podrške mladima u NEET situaciji u oblasti preduzetništva*
Donator: Evropska komisija

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

18. Projekat: *Saradnjom do kvaliteta: Dostupne usluge karijernog vođenja i savetovanja za sve!*
Donator: Ministarstvo turizma i omladine

19. Projekat: *Volvox – Snažnije učešće civilnog društva u izradi i praćenju politika zaštite životne sredine*
Donator: Delegacija Evropske unije u Srbiji

20. Projekat: *Znanjem do posla – Kvalitetne usluge karijernog vođenja i savetovanja*
Donator: Švajcarska agencija za razvoj i saradnju

21. Projekat: *Media for youth - Budimo svesni da hrana nije smeće*
Donator: British Council

22. Projekat: *Move.Link.Engage. konferencija*
Donator: Delegacija Evropske unije u Srbiji i Švedska agencija za međunarodni razvoj (SIDA)

23. Projekat: *Obrazovni program Studije budućnosti*

Program je finansiran od strane Beogradske otvorene škole i uz podršku alumni donacija

24. Projekat: *BOŠ Karijera*

Beogradska otvorena škola

25. Projekat: *Portal za Mlade Mingl*

Beogradska otvorena škola

DONATORSKI PARTNERI I KLIJENTI

- Delegacija Evropske unije u Srbiji
- Švedska agencija za međunarodni razvoj i saradnju (Sida)
- Američka agencija za međunarodni razvoj (USAID)
- Britanska ambasada u Beogradu
- Evropska fondacija za klimu
- Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ)
- Fondacija za otvoreno društvo
- Ministarstvo turizma i omladine Republike Srbije
- Nemačko Savezno ministarstvo za ekonomski razvoj i saradnju
- NIRAS-IP Consult GmbH
- Evropska komisija
- Media centar d.o.o. Sarajevo
- BOŠ alumni mreža
- Univerzitet u Ljubljani
- Internews Network
- Confidence Pharmaceutical Research

PARTNERSKE ORGANIZACIJE I INSTITUCIJE

- Agencija za održive mediteranske gradove i teritorije (AVITEM), Francuska
- Alternativa za bezbednije hemikalije ALHEM
- Američka privredna komora u Srbiji (AmCham)
- Asocijacija XANO Channel, Španija
- Balkan Green Foundation
- Bonevet
- CEE Bankwatch Network
- Centar za javne politike EU Univerziteta u Beogradu
- Centar za obrazovne politike
- Centar za slobodne izbore i demokratiju
- Centar za unapređenje životne sredine
- Centar za visoke ekonomske studije – CEVES
- Demostat
- Dostignuća mladih
- Društvo mladih istraživača Bor
- Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije Ptičari
- Ekosvest Skoplje
- Energetska zadruga Elektropionir
- Energetska zadruga Sunčani krovovi
- Fondacija Ana i Vlade Divac
- Fondacija BFPE za odgovorno društvo
- Fondacija Centar za demokratiju
- Fondacija Konrad Adenauer
- Germanwatch
- Institut za filozofiju i društvenu teoriju
- Inženjeri zaštite životne sredine
- Junior Achievement EU, Belgija
- Lokalna misija Marsej, Francuska
- Lokalni odgovor
- Međunarodna ekološka asocijacija (The Nature Conservancy)
- Međunarodna unija za zaštitu prirode (IUCN)
- Međunarodni centar Olof Palme
- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog
- Mladi istraživači Srbije
- Mladi poljoprivrednici Srbije
- Mreža za klimatsku akciju CAN EUROPE
- Nacionalna asocijacija Kancelarija za mlade
- Nacionalni omladinski savet, Severna Makedonija
- Nova Iskra
- Nova planska praksa

- Novosadska novinarska škola
- Olaf & McAteer
- PIXEL, Italija
- Pokret gorana Vojvodine
- Privredna komora, Terasa, Španija
- ProTok21
- Regionalni institut za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI)
- Republički sekretarijat za javne politike
- RES Fondacija
- RESET - Centar za održivu energetska tranziciju
- Sigurne staze
- Smart kolektiv
- SOS Pulse, Francuska
- Svetska organizacija za prirodu WWF Adria
- TOC – Asocijacija za razvoj održivih zajednica
- Udruženje ekonomskih eksperata iz Niša ENECA
- Udruženje građana Novi put
- Ujedinjeni granski sindikat Nezavisnost
- Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske
- Užički centar za prava deteta

ORGANIZACIJE CIVILNOG DRUŠTVA I MEDIJI KOJE PODRŽAVAMO KROZ EKSPERTSKU, MENTORSKU I FINANSIJSKU PODRŠKU

- A 11 – Inicijativa za ekonomska i socijalna prava
- Agronews
- Akademija ženskog liderstva
- Akademska inkluzivna asocijacija
- Aktivisti iz komšiluka
- Asocijacija DUGA
- Bečejsko udruženje mladih - BUM
- Beta
- Centar za istraživačko novinarstvo Srbije CINS
- Centar za razvoj demokratskog društva Europolis
- Centar za istraživanje javnih politika
- Centar za kulturu komunikacije
- Centar za održivi razvoj Srbije
- Centar za pravosudna istraživanja
- Centar za unapređenje životne sredine
- Centar podrške za održivi razvoj i rast – Hrast Priboj
- Društvo mladih istraživača Bor
- Društvo za razvoj kreativnosti
- Edukaciono – humanitarna organizacija
- Eko Barajevo
- Ekološki centar Stanište
- Ekomar
- Ekostraža Novi Sad
- Energetska zadruga Elektropionir
- Energetska zadruga Sunčani krovovi
- European Western Balkans
- Evropski pokret u Srbiji
- Evropski pokret u Srbiji – Kraljevo
- Fabrika kreativnosti
- Fakenews tragač
- Glas Podrinja
- Glas Šumadije
- Građanska čitaonica Libergraf
- Edukacija za budućnost Praskozorje
- BaziMili
- Centar za kreiranje politika i strategija
- Centar za monitoring i aktivizam
- Centar za osnaživanje prava žena Promovere
- Centar za unapređenje mentalnog zdravlja
- Dugina iskra
- Evo ruka
- Forum civilne akcije FORCA Požega
- Forum žena Prijepolja
- Građanski preokret
- Grupa Izadi

- HKPD Matija Gubec
- Infovrnjske
- Inicijativa za prava osoba sa mentalnim invaliditetom MDRI - S
- Institut za istraživanje korupcije Kareja
- Institut za omladinski aktivizam i različitost
- Institut za regionalni razvoj
- Institut za urbane politike
- InTER
- iRevolucija
- Iza ugla - centar za međunarodnu saradnju, kulturu i obrazovanje
- Južne vesti
- Karlovački vinogradi
- Koalicija za razvoj solidarne ekonomije
- Kraljevački razvojni centar
- Kreni – Promeni
- Krovna organizacija mladih Srbije
- Lice ulice
- Lokalna fondacija Niš
- Lokalni odgovor
- Luna Media
- Lunje i Maze Beograda
- Magločistač
- MentalHub
- Mladi poljoprivrednici Srbije
- Mreža psihosocijalnih inovacija - PIN
- Mreža za istraživanje kriminala i korupcije - KRIK
- Mreža za sajber bezbednost
- Nacionalna asocijacija kancelarija za mlade
- Nacionalna asocijacija praktičara/ki omladinskog rada
- Nacionalna ekološka asocijacija (NEA)
- Nacionalna koalicija za decentralizaciju NKD
- Naučno-stručno društvo za upravljanje rizicima u vanrednim situacijama
- Nezavisno udruženje novinara Srbije – NUNS
- NFC Filmart
- Novosadska novinarska škola
- Odbranimo našu okolinu
- Odred izviđača Lužnički izviđački odred
- Omladinski kreativni centar
- Panpress
- Pokret Pravo na život Meri
- POP - Podrška, obrazovanje, pravda
- Proaktiv
- Razvojni biznis centar Kragujevac
- Razvojni kulturno edukativni centar NatAna
- Reakt
- Regionalna asocijacija vlasnika privatnih šuma (Raš Omorika)
- Regionalno udruženje Pčinjskog okruga za pomoć osobama sa autizmom Govori glasno
- Romsko udruženje studenata
- Ruralno udruženje žena
- Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda

- Savez pčelarskih organizacija Srbije
- SE Serbianews
- Sigurne staze
- Somborski edukativni centar
- StartHub
- Studenac Nova Varoš
- Tebrizam
- Tim 42
- TOC-Asocijacija za razvoj održivih zajednica
- Udruženje građana GM Optimist
- Udruženje građana Kokoro
- Udruženje građana NEXUS-Vranje
- Udruženje građana Novi put
- Udruženje građana RIME
- Udruženje građana Zeleni talas Čačak
- Udruženje mladih Naš svet, naša pravila
- Udruženje novinara Srbije - UNS
- Udruženje Okular
- Udruženje Porečje – Vučje
- Udruženje roditelja stradale dece u saobraćaju
- Udruženje sportskih ribolovaca Deliblatsko jezero
- Udruženje Svetionik
- Udruženje tužilaca Srbije
- Udruženje za borbu protiv šećerne bolesti
- Udruženje Za česme
- Udruženje za podršku osobama za autizmom Maslacak
- Udruženje za zaštitu Velike droplje
- Udruženje žena Etno čarolija
- Udruženje žena na prekretnici
- Udruženje žena Nika Bor
- UG TRN
- UGS Nezavisnost
- Ulice za bicikliste
- Unija srednjoškolaca Srbije
- Užički centar za ljudska prava i demokratiju
- Užički centar za prava deteta
- Vranjenews
- Za zdravu opštinu Stara Pazova
- Zeleno srce
- Zrak

IZDANJA BOŠ-A U 2023. GODINI

Razgovor sa Mišom Glenijem i Ivanom Vejvodom u Beogradu
19. oktobra 2023. godine, povodom 30. godišnjice
Beogradske otvorene škole, 2023.

CBAM: Porez na ugljenik;
Ko ne plati na mostu, platiće na ćupriji, 2023.

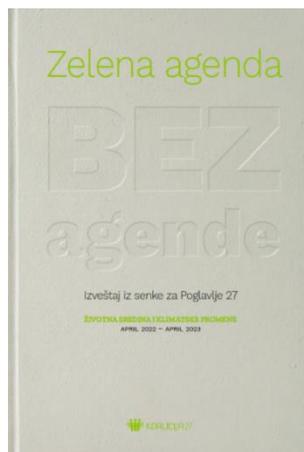
Integracija pravedne energetske tranzicije
u nacrt Integrisanog nacionalnog
energetskog i klimatskog plana, 2023.

Mera i aktivnost energetske efikasnosti u okviru Integrisanog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana, 2023.

Malo vremena, dosta izazova: Da li je Srbija odredila svoj razvojni put? 2023.

Poglavlje 27 u Srbiji: Zelena agenda bez agende, 2023.

E4NEETS

Priručnik za savetnike za rad sa NEET mladima u oblasti socijalnog preduzetništva (alati i tehnike za trening)

Co-funded by
the European Union

Priručnik za savetnike za rad sa NEET mladima u oblasti socijalnog preduzetništva, 2023.

Smernice za impementaciju virtuelnih praksi u Srbiji, 2023.

Transnacionalni izveštaj o virtuelnim praksama, 2023.

Nacionalni izveštaj o virtuelnim praksama u Srbiji, 2023.

PRIRUČNIK ZA KARIJERNE PRAKTIČARE

Standardi karijernog
vođenja i savetovanja

Priručnik za karijerne praktičare, 2023.

Analiza klastera 6 – Spoljni odnosi, 2023.

Zbornik završnih radova studenata
Beogradske otvorene škole 2020/21, 2021/2.
Godina izdanja: 2023.

BOŠ PORTALI

BEOGRADSKA OTVORENA ŠKOLA

Zvanični sajt [Beogradske otvorene škole](#) je najvažniji alat komunikacije na kome se nalaze sve informacije o radu organizacije, viziji, misiji i strukturi, kao i relevantni izveštaji i dokumenta. BOŠ sajt sadrži i segmente o zaposlenima, aktuelnim i realizovanim projektima, publikacijama, postignućima, partnerima i saradnicima, a jednostavnim pregledom dostupan je uvid u ostale BOŠ portale. Sajt se ažurira na dnevnom nivou, tako da su posetiocima dostupne najnovije informacije o aktuelnim konkursima i najavama događaja, kao i vesti koje se odnose na projektne aktivnosti svakog tima. Zvanična internet prezentacija koncipirana je tako da sve aktivnosti organizacije čini transparentnim i razumljivim široj javnosti. Svakodnevnim kreiranjem vesti i najava, BOŠ je edukovao i informisao čitaoce i ponudio im konutinuirani kvalitetan sadržaj koji je doveo do povećanja poseta, ali i angažovanja čitaoca, te značajno poboljšao onlajn reputaciju. BOŠ portal je u toku 2023. godine imao 238.741 interakcija, a pored srpske, sve informacije su dostupne i na engleskoj verziji sajta. Sav kreirani sadržaj imao je konzistentne poruke koje su korisnici prepoznavali, što je, uz povećanje vidljivosti, uticalo i na učvršćivanje odnosa poverenja i razvijanje prepoznatljivosti BOŠ-ovih aktivnosti. Tokom 2023. godine, BOŠ sajt je redizajniran u skladu sa trendovima i novitetima koje prate digitalni i vizuelni sadržaj. Kretanje korisnika na BOŠ sajtu je unapređeno sa ciljem efikasnijeg i lakšeg pronalaženja sadržaja, uključujući i redizajn koncepta glavnog menija celog sajta. U procesu kreiranja je monografija o 30 godina BOŠ-a koja će se nalaziti na naslovnoj strani. Noviji pristup je primenjen u prezentovanju različitih programskih oblasti kojima se BOŠ bavi, kao i u predstavljanju BOŠ tima, publikacija i ostalih važnih komponenti sajta.

BOŠ
BEOGRADSKA
OTVORENA
ŠKOLA

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Portal [Progovori o pregovorima](#) nastao je 2013. godine u okviru istoimene inicijative i već više od deset godina prati proces evropske integracije Srbije i Zapadnog Balkana, kao i različita dešavanja unutar Evropske unije. Osnovni cilj portala je da informiše građane i građanke i pruži ažurne informacije o integracijskom procesu Srbije i regiona. U kategoriji „Vesti“ se skoro svakodnevno objavljuju uvremenjene informacije o procesu pristupanja i Evropskoj uniji. U kategoriji „Bilten“ nalaze se svi brojevi mesečnog biltena portala. Kroz bilten se svakog meseca obrađuju različite aktuelne teme i aspekti i perspektive u vezi sa Evropskom unijom kako na nacionalnom, tako i na regionalnom i evropskom nivou. U 2023. godini izvršen je redizajn biltena i prelazak na novu platformu za prikaz onlajn biltena, koja je prilagođena potrebama čitalaca i dodatno olakšava čitanje. Bilten trenutno ima preko 100 izdanja, i više od 4.000 korisnika koji su se prijavili da im svakog meseca stižu novi brojevi.

**PROGOVORI O
PREGOVORIMA**
Beogradska otvorena škola

Kategorija „Analize“ sadrži dubinske analize, koje se najčešće tiču aktuelnih dešavanja u Evropskoj uniji i svetu. Neke od tema koje su tokom 2023. godine bile aktuelne i obrađene u analizama su: militarizacija Evrope, parlamentarni izbori u Srbiji, različiti aspekti izveštaja Evropske komisije o Srbiji, značaj humanitarnog prava u palestinsko-izraelskom sukobu, i mnoge druge.

Tokom 2023. pokrenut je i podkast „Progovori o pregovorima“ sa ciljem dodatne diverzifikacije sadržaja u vezi sa procesom evropske integracije i približavanjem publici. Kreirano je devet epizoda podkasta i, osim na platformama za podkast, sve epizode se mogu pronaći i kategoriji „Podkast“ na samom portalu. U podkastima su autori i gosti obradili različite Klustere pregovora o pristupanju Srbije Evropskoj uniji, ali i druge aktuelne teme.

Osim toga, na portalu su dostupni podaci o dosadašnjem toku pristupnih pregovora Srbije i Evropske unije uključujući sva dokumenta koja su relevantna za proces - sporazumi, ugovori, izveštaji Evropske komisije, pregovaračke pozicije. Tokom 2023. godine objavljeno je 106 vesti, 16 analiza, tri intervjua, devet epizoda podkasta i 12 brojeva biltena. Doseg objava na društvenim mrežama broji 863.306, a broj impresija iznosi 1.593.676, dok je broj interakcija na samom portalu bio 59.379. U procesu je redizajn portala, kako bi ceo sajt bio pregledniji, a redakcija portala je u avgustu 2023. godine proširena za još dva člana.

BOŠ tim kreira i uređuje mesečni bilten pod nazivom „Progovori o pregovorima“. Ovaj bilten obuhvata raznovrsne članke, tekstove, analize i intervjue, fokusirajući se na praćenje procesa evropskih integracija kako na nacionalnom, tako i na nivou EU i regiona. U oktobru 2023. godine objavljen je jubilarni 100. broj biltena, koji sadrži osvrt na to koliko dugo radimo na praćenju procesa evrointegracije Srbije, kao i na stanje i izgled budućnosti ovog procesa. Tokom 2023. godine, bilten je prešao na platformu Issue, što je, zajedno sa redizajnom, prilagodilo bilten potrebama čitaoca i čitateljki i olakšalo proces čitanja.

EU RESURS CENTAR ZA CIVILNO DRUŠTVO U SRBIJI

[EU Resurs centar E platforma](#) pokrenuta je krajem aprila 2013. godine. Osnovni cilj platforme je podrška civilnom društvu prema njegovim stvarnim potrebama: jačanjem internih kapaciteta organizacija kroz grupne treninge i individualna mentorstva,

umrežavanjem OCD, kao i finansijskom podrškom kroz različite vrste grantova. Takođe, jedan od ciljeva jeste i postavljanje prve, nacionalne baze civilnog društva koji radi na približavanju Srbije Evropskoj uniji. E-platforma, za sada, ima pet sekcija – O nama, Resurs centri (predstavljanje regionalnih i ekspertskih RC koje vode organizacije partneri na ovom projektu), Vesti (aktuelne informacije iz civilnog sektora; raspisani pozivi za donacije i programe, kao i autorski tekstovi BOŠ-ovih eksperata i eksternih saradnika u rubrici Blog), Podrška i Baza civilnog društva. Veliku pažnju privlači finansijska podrška – pet vrsta donacija – tako da je urađena i Mapa podrške, na kojoj su unete podržane OCD. Od decembra 2023. snimljeno je i postavljeno 11 uvodnih lekcija za najtraženije treninge podeljene u ekspertske teme, meke veštine i komunikacije. Za nepunih devet meseci ostvareno je više od 30.556 poseta sa gotovo 50.000 pregledanih stranica. Sajt je posetilo 17.808 jedinstvenih posetilaca. Partneri iz regionalnih centara u Novom Sadu, Užicu i Nišu, kao i ekspertske centri u Beogradu, Boru i Jagodini imaju podsjetove koji pružaju dodatnu podršku organizacijama iz tih regiona, kao i onima koji se bave poljoprivredom i ruralnim razvojem, transportnim politikama i urbanim razvojem.

**EU RESURS CENTAR ZA
CIVILNO DRUŠTVO U
SRBIJI**

ZA ŽIVOTNU SREDINU

Portal [Za životnu sredinu](#) je glavni komunikacioni kanal petogodišnjeg projekta Zajedno za životnu sredinu kreiran radi povezivanja sa različitim ciljnim grupama projekta – poslovnom zajednicom, upravljačima zaštićenih područja, donosiocima odluka, predstavnicima organizacija civilnog društva i medija, kao i zainteresovanim građanima. Na naslovnoj strani portala uredno se ažuriraju aktuelni pozivi za otvorene programe podrške, kao i najnovije vesti. U okviru sekcije „Vesti” objavljuju se novosti o aktivnostima projektnog konzorcijuma, kao i rezultati podržanih projekata lokalnih partnera širom Srbije. Rubrika „EkoReflektor” kreirana je sa ciljem da informiše i edukuje građane o aktuelnostima i dešavanjima u oblasti zaštite životne sredine. Takođe, celokupan sadržaj kreira se sa ciljem motivacije javnosti da se što aktivnije uključi u procese kreiranja i praćenja ekoloških javnih politika. Na sajtu se takođe nalaze i sekcije „Blog” koja obuhvata tekstove koji obrađuju raznovrsne ekološke teme, kao i sekcija „Publikacije” koja sadrži pregršt korisnog materijala (vodiči, analize) namenjene različitim akterima u ovoj oblasti. Poseban odeljak sajta nosi više informacija o samom projektu. U okviru kontakt forme svi zainteresovani građani mogu podeliti svoja pitanja sa projektnim konzorcijumom ili predložiti poseban oblik saradnje. Portal Zajedno za životnu sredinu osnovan je od strane BOŠ tima koji isti aktivno ažurira. Portal je tokom 2023. godine od svog objavljivanja u martu mesecu, zabeležio 32.000 posetilaca, 77.000 prikaza i 202.000 interakcija.

MINGL

[Portal Mingl](#) nastao je 2007. godine, i od tada se na njemu svakodnevno objavljuju informacije i vesti o neformalnim obrazovnim programima, stipendijama, radionicama, kursevima, razmenama i temama koje su važne mladima. Tokom prvih šest godina rada, kroz Mingl su informisani primarno srednjoškolci, međutim, vremenom su na Minglu svoja interesovanja mogli da zadovolje i nešto stariji mladi ljudi. Mingl portal sadrži nekoliko kategorija: Otkrij, Dođi, Pokreni se i Mingl kutak.

Tokom 2023. dodatno je razvijena dopisnička mreža, te Mingl kutak predstavlja najvažniju kategoriju u okviru koje se objavljuju autorski tekstovi dopisnika portala. Objavljeno je više od 80 dopisničkih tekstova koji su se bavili različitim temama od značaja za mlade, poput: mladih na tržištu rada, ekologijom, mentalnim zdravljem, medijskom pismenošću, rodnom ravnopravnošću, itd. Osim autorskih tekstova, objavljavani su i tekstovi u ostalim kategorijama, te ukupan broj vesti objavljenih na portalu prelazi 290. Redakcija portala je tokom 2023. godine proširena sa 12 stalnih dopisnika koji dolaze iz različitih gradova širom Srbije, a redakciji se osim dopisnika pridružila i fotografkinja. Na Instagram profilu portala u 2023. godini objavljeno je 12 video sadržaja koja ukupno imaju preko 415.000 pregleda, dok broj pratilaca iznosi više od 2.500.

U 2023. godini objavljeno je nekoliko društveno odgovornih kampanja poput Žena je ženi, Pokaži s(v)e i Da ne dođe do nevolje veće, budimo svesni da hrana nije smeće. Ovim kampanjama skrenuta je pažnja na ulogu koju mladi imaju u oblastima kao što su rodna ravnopravnost, ekologija, ali i pružanje podrške i davanje prostora drugim mladim ljudima da iskažu svoje talente. Ukupan reach Mingl Instagram naloga za 2023. godinu iznosi 2.815.055, dok impresije iznose 4.494.416.

Podsajt portala Mingl pod nazivom Mladi i mediji, zvanično je pokrenut 9. februara 2023. sa ciljem bolje vidljivosti rezultata projekata podržanih medija i organizacija civilnog društva za mlade. Namenjen je mladima, ali i ostalim zainteresovanima za projekat „Mladi i mediji za demokratski razvoj” i njegove rezultate. Portal se sastoji iz četiri glavne kategorije: O projektu, Vesti, Javni poziv i Partneri. U kategoriji O projektu, kao i na naslovnici, mogu se pronaći opsežne informacije o čitavom projektu, kao i ključnim rezultatima koji su u okviru celokupnog projekta ostvareni. Rubrika Vesti je prostor gde posetioци Mingl sajta mogu da se informišu o lokalnim inicijativama širom Srbije, o pojedinačnim aktivnostima – obukama organizovanim od strane BOŠ tima, prilikama za mlade (obukama, konkursima, tribinama). Ovaj deo portala takođe pruža priliku podržanim organizacijama za mlade i medijima da svoje vesti šalju i time ostvare veću čitanost medijskih sadržaja, čak i nakon završetka projekta. Za sve one koji planiraju da se prijave i žele da se informišu o roku i propozicijama otvorenih javnih poziva na projektu, na raspolaganju je istoimena kategorija. Pregled svih dosadašnjih podržanih organizacija i medija, njihovi ciljevi i misije, te rezimeji projekata koji su podržani mogu se pronaći u rubrici Partneri, vidljivoj i na početnoj stranici. Ona je podeljena po projektnim ciklusima i služi transparentnom predstavljanju projektnih ideja i podržanih medija i organizacija za mlade.

Poseban deo portala Mingl, pod nazivom Akademija novinarstva, kao zvanični podsajt pokrenut je 11. juna 2022. godine. Osnovni cilj je da pruži informacije o radu istoimenog edukativnog programa koji se realizuje kroz projekat „Mladi i mediji za demokratski razvoj” i namenjen je mladim novinarima, polaznicima Akademije novinarstva. Podsajtom dominiraju četiri osnovne kategorije: Poziv, Završni radovi, Polaznice i polaznici i Vesti. U kategoriji Poziv nalaze se informacije o tekućim i prethodnim otvorenim prijavama za Akademiju novinarstva. U pojedinačnim pozivima nalaze se smernice za prijavljivanje, prijavni formular, te ostale važne informacije o uslovima i vremenskim okvirima programa. Rubrika Završni radovi polaznika i polaznica ključni je deo ovog sajta, jer se u njoj mogu pronaći svi medijski sadržaji nastali kao produkt programa. Ova kategorija je podeljena po generacijama polaznika Akademije. U rubrici Vesti, posetioци sajta mogu da se informišu o svim novostima koje su u vezi sa realizacijom programa, poput održanim treninzima, nagrađenim najboljim medijskim radovima i pozivima za neki od novih ciklusa programa.

BOŠ KARIJERA

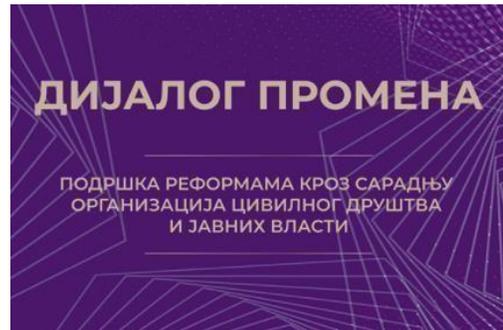
[BOŠ Karijera](#) je prvi besplatni karijerni onlajn sistem u Srbiji, lansiran 2011. godine, sa ciljem pružanja podrške i osnaživanja mladih i odraslih za samostalno i sistemsko upravljanje karijerom. Korisnici portala su srednjoškolci, mladi, ali i nastavnici, roditelji i stručnjaci koji se bave karijernim vođenjem i savetovanjem. Na pitanja u okviru karijernog savetovališta na BOŠ Karijeri u toku 2023. godine ažurno je odgovarao tim koji je prošao kroz obuke za karijerno informisanje i onlajn karijerno savetovanje. Ukupan broj interakcija u 2023. godini je 517.096, dok ukupan broj registrovanih članova do 2023. godine iznosi 58.436. Takođe, u 2023. godini je objavljeno više od 50 tekstova namenjenih mladima, i pružena je podrška za više od 200 mladih za upravljanje karijerom.

DIJALOG PROMENA

Za potrebe eksterne komunikacije sa javnošću i interne komunikacije sa partnerima na projektu Dijalog promena: Podrška reformama kroz saradnju organizacija civilnog društva i javnih vlasti, BOŠ je razvio platformu [Dijalog promena](#).

Platforma je čvorište svih informacija o implementaciji projekata, radu projektnih i programskih partnera u unapređenju postojećih i razvijanju novih pristupa u dijalogu zainteresovanih strana, koji je zasnovan na uzajamnom razumevanju i partnerstvu, kao i projektnih aktivnosti koje su usmerene ka jačanju kapaciteta OCD za uključivanje i uticaj na reformske procese u Srbiji. Osim toga, intranet platforma služi za programsko i finansijsko izveštavanje partnera, ali i preuzimanje potrebnih materijala u tom cilju. U 2023. zabeleženo je 18.643 interakcija.

RADNE PRAKSE

Portal Radne prakse predstavlja glavno čvorište svih važnih podataka o kvalitetnim radnim praksama. Veb-sajt [radneprakse.bos.rs](#) sadrži sve relevantne informacije, istraživanja, analize i dokumenta od važnosti za kvalitetno uređivanje oblasti radnih praksi. Na portalu je moguće pogledati javnu raspravu o Nacrtu zakona o radnoj praksi sprovedenoj u Beogradu, čitati Zakon o radnoj praksi i pristupiti prethodno sprovedenim istraživanjima od strane tima Beogradske otvorene škole. Platforma je u 2023. zabeležila 1.915 interakcija.

Закон
о радној
пракси

MOVE.LINK.ENGAGE.

[Move.Link.Engage.](#) je portal Beogradske otvorene škole posvećen istoimenoj konferenciji koja već devet godina predstavlja forum za otvorene diskusije i mesto okupljanja stručnjaka iz civilnog, javnog, poslovnog sektora, kao i predstavnika nacionalnih, regionalnih i EU institucija. Portal Move.Link.Engage. je u 2023. redizajniran u skladu sa vizuelnim identitetom konferencije, ali nije korišćen kao kanal komunikacije, budući da su učesnici događaja bili partneri, a ne šira javnost.

JAVNO ZAGOVARANJE

Za potrebe eksterne komunikacije sa javnošću i interne komunikacije sa partnerima na projektu „Aktivni građani - bolje društvo: zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju“, BOŠ je razvio platformu www.javnozagovaranje.bos.rs. Ova platforma bila je čvorište svih informacija o implementaciji projekta, radu projektnih i programskih partnera u realizaciji njihovih zagovaračkih inicijativa, kao i projektnih aktivnosti koje su usmerene ka jačanju kapaciteta partnera u javnom zagovaranju. Portal je u toku 2023. godine zabeležio 15.123 interakcija.

ENERGIJA ZAJEDNICE

Portal [Energija zajednice](#) lansiran je u decembru 2023. godine sa ciljem da ponudi detaljnije instrukcije koje prate i relevantni izvori dodatnih informacija u vezi sa proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora u vlasništvu energetske zadruge.

Posebna sekcija posvećena je primerima dobre prakse na teritoriji Srbije koja će inspirisati i pokrenuti osnivanje novih zadruga. Portal je namenjen i umrežavanju novih aktera sa iskusnim osnivačima energetske zadruge. Portal će biti promovisan i unapređen u narednoj godini, kada se očekuje i postavljanje analitike kako bi se mogli pratiti podaci poput broja korisnika, posećenosti i pregleda na samom sajtu.

BOŠ PODKASTI

U 2023. godini, BOŠ je izradio dve nove podkast epizode sa različitim tematskim konceptom u okviru serijala „Dijalog o promenama“. Takođe, u 2023. snimljen je celokupan novi serijal na temu evrointegracija, pod nazivom „Progovori o pregovorima“. Svaka od epizoda BOŠ podkasta može se slušati kao audio fajl, ali i skinuti na lični računar ili mobilni telefon, te korisnik može da postane i pretplatnik. U cilju dodatne promocije i popularizacije svojih serijala, BOŠ je ostvario saradnju sa regionalnim podkast agregatorom – Podcast.rs, platformom koja na jednom mestu okuplja podkaste iz Srbije i regiona.

PROGOVORI O PREGOVORIMA

Podkast Progovori o pregovorima je edukativni podkast o procesu pristupanja Srbije Evropskoj uniji. U njemu se obrađuju različiti aspekti integracije, ali i aktuelni događaji vezani za Evropsku uniju i svetska i regionalna dešavanja. Tokom 2023. godine objavljeno je devet epizoda - prvih sedam epizoda posvećene su različitim klasterima u procesu pregovaračkog procesa, dok su osma i deveta epizode bile tematske: u osmoj epizodi napravljen je osvrt na celokupan proces integracije Srbije, dok se deveta epizoda bavi aktuelnim dešavanjima u Gazi.

[U prvoj epizodi](#), čija je autorka Tijana Obradović, gost Stefan Surlić objašnjava značaj poglavlja koji se nisu našli u okviru Klastera prema novoj metodologiji, odnosno Poglavlja 34 i 35. Autorka i gost obrađuju temu dijaloga Beograda i Prištine, kao i o značaju otvaranja Poglavlja 34. [Druga epizoda](#) analizira Klaster 6, koji se tiče spoljnih odnosa. Autorka Andrijana Lazarević i gost Milan Krstić objašnjavaju pojmove spoljno-političke orijentacije države, te značaj usklađivanja spoljne politike sa Evropskom unijom. Autor Pavle Nedić i gošća Jovana Popova [u trećoj epizodi](#) razgovaraju o Klasteru 1 – Osnove. Pružaju uvid u to šta u praksi za građane i građanke znači vladavina prava, sloboda i bezbednost, te uticaju reformi na kvalitet života. [Četvrta epizoda](#) je posvećena Klasteru 4 – Zelena agenda i održiva povezanost. O obnovljivim i neobnovljivim izvorima energije, zagađenju voda i klimatskim promenama su razgovarali Ognjan Pantić i Žaklina Živković. [U petoj epizodi](#), Andrea Matijević i Nemanja Purić pružaju uvid u Klaster 3 – Konkurentnost i inkluzivni rast. Dotiču se tema koje ukazuju na značaj ovog Klastera za svakodnevni život građanki i građana i bave se temama ukidanja rominga, reforme poreskog sistema, mobilnosti studenata i radničkih prava. Petar Alimpijević sa gostom Oliverom Aleksićem obrađuje značaj Klastera 5 – Resursi, poljoprivreda i kohezija u [šestoj epizodi podkasta](#). Ukazuju na koristi koje srpski poljoprivrednik/ca može da ima od članstva Srbije u Evropskoj uniji, na značaj i značenje IPARD fondova i na pitanje ribarstva kao dela pregovaračkog procesa. [U sedmoj epizodi](#) Ivan Stanojević i Aleksandar Milošević pričaju o Klasteru 2 - Unutrašnje tržište, te objašnjavaju visinu cena u srpskim maloprodajnim objektima u poređenju sa prosekom u Evropskoj uniji, kao i o preprekama srpskih državljana i državljanke pri nalaženju zaposlenja u Evropskoj uniji. Ovom epizodom se završava serija podkasta koji obrađuju specifične Klastera. [Osma epizoda](#) se tiče celokupnog procesa evrointegracije Srbije, koji traje više od dve decenije. Jelena Pejić Nikić i Vladimir Međak razgovaraju sa Vladimirom Pavlovićem o tome šta smo dobro uradili u pregovaračkom procesu, kako se borimo protiv mitova vezanih za članstvo u Evropskoj uniji, te o tome ko je odgovoran za usporenost procesa pristupanja. [U devetoj, poslednjoj epizodi za 2023. godinu](#), Branislav Cvetković razgovara sa Mihajlom Kopanjom o aktuelnim dešavanjima u Gazi. Autor i gost objašnjavaju kontekst i potencijalne posledice sukoba Izraela i Palestine, kao i moguću ulogu Evropske unije kao medijatora.

DIJALOG O PROMENAMA

Beogradska otvorena škola pokrenula je serijal podkasta „Dijalog o promenama“, kako bi otpočela diskusiju o (ne)postojanju dijaloga između organizacija civilnog društva i javnih vlasti u Srbiji. Objavljeno je ukupno šest epizoda: [Kreni – promeni i zeleni aktivizam](#), [Civilni i javni sektor: kako do partnerstva](#), [Aerozagađenje](#), [Žensko preduzetništvo](#), [Javno – privatno partnerstvo](#), [Deca, sport i nasilje](#). Gosti podkast serijala bili su Kristina Urošević iz Kreni-promeni, Aleksandra Đurović iz BOŠ-a, Ana Pecarski iz Tima 42 i Mirjana Prodanović iz EPUS Kraljevo, Vesela Vlašković iz INTER-a i Jelena Žunić Cicvarić iz Užičkog centra za prava deteta.

DRUGA STRANA PRIČE

Podkast serijal „Druga strana priče“ Beogradska otvorena škola realizovala je u partnerstvu sa Fondacijom za otvoreno društvo i pokrenula diskusiju o rodnoj ravnopravnosti, evro-integracijama, aktivizmu i obrazovanju. Da li je budućnost ženska, da li je Srbija kredibilan partner Evropskoj uniji, šta znači biti funkcionalno pismen i koji su dometi direktne demokratije, neka su od pitanja na koja smo pokušali da damo odgovor u epizodama: [Budućnost je ženskog roda](#), [Evropski put između nade i realpolitike](#), [Građanski aktivizam: demokratija na delu](#) i [Obrazovanje za funkcionalnu pismenost](#). Gosti podkasta bili su alumnisti Fondacije za otvoreno društvo, koji su svoje školovanje završili u inostranstvu, i sada se u Srbiji bave važnim društvenim pitanjima – Zorana Antonijević, Bojan Elek, Biljana Đorđević i Aleksandar Bulajić, dok je voditelj podkasta novinar Filip Lukić.

KORAK ZA ISKORAK

Podkast [Korak za iskorak](#) realizovali su studenti 29. generacije Studija budućnosti, sa ciljem da podstaknu omladinski aktivizam. Iz ove podkast epizode, slušaoci mogu da saznaju kako izgleda baviti se aktivizmom od ranih godina, kao i zašto je važno biti pokretač pozitivnih promena.

POŽURI POLAKO

Nekadašnji studenti i studentkinje Beogradske otvorene škole iz XXVII generacije pripremili su svoje završne radove u formi podkasta [Požuri polako](#). Ovaj serijal sastoji se od 12 tematskih epizoda, u okviru kojih su studenti istraživali teme koje ih interesuju - građansko novinarstvo, marketing, budućnosti penzija, neolitska kultura, virtuelna realnost, uticaju avio-industrije na klimatske promene i uticaju popularne muzike na mlade. Cilj podkasta bio je da studenti iskažu svoja mišljenja, ali i da kroz ovu inovativnu formu izrade završni projekat u okviru Studija budućnosti.

MREŽE I ČLANSTVA BOŠ-A U 2023. GODINI

Koalicija 27 – Koalicija 27 udruženim radom svojih članica posvećeno zagovara i doprinosi procesu usklađivanja i primene politika, propisa i standarda Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena. Koaliciju 27 osnovale su organizacije civilnog društva 2014. godine prvenstveno radi praćenja i doprinosa pregovorima u vezi sa Poglavljem 27 (sada u Klastera 4) – životna sredina i klimatske promene. Vizija Koalicije 27 jeste unapređena i bezbedna životna sredina za dobrobit ljudi i prirode u čijem upravljanju građani i građanke aktivno učestvuju, oslanjajući se na dostupne, proverene i naučno zasnovane informacije. Organizacije civilnog društva iz Srbije udružene u Koaliciju 27 jesu: Alternativa za bezbednije hemikalije, Beogradska otvorena škola, Mreža za klimatsku akciju – CAN Europe, Centar za unapređenje životne sredine, Društvo za zaštitu i proučavanje ptica Srbije, Inženjeri zaštite životne sredine, Mladi istraživači Srbije i Svetska organizacija za prirodu – WWF Adria. Sve organizacije udružene u ovu koaliciju svoj rad temelje na uverenju da zdrava i očuvana životna sredina vodi ostvarivanju dobrobiti ljudi i prirode i na zajedničkim vrednostima solidarnosti, transparentnosti i naučnosti. Koalicija 27 izdaje godišnji Izveštaj iz Senke koji prati objavu Izveštaja Evropske komisije i napredak reformi u oblasti zaštite životne sredine. U Izveštaju iz senke pruža se pregled dostignuća Republike Srbije u oblastima Poglavlja 27, zaštite životne sredine i klimatskih promena i daju preporuke kako unaprediti postojeće procese. Izveštaj se stavlja na uvid javnosti i šalje relevantnim nacionalnim i evropskim institucijama. Poslednjih godina, novinu u izveštajima predstavlja odeljak Zelene karte, koji pruža pregled sprovođenja politika zaštite i unapređenja životne sredine na lokalnom nivou na osnovu podataka do kojih dolaze organizacije podržane kroz različite programe Beogradske otvorene škole.

Regionalna mreža civilnog društva za praćenje reforme javne uprave Veber prati reformu javne uprave u državama Zapadnog Balkana. Beogradska otvorena škola članica je ove mreže od 2016. godine, a ukupni cilj delovanja mreže jeste da istakne značaj, poveća učešće i ojača civilno društvo na Zapadnom Balkanu tokom praćenja.

Američka privredna komora u Srbiji (AmCham) - Beogradska otvorena škola je u 2020. godini nastavila partnersku saradnju sa AmCham-om kroz niz aktivnosti - od povezivanja obrazovanja i tržišta rada, razvoja ljudskih resursa do unapređenja veština mladih ljudi i dokazanih lidera. BOŠ je učestvovao u izradi Agende komiteta za zaštitu životne sredine AmCham-a za period 2020-2022, kao i u iniciranju brojnih aktivnosti za saradnju ova dva sektora.

Beogradska otvorena škola članica je **Krovne organizacije mladih Srbije** od 2011. godine, a ujedno je i jedna od organizacija koja je učestvovala na osnivačkoj skupštini KOMS-a. BOŠ aktivno doprinosi radu ove organizacije koja ima za cilj da zastupa interese mladih razvijajući partnerski odnos sa državom, međusektorsku i međunarodnu saradnju i da podstiče aktivno učešće mladih u razvoju društva Srbije.

KROVNA ORGANIZACIJA
MLADIH SRBIJE

SRPSKA ASOCIJACIJA
MENADŽERA

Srpska asocijacija menadžera (SAM) – Kroz aktivnosti u SAM-u, Beogradska otvorena škola je unapredila svoju vidljivost u poslovnoj zajednici i doprinela njenom razvoju, kao i unapređenju međusektorskog partnerstva.

Registar nacionalnog internet domena Srbije (RNIDS) – Beogradska otvorena škola jedan je od osnivača Registra nacionalnog interneta domena Srbije. U svom radu aktivno doprinosi razvoju interneta u Srbiji i pruža podršku u razvoju ove fondacije.

Beyond Fossil Fuels je inicijativa organizacija civilnog društva iz Evropske unije, zemalja Zapadnog Balkana i Turske u cilju dostizanja ciljeva Pariskog sporazuma, transformacije energetskeg sektora Evrope u nisko-ugljenični sistem i napuštanja uglja kao energenta. Inicijativa ima za cilj otklanjanje negativnih efekata uglja na javno zdravlje, društveno, ekonomiju i životnu sredinu.

Climate Action Network (CAN) Europe – CAN Europe je vodeća Evropska koalicija organizacija koje se rade na rešavanju problema klimatskih promena. Sa preko 170 aktivnih organizacija članica, iz 38 evropskih država, koje predstavljaju više od 1.500 nevladinih organizacija i više od 47 miliona građana, CAN Europe promovise održivu klimu, energiju i razvojne politike na području cele Evrope. Ova mreža podstiče organizacije civilnog društva da utiču na dizajn i razvoj efektnih politika koje se tiču klimatskih promena u Evropi, kako u zemljama Evropske unije, tako i u državama koje nisu članice.

Zelena stolica predstavlja mrežu preko 60 nevladinih organizacija koje se bave pitanjem zaštite životne sredine. Osnovana je 2013. godine sa idejom stalnog učešća predstavnika civilnog sektora na sednicama Odbora za zaštitu životne sredine Narodne skupštine Republike Srbije.

Misija Zelene stolice je unapređenje komunikacije sa zakonodavnom granom vlasti kroz uspostavljen mehanizam, jedini takve vrste, i ostvarivanje uticaja na poboljšanje zakonskih predloga u oblasti životne sredine. Ovaj jedinstveni mehanizam omogućava kontinuirano i koordinisano učešće predstavnika civilnog društva u radu Odbora i jedan je od najvažnijih mehanizama uključivanja građana u rad skupštinskih odbora koji se koriste u Narodnoj skupštini. Predstavnici Zelene stolice imaju mogućnost da tokom sednice učestvuju u debati, daju komentare na teme koje su na dnevnom redu, kao i predloge unapređenja zakonskih i podzakonskih rešenja predstavljenih na sednici. Osnovna ideja i namera rada kroz ovaj mehanizam je da se narodnim poslanicima, članovima Odbora, pruži stručna ekspertiza, da uvid civilnog sektora, kao i sa lokalna. Tokom 2023. godine, Beogradska otvorena škola je bila deo koordinacionog tima Zelene stolice, koji je zadužen za praćenje aktivnosti odbora, komunikaciju članica Zelene stolice sa članovima Odbora, delegiranje predstavnika Zelene stolice na sednice Odbora, redovno izveštavanje članova mreže o održanim sednicama, kao i organizovanje drugih aktivnosti za članove mreže.

Mreža dobre energije – Dobrovoljna platforma za povezivanje lokalnih samouprava i partnera iz vladinog, nevladinog i poslovnog sektora, koji su posvećeni i imaju ambicije, primenu i širenje dobre prakse i rešenja u lokalnoj energetici. Mrežu su zajedno osnovala tri grada i opštine (Pirot, Šabac i Vrbas) i tri organizacije civilnog društva (Beogradska otvorena škola, RES fondacija i Pokret gorana Vojvodine) koji su se opredelili za rad na razvoju i primeni ambicioznih energetske i klimatskih politika na lokalnom nivou. Poslednjih godina, fokus rada organizacija okupljenih u Mreži dobre energije je jačanje kapaciteta nedržavnih aktera za delovanje na planu održive lokalne energetske i klimatske politike.

ASOCIJACIJA ONLAJN MEDIJA Beogradska otvorena škola je od 2015. godine članica udruženja **Asocijacija onlajn medija**, a ujedno je i jedan od osnivača ovog udruženja. Asocijacija onlajn medija ima za cilj razvoj i promociju etičkih standarda izveštavanja na internetu, afirmaciju slobodnog, nezavisnog i profesionalnog rada onlajn medija i promociju etičkih standarda i javnog interesa u sferi javnog informisanja, kao i jačanje uloge onlajn medija u demokratizaciji društva. Takođe, Beogradska otvorena škola ima svog predstavnika u Nadzornom odboru ovog udruženja.

ČLANSTVA U RADNIM GRUPAMA I TELIMA

Beogradska otvorena škola ima svoje predstavnike u sledećim radnim grupama i telima:

- HR forum Američke privredne komore u Srbiji;
 - Labor Task Force Američke privredne komore u Srbiji;
 - Međuministarska radna grupa za praćenje sprovođenja Strategije reforme javne uprave za period 2021 – 2030. godine sa pripadajućem Akcionim planom;
 - Otvoreni model koordinacije za obrazovanje odraslih;
 - Posebna međuministarska radna grupa za izradu i praćenje implementacije petog Akcionog plana za sprovođenje inicijative Partnerstvo za otvorenu upravu u Republici Srbiji;
 - Posebna radna grupa za izradu Predloga akcionog plana za sprovođenje Strategije za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva za period od 2022 - 2030. godine.
 - Radna grupa za izradu Strategije za primenu Konvencije o dostupnosti informacija, učešću javnosti u donošenju odluka i pravu na pravnu zaštitu u pitanjima životne sredine (Arhuska konvencija) sa Akcionim planom;
 - Radna grupa za izradu Dijagnostike pravedne energetske tranzicije;
 - Radna grupa za izradu Integrisanog nacionalnog energetskog i klimatskog plana;
 - Radna grupa za izradu Strategije razvoja energetike;
 - Radna grupa za izradu Strategije za primenu Arhuske konvencije;
 - Radna grupa za izradu Strategije zaštite životne sredine;
 - Radna grupa za otvorene podatke;
 - Radna grupa za praćenje sprovođenja Strategije zapošljavanja u Republici Srbiji za period od 2021. do 2026. godine i Akcionog plana za period od 2021. do 2023. godine;
 - Radna grupa za radne prakse;
 - Radna grupa za unapređenje kvaliteta usluga karijernog vođenja i savetovanja;
 - Savet za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva;
 - Savetodavni odbor Coca-Cole HBC.
-

30 GODINA BEOGRADSKJE OTVORENE ŠKOLE

Beogradska otvorena škola obeležila je 30 godina dvodnevnom proslavom. Prvi dan proslave, organizovana je panel diskusija sa britanskim novinarom i rektorom Insituta za humanističke studije u Beču, Mišom Glenijem, pod nazivom „Srbija, Balkan i Evropa u globalnim izazovima“. Panel je održan 19. oktobra 2023. u Domu omladine. Drugi dan proslave organizovan je svečani program u Event centru Kopernikus.

Panel „Srbija, Balkan i Evropa u globalnim izazovima“

Generalna direktorka Beogradske otvorene škole Vesna Đukić otvorila je događaj organizovan u Domu omladine, podsetivši da je od 1993, kada je grupa prijatelja pokrenula prvi inovativni akademski multidisciplinarni program BOŠ-a, bilo teško zamisliti da će obrazovanje pojedinaca trajati i narednih 30 godina. Tokom prethodne tri decenije, BOŠ je realizovao više od 600 projekata i obučio preko 65.000 pojedinaca – pokretača promena. Posle čak 30 generacija studenata na programu Studija budućnosti, BOŠ ima Alumni mrežu od 1.300 pojedinaca koji danas zauzimaju važne pozicije u svim sektorima društva.

Predsednik Upravnog odbora BOŠ-a i profesor na Univezitetu u Beogradu Slobodan Marković, osvrnuo se na značaj 30 godina rada organizacije, u okviru čijeg obeležavanja je organizovana ova panel diskusija. On je naglasio da je BOŠ sve vreme uključen u različite domaće, regionalne, evropske i transatlantske projekte iz oblasti međureligijskog dijaloga, multikulturalnosti, vladavine prava i dobrog upravljanja, evropske integracije, osnaživanja građana, razvoja civilnog i ekološki svesnog društva.

Britanski novinar i rektor Instituta za humanističke studije u Beču Miša Gleni, istakao je koliko je važno da Srbija postane članica Evropske unije. „Na svakom pojedincu na Zapadnom Balkanu je da ustane i uradi šta može kako bi pokazao da je EU i dalje cilj kojem se teži“, rekao je Gleni. Autor više svetskih bestselera dodao je da Beograd i Priština treba da pokažu da mogu da izgrade most pomirenja, zbog čega su sada potrebni kreativni načini za rešavanje diplomatskih sukoba. Prema njegovom rečima, interes Zapada napustio je Jugoistočnu Evropu, te se malo pažnje posvećuje pravim izazovima sa kojima se region suočava.

Drugi panelista, bivši potpredsednik Nemačkog Maršalovog fonda i stalni član Instituta za humanističke studije Ivan Vejvoda, istakao je da je trenutno u hijerarhiji svetskih konflikata – pitanje Kosova* na nižem mestu od drugih žarišta. Prema njegovim rečima, geopolitička bezbednosna struktura Evrope sada traži od Srbije da reši problem Kosova* i završi reforme.

Svečani program povodom 30 godina Beogradske otvorene škole

Svečani program obuhvatio je tri simbolična segmenta: Ljudi, Znanje i Dela. Program je započeo govorom generalne direktorke Beogradske otvorene škole Vesne Đukić, koja se zahvalila velikom broju zvanica koji su upriličili proslavu i osvrnula na najvažnija postignuća.

U toku trajanja svečane celine „Ljudi“, emitovan je kratki film koji govori o ljudima koji su gradili BOŠ. Potom je generalna direktorka Vesna Đukić uručila posebne zahvanice zaposlenima koji su najduže u BOŠ-u. Plakete su tim povodom dobili:

- Radinka Janjuš: 10+ godina za BOŠ;
- Aleksandar Stankić: 15+ godina za BOŠ;
- Nataša Pajović: 20+ godina za BOŠ;
- Vladimir Pavlović: 20+ godina za BOŠ;
- Vlado Vranešević: 20+ godina za BOŠ;
- Dragica Bakić Vučinić: 25+ godina za BOŠ;
- Davorka Tomanović Baralić: 28+ godina za BOŠ;
- Milorad Bjeletić: 28+ godina za BOŠ;
- Vesna Đukić: 28+ godina za BOŠ;
- Marinko Vučinić: 30 godina za BOŠ.

Segment „Znanja” obuhvatio je emitovanje kratkog filma pod istoimenim nazivom, kao i obraćanje koordinatora obrazovnog programa Studije budućnosti. Potom je usledila svečana dodela diploma jubilarnoj, 30. generaciji studenata Studija budućnosti Beogradske otvorene škole. Najveća Alumni zajednica u Srbiji koja broji više od 1.300 uspešnih pojedinaca time je postala bogatija za još 17 članova i članica. Proslavi su prisustvovali brojni alumnisti prethodnih generacija.

U okviru programske celine „Dela”, emitovan je kratak film sa istoimenim nazivom, o najvažnijim postignućima BOŠ-a u prethodnih 30 godina. Potom su izvršni direktor Milorad Bjeletić, programski direktor Vladimir Pavlović i koordinatorka projekata Marija Todorović, uručili sada već tradicionalne BOŠ nagrade – „Pokretači promena”. Nagrade su dobili Novosadska biciklistička inicijativa (u kategoriji Saradnjom do promene), Aleksandra Paunović (u kategoriji Pokretačica promena), Mlavaska vojska (u kategoriji Pohod na aktivizam), Udruženje građanki FemPlatz (u kategoriji Prvi glas građana).

PROGRAMSKE OBLASTI

CIVILNO DRUŠTVO

Beogradska otvorena škola u okviru programske oblasti Civilno društvo radi na jačanju kapaciteta civilnog i javnog sektora pružanjem stručnih, inovativnih i kvalitetnih usluga, ali i na prepoznavanju organizacija i institucija koje su spremne da menjaju i unapređuju sebe, svoje okruženje i zajednicu u kojoj rade.

BOŠ razvija i osnažuje civilno društvo i nezavisne medije u Srbiji, kako kroz izgradnju i jačanje njihovih kapaciteta, tako i kroz umrežavanje i povezivanje. Naš cilj u ovoj oblasti je da odgovorimo na postojeće izazove u saradnji organizacija civilnog društva i javnih vlasti za rešavanje konkretnih problema u zajednici, kao i da unapredimo postojeće i razvijemo nove pristupe u dijalogu različitih aktera.

U okviru programske oblasti Civilno društvo, u 2023. godini, sprovedeni su sledeći projekti:

- EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji;
- Zajedno za životnu sredinu;¹
- Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – Europe ASAP;²
- Mladi i mediji za demokratski razvoj;
- Dijalog promena: Podrška reformama kroz saradnju organizacija civilnog društva i javnih vlasti;
- Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – CS4EU;³
- Civilno društvo za energetske tranziciju;⁴
- Aktivni građani – bolje društvo: Zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju.

¹ Detaljnije o projektu *Zajedno za životnu sredinu* pročitajte u okviru programske oblasti Energija, klima i životna sredina.

² Detaljnije o projektu *Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – Europe ASAP* pročitajte u okviru programske oblasti Evropske integracije.

³ Detaljnije o projektu *Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – CS4EU* pročitajte u okviru programske oblasti Evropske integracije.

⁴ Detaljnije o projektu *Civilno društvo za energetske tranziciju* pročitajte u okviru programske oblasti Energija, klima i životna sredina.

EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji

U 2023. godini Beogradska otvorena škola započela je realizaciju četvorogodišnjeg programa EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji. Program je podržan od strane Delegacije Evropske unije u Srbiji. Program sprovodi Beogradska otvorena škola kao lider Konzorcijuma, zajedno sa: Užičkim centrom za prava deteta, ENECA-om i Novosadskom novinarskom školom koji predstavljaju regionalne resurs centre; kao i Mladim poljoprivrednicima Srbije, Novom planskom praksom i Sigurnim stazama kao ekspertskim resurs centrima zaduženim za specifične, nedovoljno razvijene oblasti koje su u fokusu programa. Prva godina obuhvata period od 1. januara do 31. decembra 2023. godine. Tokom prve godine programa, tim Beogradske otvorene škole postavio je osnove ovog dugogodišnjeg programa kroz različite aktivnosti i celine koje u osnovi imaju finansijsku i ekspertsku podršku civilnom društvu i neformalnim grupama širom Srbije, decentralizaciju kao i približavanju Srbije Evropskoj uniji kao krajnji cilj.

Tri glavna stuba aktivnosti tokom 2023. godine obuhvatala su:

- Program podrške zajednici (civilnom društvu i neformalnim grupama) (Help Desk sistem),
- Program jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva i
- Program donacija;

Program podrške zajednici

Tokom 2023. godine EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji uspostavio je direktnu komunikaciju sa ukupno 220 organizacija civilnog društva i neformalnih grupa, istovremeno razvijajući nove alate i procedure za unapređenje svoga rada. U proteklih 12 meseci razvijene su ukupno četiri procedure koje su dodatno unapredile komunikaciju sa zajednicom: scenario za komunikaciju, paket za regionalne resurs centre, priručnik za kriznu komunikaciju, kao i smernice za realizaciju treninga. Pored toga, tim zadužen za komunikaciju sa zajednicom razvio je i četiri dodatna alata: upitnik za individualni razgovor, statistika pozivi, upitnik za onlajn treninge, kao i tabelu sa kontaktima.

Organizacije i neformalne grupe sa kojima smo uspostavili direktnu komunikaciju dolaze iz ukupno 68 gradova/opština, što čini 25 okruga, a to su: Beogradski, Borski, Braničevski, Centralnobanatski, Južnobački, Južnobanatski, Jablanički, Kolubarski, Mačvanski, Moravički, Nišavski, Pčinjski, Pirotski, Podunavski, Rasinski, Raški, Severnobački, Severnobanatski, Srednje banatski, Sremski, Šumadijski, Toplički, Zaječarski, Zapadnobački, Zlatiborski.

Tokom 2023. godine kreirana je i Baza registrovanih OCD sa ukupno 133 organizacije u svom portfoliju. Baza registrovanih OCD predstavlja ličnu kartu svake organizacije. Na osnovu ovih podataka, svako ko poseti E-platfomu može lako da se informiše o aktivnim i relevantnim OCD u Srbiji. Pored toga, kako bi dosegli do što više aktivnih organizacija, medija, neformalnih grupa i aktivista, tim zadužen za komunikaciju sa zajednicom počeo je da mapira sve aktivne organizacije i neformalne grupe širom Srbije. Kreirana baza se trenutno sastoji od više od 841 kontakata. Ova baza podataka je interni dokument i predstavljala je prvi korak u komunikaciji sa aktivnim predstavnicima civilnog društva širom Srbije.

Program jačanja kapaciteta

Program jačanja internih kapaciteta započeo je u aprilu 2023. godine i od tada se razvijao u tri pravca:

- Treninzi mekih i ekspertskih veština;
- Program mentorstva;
- Video lekcije;

Tokom proteklih 12 meseci održano je ukupno 50 treninga na preko 20 različitih tema, obuhvatajući kako treninge mekih veština, tako i ekspertске treninge iz oblasti ekspertize članova Konzorcijuma.

Broj jedinstvenih organizacija koje su ušle u program jačanja internih kapaciteta je 192 organizacije. Broj pojedinaca koji su prošli naše treninge i program mentorstva je 627. Ideja o decentralizaciji prelila se i na program jačanja internih kapaciteta, te su, gledajući teritorijalnu pokrivenost, organizacije koje su prošle program u 2023. godini dolazile iz skoro svih okruga. Od 25 okruga obuhvaćeno je 24 i Grad Beograd.

Teme koje su bile obuhvaćene programom jačanja internih kapaciteta:

- PR i komunikacije,
- Umrežavanje organizacija civilnog društva,
- Jačanje internih kapaciteta OCD,
- Pisanje projekata,
- Pisanje predloga javne politike,
- Javno zagovaranje,
- Finansijsko upravljanje projektom,
- Upravljanje projektnim ciklusom,
- Finansijska održivost,
- Mentalno zdravlje i blagostanje zaposlenih u civilnom sektoru,
- Mobilisanje zajednice,
- Prevencija pranja novca i finansiranja terorizma,
- Ekspertski treninzi u oblasti ekonomskog razvoja,
- Ekspertski treninzi u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja,
- Ekspertski treninzi u oblasti urbanizma i urbanog planiranja,
- Ekspertski treninzi u oblasti prava deteta,
- Ekspertski treninzi u oblasti transporta i transportnih politika.

Nakon održanih treninga, organizacije su imale mogućnosti da, ukoliko procene da im je potrebno, nastave dodatni rad u vidu mentorstva sa trenerima/trenericama koji su stručni za datu temu/oblast delovanja. Ukupan broj organizacija koje su prošle mentorske radionice iznosi 20, što je ukupno 41 pojedinac.

Treći stub jačanja internih kapaciteta predstavljaju video-lekcije na teme koje dolaze iz različitih oblasti delovanja organizacija civilnog društva. Ideja raznolikosti video lekcija je u tome da se organizacijama i neformalnim grupama olakša rad na što više različitih frontova, te da im se daju uputi za rešavanje različitih problema sa kojima se tokom rada mogu susretati. Ukupno je objavljeno i javno dostupno na EURC sajtu 11 video lekcija koje prate pisani priručnici. Video-lekcije predstavljaju kratke uvode sa osnovama o određenoj temi. Ukoliko je organizacijama i neformalnim grupama potrebno dublje i šire znanje, ostavljena je mogućnost prijave na kompletan trening o datoj ili sličnoj temi. Lekcije su podeljene u tri grupacije: meke veštine, ekspertске video-lekcije, jačanje komunikacijskih kapaciteta. Teme video-lekcija su: agažovanje zajednice, umrežavanje, zaštita mentalnog zdravlja zaposlenih, urbanističko planiranje, socijalno preduzetništvo, problem bezbednosti saobraćaja U Srbiji, subvencije u poljoprivredi, nediskriminacija kao ljudsko pravo i pravo deteta, razvoj poslovanja organizacija civilnog društva, krizna komunikacija, medijska i informaciona pismenost.

Program donacija

U toku 2023. godine, konzorcijum okupljen oko BOŠ-a je objavio pet poziva za program podrške organizacijama civilnog društva. U julu 2023. objavljena su dva poziva koja su stalno otvorena.

Poziv za neodložnu podršku, u okviru kog organizacije mogu dobiti podršku za realizaciju aktivnosti čiji je cilj doprinos rešavanju izazova ili problema koji je nastao šest meseci pre podnošenja predloga projekta i koji može da ometa proces reformi (npr. pogoršanje strateškog/zakonodavnog okvira, negativna promena prakse u radu institucija, promene u kontekstu zajednice). Tokom 2023. godine, u okviru ovog poziva, podržano je pet organizacija.

Poziv za pokretanje novih ideja i razvoj organizacija, u okviru kog OCD mogu dobiti podršku za realizaciju aktivnosti čiji je cilj doprinos razvoju postojećih aktivnosti organizacija ili pilotiranju novih ideja u okviru procesa pristupanja Srbije Evropskoj uniji, kao i osnaživanje internih kapaciteta organizacija radi povećanja njihovog delovanja. Tokom 2023. godine, u okviru ovog poziva, BOŠ i regionalni EU Resurs centri su podržali 29 organizacija.

BOŠ je 18. oktobra 2023. raspisao Poziv za dodelu donacija za inovativna rešenja u oblasti zaštite životne sredine na lokalnom nivou u okviru Fonda za održivi lokalni razvoj, koji je bio otvoren do 15. novembra 2023. Ovaj poziv je bio namenjen organizacijama civilnog društva i jedinicama lokalnih samouprava koje su u svom dosadašnjem delovanju doprinele unapređenju strateškog i normativnog okvira, lokalnih javnih politika, rada institucija u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja na lokalnom nivou, kao i osmišljavanju inovativnih rešenja u ovoj oblasti. Tokom 2023. godine, u okviru ovog poziva, podržane su tri organizacije, koje će svoje projekte sprovoditi od 2024. godine, u partnerstvu sa jedinicama lokalnih samouprava. EU Resurs centar za civilno društvo u Srbiji je 21. septembra 2023. raspisao Poziv za donacije za posredničke organizacije u okviru pristupanja Srbije EU. Ovaj program donacija sprovode regionalni EU Resurs centri, a izabrano je osam organizacija civilnog društva, koje će početi da sprovode svoje projekte 1. januara 2024. godine. Novosadska novinarska škola je podržala dve organizacije, a organizacija ENECA i Užički centar za prava deteta po tri OCD. Izabrane OCD su dobile podršku da rade na jačanju svojih institucionalnih i programskih kapaciteta i da kroz program donacija obezbede podršku za do 10 neformalnih inicijativa. BOŠ je 31. oktobra 2023. raspisao Poziv za javno zagovaranje i učešće građana, koji je trajao do 24. novembra 2023. U okviru ovog poziva, podržana je 21 organizacija, čiji će projekti početi sa realizacijom 1. januara 2024. godine. Odabrane organizacije realizovaće aktivnosti kojima se osnažuje uloga civilnog društva kroz proces javnog zagovaranja, čime se doprinosi jačanju demokratskog društva, ali i osnažuju njihovi kapaciteti kroz aktivno uključivanje građana. Kroz ove aktivnosti, uključivaće se građani, ali i druge zainteresovane strane u proces unapređenja javnih politika i propisa, poboljšavanje praksi u kreiranju i sprovođenju javnih politika i načina komunikacije javnih vlasti sa građanima, a u skladu sa vrednostima i ciljevima u procesu pristupanja Srbije EU.

Aktivnosti realizovane na programu:

- Realizovano je ukupno 50 obuka na preko 20 različitih tema (meke i ekspertske veštine);
- Realizovani programi mentorstva za ukupno 20 organizacija i 41 pojedinca;
- Snimljeno i objavljeno ukupno 11 video lekcija;
- Raspisano je pet različitih poziva za program donacija;
- Realizovane info sesije za raspisane programe donacija;
- Sprovedeni Info dani EU Resurs centra – pet događaja koji su realizovani u pet različitih gradova: Užice, Niš, Novi Sad, Bor i Jagodina;
- Sprovedene konsultacije sa civilnim društvom vezano za nove pozive Delegacije EU u Srbiji – događaji sprovedeni u Užicu, Aleksincu, Leskovcu i Boru;
- Objavljeno ukupno šest biltena;
- Kreirana mapa podrške organizacijama civilnog društva;

Mladi i mediji za demokratski razvoj

Pod okriljem projekta Mladi i mediji za demokratski razvoj, kontinuirano se sprovode tri osnovne grupe aktivnosti. Prva programska aktivnost odnosi se na **finansijsku podršku medijima i organizacijama civilnog društva za mlade**, a druga na **program jačanja kapaciteta** za podržane medije i organizacije, i poslednja na **Akademiju novinarstva**.

Tokom 2023. godine finansijski je podržano 29 organizacija civilnog društva za mlade i medija, 15 u drugom projektnom ciklusu i 14 organizacija i medija u trećem ciklusu. Svi mediji i organizacije svoje projekte sprovodili su u partnerstvima, što znači da je u 2023. godini ukupno podržano 15 različitih projekata. Neke od oblasti u kojima se ovi projekti realizuju su: unapređenje medijske pismenosti, digitalno osnaživanje mladih poljoprivrednika, poboljšanje pristupa medijima radi inkluzije osoba sa invaliditetom, podsticanje dijaloga između mladih i donosilaca odluka, smanjenje etničke distance među mladima, mentalno zdravlje mladih, povećanje bezbednosti mladih ljudi u saobraćaju, i mnoge druge.

Poziv za treći ciklus projekta raspisan je 25. maja i trajao je do 29. juna. U okviru perioda otvorenog poziva, BOŠ je održao jednu onlajn info sesiju, kao i dodatnu sesiju za pitanja i odgovore (Q&A sesija), na kojima su zainteresovani predstavnici organizacija civilnog društva za mlade i mediji imali priliku da se detaljnije informišu o uslovima prijavljivanja i projekta.

Projektne ideje, odnosno organizacije civilnog društva za mlade i mediji, izabrani su tokom sveobuhvatnog trostepenog selekcionog procesa u kome je vodeću ulogu imao BOŠ tim, ali i nezavisna stručna komisija koja je pružala ekspertsku podršku. U toku ovog procesa održan je i predselekциони trening za potencijalno podržane organizacije i medije. Ovaj događaj organizovan je od 24. do 25. jula 2023. godine u Beogradu i 26. jula putem Zoom-a. Tokom prvog dana učesnici su od strane BOŠ tima upućeni u pravila i ciljeve projekta „Mladi i mediji za demokratski razvoj”, a pruženo im je detaljno objašnjenje u vezi podnošenja projektne dokumentacije i pisanja projekata. Dodatno, tokom drugog dana, BOŠ tim je održao individualne konsultacije sa svakim od medija/OCD kako bi uspešno kompletirali neophodnu projektnu dokumentaciju. O finansijskim propozicijama projekta govorilo se tokom poslednjeg dana ovog predselekcionog treninga.

Nakon toga, BOŠ tim je kontinuirao pružao mentorsku podršku kako bi prijavljene organizacije civilnog društva za mlade i mediji u partnerstvima uspešno sproveli proces razvijanja projektnih ideja u pune predloge projekata. Realizacija projekata koji su podržani u okviru trećeg ciklusa započeta je 1. septembra 2023. godine.

Kada je u pitanju program jačanja kapaciteta, BOŠ tim je za podržane organizacije i medije u 2023. godini održao značajan broj različitih obuka sa ciljem unapređenja i sticanja novih znanja i veština, na grupnom i individualnom nivou:

Individualni treninzi za OCD/medije. Sprovedeno je preko 15 individualnih programa jačanja kapaciteta za podržane medije i organizacije drugog i trećeg ciklusa, pokrivajući teme koje su partnerske organizacije i mediji odabrali kao prioritetne za svoj razvoj i od strane mentora/ki koje su takođe imali prilike da sami identifikuju. Neke individualnih treninga bile su: strateško planiranje, novi mediji i oblici komunikacija, prikupljanje sredstava, SEO optimizacija, finansijsko i administrativno upravljanje projektima i organizacijama, Google Analytics, mobilno novinarstvo, plaćeno oglašavanje na društvenim mrežama, novinarska prava itd.

Završni trening za podržane organizacije i medije druge projektne godine „Mladi i mediji za demokratski razvoj” održan je od 9. do 11. maja u Beogradu. Osim predstavljanja ključnih dostignuća na njihovim projektima, ovaj trodnevni događaj, predstavljao je priliku za evaluaciju rada na programu, razmenu iskustva, ali i sticanja novih saznanja na temu izveštavanja medija o mladima, strateškog planiranja i *fundraising*-a.

Inicijalni trening za podržane organizacije civilnog društva za mlade/medije u okviru trećeg ciklusa programa. Na ovom treningu, koji se organizuje na početku projektne godine, učesnici i učesnice imali su prilike da se upoznaju sa finansijskim i programskim propozicijama projekta, ali i da saznaju više o komunikaciji na društvenim mrežama i merama antikorupcije od strane eksperata. Trening je održan u Šapcu, od 6. do 8. septembra.

Trening namenjen specifičnim potrebama podržanih OCD/medija. Ova obuka održana je 12. i 13. decembra 2023. godine u Vrnjačkoj Banji za predstavnike OCD-a i medija i okupila je niz stručnjaka i stručnjakinja koji su govorili na teme koje je BOŠ tim identifikovao kao značajne za njihovo unapređenje: prikupljanje sredstava i fundraising, storytelling, adekvatna komunikacija i pristup ka mladima i monitoring i evaluacija projekata.

Ukupno 36 predstavnika i predstavnica podržanih organizacija za mlade i lokalnih medija imalo je koristi samo od grupnih trening sesija i obuka prilagođenih njihovim specifičnim potrebama.

Akademija novinarstva, kao posebna grupa aktivnosti, sprovedena je i u 2023. godini. U toku drugog ciklusa podržano je 14 mladih novinara i novinarski iz različitih redakcija širom Srbije. Program Akademije, koji je definisan Kurikulumom, podrazumevao je dva susreta uživo, online predavanja i individualni mentorski proces sa pisanjem završnog rada.

Inicijalni trening Akademije novinarstva. Osim prilike da se međusobno upoznaju, učesnici i učesnice su na ovom treningu, koji je u Šapcu održan od 25. do 27. januara 2023. godine, učestvovali i vežbali na radionicama koje su se ticale storytelling-a, TV intervjuisanja, mobilnog novinarstva, kao i osnovnih alata istraživačkog novinarstva.

Onlajn predavanja održana su u periodu od 7. februara do 21. marta tokom koga je organizovano 10 različitih trening sesija na teme: factchecking-a, foto i video forenzike, naučnog, ekonomskog novinarstva, medijske etike, izveštavanja o osetljivim grupama, vizualizacije podataka i promocije sadržaja na društvenim mrežama.

Mentorski proces. Već u toku predavanja, polaznici i polaznice Akademije odabrali su teme svojih završnih radova i mentore, istaknute novinare i novinarke, koji su im do završetka programa Akademije, tj. mentorskog procesa, pružali kontinuiranu stručnu podršku u radu. BOŠ tim sve vreme obezbeđivao je logističku podršku i pružao pomoć učesnicima Akademije svojom širokom mrežom kontakata sa različitim kredibilnim medijskim kućama i medijskim ekspertima/kinjama, koje je tokom dugogodišnjeg rada stekao.

Završni trening Akademije novinarstva organizovan je na Ubu od 17. do 19. maja. Tom prilikom predstavljeni svi završni radovi polaznika i polaznica i dodeljene vredne novčane nagrade za osam najbolje napisanih ili snimljenih medijskih sadržaja. Osim toga, tokom tri dana učesnici i učesnice imali su priliku da razgovaraju i druže se sa medijskim ekspertima/kinjama koji su u odvojenim sesijama predavali o bezbednosti novinara, o izazovima u istraživačkom novinarstvu i budućnosti različitih medijskih formata.

U okviru Akademije novinarstva kreirano je i objavljeno 14 kompleksnih novinarskih sadržaja – istraživačke priče, radio reportaže, analize, koji su se bavili nekim od gorućih pitanja na nacionalnom i lokalnom nivou

Novi poziv za treći po redu ciklus Akademije novinarstva bio je otvoren 4. i trajao je do 22. decembra.

Dijalog promena: Podrška reformama kroz saradnju organizacija civilnog društva i javnih vlasti

Cilj projekta Dijalog promena jeste doprinos reformama u Srbiji zasnovanim na dijalogu zainteresovanih strana. Dok su specifični ciljevi projekta podrška dijalogu o javnim politikama zasnovanom na dokazima i saradnji OCD i javnih vlasti; jačanje kapaciteta OCD za osmišljavanje, sprovođenje, praćenje i evaluaciju javnih politika; unapređenje razumevanja šire javnosti o potrebi i rezultatima dijaloga OCD i javnih vlasti u procesu donošenja odluka i rešavanja problema. Tokom trajanja projekta Dijaloga promena – podržane su 44 inicijative koje su sprovele 58 organizacija civilnog društva, a koje su usmerene na dijalog, rešavanje problema i pozitivne promene u javnim politikama; U sklopu aktivnosti usmerenih na osnaživanje civilnog društva sprovedena je Škola javnih politika, održan je konsultativni trening za pisanje projekata za organizacije civilnog društva, organizovana studijska poseta Hrvatskoj i Švedskoj.

U sklopu aktivnosti kojima koordinira Ministarstvo za ljudska i maninska prava i društveni dijalog, realizovano je sedam radionica i treninga na temu partnerstva „Saradnja organa javne uprave sa organizacijama civilnog društva u procesu donošenja odluka“. Ove aktivnosti su sprovedene onlajn i uživo u Beogradu, Kruševcu i Kraljevu - za preko 250 učesnika, a od početka projekta obuhvat ovog programa jačanja kapaciteta je preko 500 učesnika. Učesnici obuka bili su predstavnici lokalnih OCD, predstavnici lokalnih samouprava iz redova kontakt tačaka za saradnju sa OCD. Izrađeno je 60 mapa saradnje civilnog sektora i javnih vlasti i pilotirani različiti modeli saradnje u praksi u preko 50 lokalnih zajednica;

U okviru Programa podrške namenjenog istraživačima, podržano je ukupno 40 istraživača koji su tokom projekta izradili različite analize, studije i predloge praktičnih politika, a čiji su produkti stavljeni na raspolaganje organizacijama civilnog društva.

Druga po redu studijska poseta Hrvatskoj, održana je u septembru 2023, a učesnici studijske poseta bili su predstavnici organizacija civilnog društva podržanih u okviru programa.

Domaćin posete bio je Ured za udruge Vlade republike Hrvatske, koji je organizovao posete preko 10 insitucija, organizacija i konferencija u cilju razmene iskustava i dobrih praksi o saradnji OCD i javnih vlasti. Učešće u poseti uzeo je i Ministar za ljudska manjinska prava i društveni dijalog, Tomislav Žigmanov, pa je ova poseta po prvi put od kada ih BOŠ organizuje imala i polubiletaralni karakter.

Sa ciljem da se znanja o kreiranju, praćenju i sprovođenju javnih politika prenesu i predstavnicima civilnog sektora u Republici Srbiji, a uz ekspertsku podršku Republičkog sekretarijata za javne politike, u Šapcu je u periodu od 24. do 28 aprila održana je Škola javnih politika za predstavnike organizacija civilnog društva.

Kroz komunikacione aktivnosti na projektu unapređena je platforma dijalogpromena.bos.rs, izrađeno je 12 newsletters-a, snimljeno šest podkast epizoda, te snimljen dokumentarni film o celokupnom projektu, pod nazivom „Snaga partnerstva“.

Kraj godine na projektu obeležila je konferencija pod nazivom Move.Link.Engage - Snaga partnerstva. Konferencija je održana u Beogradu i okupila je preko 170 učesnika - predstavnike Delegacije Evropske unije u Srbiji, predstavnike Ministarstva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, aktiviste, eksperte, građane i medije.

Aktivni građani – bolje društvo: Zagovaranjem ka saradnji i demokratskom razvoju

U maju 2023. godine, Beogradska otvorena škola je uspešno realizovala projekat Aktivni građani – bolje društvo, koji je trajao od novembra 2018. U završnici projekta, održani su sastanci dve radne grupe, koje su nastavile razgovore započete u novembru 2022.

Članovi radne grupe koja se bavi obrazovanjem i zapošljivošću mladih iz ugroženih društvenih grupa, sastala se 20. aprila 2023. Predstavnici poslovnog, civilnog, javnog sektora i škola, razgovarali su o motivaciji mladih iz osetljivih grupa (Romi, osobe sa invaliditetom, mladi iz ruralnih područja) da se uključe na tržište rada, važnosti radnih praksi i mogućnostima socijalnog preduzetništva. Sastanak radne grupe koja se bavi održivim razvojem održan je 27. aprila. Predstavnici poslovnog, civilnog i javnog sektora, razgovarali su o važnosti društveno odgovornog poslovanja, uključivanju ekspertize civilnog sektora u rad kompanija, ali i neophodnosti međusektorske saradnje, kako bi se obezbedili bolji uslovi za život svih građana.

U cilju unapređenja znanja i veština saradnje organizacija civilnog društva i kompanija za zajedničke inicijative javnog zagovaranja i sticanja direktnog uvida u najbolje primere zagovaračke saradnje između ovih sektora, Beogradska otvorena škola je od 22. aprila organizovala studijsku posetu Sjedinjenim Američkim Državama, do 30. aprila 2023. godine. Na studijskoj poseti učestvovalo je 15 predstavnika istaknutih lokalnih, regionalnih i nacionalnih OCD i aktera poslovnog sektora, koji su posvećeni unapređenju praksi javnog zagovaranja u Srbiji, učešća građana u sprovođenju javnih politika i unapređenju saradnje između civilnog društva i poslovnog sektora. Poseta je uključivala sastanke sa lokalnim i međunarodnim organizacijama, kompanijama i privatnim fondacijama, koje imaju evidenciju o uspešnim praksama javnog zagovaranja, mobilizaciji građana u kampanjama javnog zagovaranja i o saradnji civilnog društva i biznisa u ovim inicijativama.

U aprilu 2023. održan je završni događaj projekta pod nazivom Sva lica aktivizma, koji je okupio predstavnike međunarodne zajednice, civilnog i poslovnog sektora. Kroz finansijsku i mentorsku podršku tokom trajanja projekta, 74 organizacije civilnog društva širom Srbije aktivno su uključile više od 55.000 građana iz 32 grada u stvaranje pozitivnih promena i isticanju važnosti udruživanja, istrajnosti, podrške i mobilizacije zajednice.

EVROPSKE INTEGRACIJE

Beogradska otvorena škola unapređuje javne politike u procesu pristupanja Srbije Evropskoj uniji kroz jačanje dijaloga, izgradnju partnerstava i obrazovanje nosilaca društvenih promena radi usvajanja evropskih standarda i vrednosti.

BOŠ podstiče argumentovani i otvoreni dijalog o evropskim integracijama, nastojeći da građane pravovremeno informiše i obezbedi zadovoljavajući nivo učešća javnosti u kreiranju i sprovođenju javnih politika. Takođe, BOŠ doprinosi uključivanju lokalnih zajednica u pristupanju Srbije EU i zagovara transparentan i odgovoran odnos javnih vlasti u ovom pogledu. Krovna inicijativa kroz koju Beogradska otvorena škola teži da ostvari ove ciljeve je inicijativa „Progovori o pregovorima“. Ova inicijativa doprinesi evropskoj integraciji Srbije kroz promociju transparentnog i odgovornog procesa vođenja pregovora o pristupanju Evropskoj uniji, zasnovanog na dijalogu i partnerstvu civilnog društva i javnih vlasti.

U okviru programske oblasti Evropske integracije, tokom 2023. godine, realizovani su projekti:

- Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – Europe ASAP;
- Mladi i mediji za demokratski razvoj;⁵
- Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – CS4EU.

⁵ Detaljnije o projektu *Mladi i mediji za demokratski razvoj* pročitajte u okviru programske oblasti Civilno društvo.

Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – Europe ASAP

U okviru ovog projekta sprovedene su sledeće aktivnosti: Finansijska i mentorska podrška partnerskim organizacijama civilnog društva i medijima; Jačanje kapaciteta i program umrežavanja; Povezivanje sa ciljnom grupom.

U okviru finansijske i mentorske podrške podržano je 14 organizacija civilnog društva i medija, izabranih na osnovu analize civilnog sektora, oblasti i iskustva OCD i medija, u okviru zatvorenog poziva za podnošenje projekata. Vrste pružene podrške se razlikuju, tako da je četiri istraživačka medija dobilo programsku podršku, i podržano je 10 projekata organizacija civilnog društva (OCD) koje deluju u različitim oblastima i uključuju se u reformske procese u

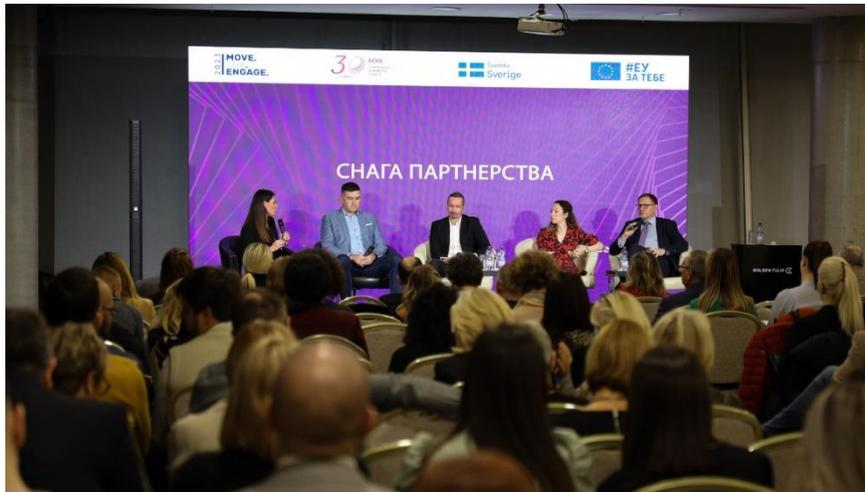
okviru evropske integracije Srbije. Programski partneri (istraživački mediji), tokom 2023. godine radili su na izradi medijskog sadržaja koji je fokusiran na Klaster 1, odnosno izazove i prepreke u nekim od najznačajnijih oblasti za demokratizaciju Srbije. Kreirani su i objavljeni različiti sadržaji, poput istraživačkih priča, videozapisa, podkasta, izveštaja koji su pokrivali aktuelne teme u državi koje su privukle pažnju javnosti, poput pravosuđa, pranja novca, vladavine prava, izbornog procesa, integracije u EU, majskih ubistava i odgovora države, i druge. Projektni partneri posvetili su se radu na predlozima javnih politika, analizama, metodologijama, kampanjama posvećenim temama kao što su platformski rad, javne nabavke, tužilaštvo, pravosuđe, bezbednost, vladavina prava, pametna specijalizacija, finansiranje medija.

U okviru aktivnosti jačanja kapaciteta, realizovane aktivnosti su:

Inicijalni trening jačanja kapaciteta partnera u oblasti upravljanja projektima, i programsko i finansijsko upravljanje projektima u Šapcu od 6. do 8. septembra. Tokom ovog treninga, partneri su imali priliku da se upoznaju sa projektnom dokumentacijom i finansijskim i programskim propozicijama i uslovima u implementaciji projekata.

Pokrenuto je **10 programa mentorstva** (mentorska podrška OCD i istraživačkim medijima) koji obuhvataju oblasti javnog zagovaranja, praćenja i evaluacije javnih politika, učešće u procesima donošenja odluka, strateško planiranje, digitalni marketing, prikupljanje sredstava i crowdfunding prema potrebama partnera. Partneri su imali priliku da procene potrebe organizacija i medija, i da se, u dogovoru sa BOŠ timom, pronađu adekvatni eksperti, koji mogu da odgovore na ove potrebe;

Program razmene iskustava je realizovan od strane jednog podržanog medija – predstavnici su prisustvovali jednoj od najznačajnijih konferencija za istraživačke novinare, koja se održava u Švedskoj.

Godišnji događaj umrežavanja bavio se diskusijom o nalazima Izveštaja Evropske komisije o Srbiji 2023. uključujući programske i projektne partnere kroz Move.Link.Engage. konferenciju održanu 29. novembra, u Beogradu.

Aktivnost povezivanja sa ciljnom grupom podrazumeva nekoliko različitih podaktivnosti, koje imaju za cilj promociju demokratskih vrednosti, evropske integracije i povećanje vidljivosti različitih tema od značaja za društvo, i različite ciljne grupe u okviru tog društva:

Prva podaktivnost odnosi se na kreiranje medijskog sadržaja za dva portala koja uređuje tim BOŠ-a – portala Progovori o pregovorima i omladinskog portala Mingl. Portal Progovori o pregovorima fokusiran je na ekspertske praćenje procesa evropske integracije, ali i kreiranje različitih vrsta sadržaja koji će omogućiti građanima da razumeju ovaj proces. Tokom 2023, kreirane su ekspertske analize, mesečni bilteni, video materijali, podkasti, o drugo. Kada je u pitanju omladinski portal Mingl, sadržaj koji se objavljuje posvećen je mladim ljudima i pruža im informacije o različitim prilikama za usavršavanje, događajima, ali i mogućnost da se kroz dopisničku mrežu oprobaju u kreiranju kvalitetnog sadržaja.

U okviru aktivnosti Lokalni omladinski forum, tokom 2023. godine BOŠ tim je sproveo istraživanje o stavovima srednjoškolaca i srednjoškolki u Srbiji o Evropskoj uniji. Istraživanje je sprovedeno u dve faze: tokom jula rađeno je desk istraživanje, dok su fokus grupni intervjui sprovedeni u oktobru i novembru 2023. Tim Beogradske otvorene škole razgovarao je sa srednjoškolcima/kama iz Subotice, Beograda, Bora, Užica, Vranja i Prokuplja. Rezultati istraživanja pokazali su da su srednjoškolci u Srbiji evroskeptici koji prepoznaju prednosti koje ima uređeni sistem Evropske unije, ali da sumnjaju da bi se društvo u kome žive moglo uklopiti u ono što oni doživljavaju „evropskim uređenjem.“ Istraživanje je poslužilo kao polazna osnova za izradu kurikuluma za dalji rad sa ovom grupom mladih koju će BOŠ tim nastaviti kroz podaktivnosti u okviru Lokalnog omladinskog foruma sa ciljem da zainteresuje srednjoškolce za društveno - političke teme poput važnosti pristupanja Srbije Evropskoj uniji kao i da izgradi veštine kritičkog mišljenja kod njih. Takođe, jedan od zaključaka, odnosno preporuka istraživanja je i da je potrebno primeniti modele rada sa srednjoškolcima koji bi istovremeno bili informativni, omogućili aktivno uključivanje, timski rad i kreativno stvaralaštvo.

**Lokalni
omladinski
forum**

Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – CS4EU

Tokom 2023. realizovana je poslednja faza sedmogodišnjeg programa „Civilno društvo za unapređenje pristupanja Srbije Evropskoj uniji – CS4EU“. Aktivnosti sprovedene u poslednjoj fazi u fokus su stavile komunikaciju procesa evropske integracije, kao i promociju demokratskih vrednosti kroz kreiranje raznovrsnog sadržaja koji je dostupan i pristupačan široj publici. Cilj je bio da se građanima olakša razumevanje kompleksnih reformi kroz pružanje informacija na način koji je prilagođen i razumljiv svim građanima.

Aktivnosti obuhvaćene ovom poslednjom fazom bile su:

- **Redovno ažuriranje portala Progovori o pregovorima.** Kreiran je različit edukativni i medijski sadržaj: intervjui, analize, infografici, video materijali, dnevne vesti, itd. Osim toga, objavljivan je i mesečni istoimeni bilten, u kom su detaljnije obrađivane aktuelne teme.
- **Podkast Progovori o pregovorima.** Tokom 2023. godine objavljeno je devet epizoda podkasta, a u svakoj epizodi obrađene su teme u vezi sa šest Klastera za pristupanje Srbije EU i jedna u vezi sa dva poglavlja koja nisu obuhvaćena Klasterima.
- **Studijska poseta Briselu** organizovana je od 28. maja do 2. juna 2023. godine, za 21 predstavnika i predstavnicu organizacija koje su u prethodnim godinama bile finansijski i ekspertski podržane. Organizovani su tematski sastanci i posete institucijama EU.
- **Završni događaj „Dajmo implus integraciji“** je održan u Botaničkoj bašti u Beogradu 14. juna 2023. Događaju je prisustvovalo više od 70 predstavnika organizacija civilnog društva, medija, javnih službenika, predstavnika poslovnog sektora, političkih aktivista i pokretača promena. Razgovaralo se o procesu evropske integracije i perspektivama procesa, kao i o tome na koji način civilno društvo može da doprinese reformama.

ENERGIJA, KLIMA I ŽIVOTNA SREDINA

Beogradska otvorena škola okuplja, umrežava i podržava aktiviste, lokalne organizacije civilnog društva, medije, energetske zadruge, sindikate i druge aktere i zagovara unapređenje javnih politika iz oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena. Naši ciljevi su dobro upravljanje u oblasti zaštite životne sredine i dostizanje klimatske neutralnosti do 2050. godine kroz uspešnu primenu evropskih pravnih normi i standarda. Podržavamo demokratizaciju i dekarbonizaciju energetskeg sektora, sa fokusom na pravednu energetskeg tranziciju i veće učešće obnovljivih izvora energije u energetskeg miksu. Zalažemo se za unapređenje nacionalnih politika i propisa iz oblasti kvaliteta vazduha, klimatskih promena i zaštite prirode. Zajedno sa građanima radimo na unapređenju monitoringa kvaliteta vazduha, kroz princip građanske nauke i podstičemo primenu rešenja zasnovanih na prirodi u procesu prilagođavanja na izmenjene klimatske uslove. Zagovaramo dobro upravljanje životnom sredinom koje podrazumeva dostupnost informacija i puno učešće građana u donošenju odluka u skladu sa načelima Arhuske konvencije. Zalažemo se za adekvatno finansiranje i veća izdvajanja za oblast zaštite životne sredine. Naš rad je usklađen sa načelima UN Agende 2030, Pariskog sporazuma o promeni klime, Konvencije o biološkoj raznovrsnosti i Zelene agende za Zapadni Balkan.

U okviru ove programske oblasti, tokom 2023. realizovani su sledeći projekti:

- Zajedno za životnu sredinu;
- Civilno društvo za energetskeg tranziciju;
- Reforma javnih finansija – Agenda 2030: Platforma za opštedruštveni dijalog „Održivi razvoj za sve“;
- Energetskeg tranzicija i dekarbonizacija na Zapadnom Balkanu;
- Lokalni akteri za čistu energiju i vazduh;
- Energetskeg miks otvorenog Balkana;
- Energetske zadruge;
- Istraživanje stavova javnog mnjenja o upotrebi prirodnog gasa u energetskeg miksu.
- VolvoX – Snažnije učešće civilnog društva u izradi i praćenju politika zaštite životne sredine;

Zajedno za životnu sredinu

Projekat „Zajedno za životnu sredinu” ima za cilj da unapredi zaštitu životne sredine i biodiverziteta u Srbiji. Kroz tri svoje komponente, projekat će poboljšati kapacitete upravljača zaštićenih područja (sa posebnim naglaskom na dobro upravljanje zaštićenim područjima), unaprediti mehanizme finansiranja zaštite životne sredine i biodiverziteta (sa fokusom na uključivanje privatnog sektora) i omogućiti građanima razumevanje i uključivanje u javne politike životne sredine, biodiverziteta i čistog vazduha. Projekat se sprovodi u saradnji sa partnerskim organizacijama Međunarodnom unijom za zaštitu prirode (IUCN), međunarodnom organizacijom The Nature Conservancy (TNC), Mladim istraživačima Srbije (MIS), Američkom privrednom komorom u Srbiji (AmCham) i udruženjem ENECA.

Glavne aktivnosti realizovane tokom 2023 bile su:

Analiza sistema upravljanja zaštićenim područjima u Srbiji

U saradnji sa IUCN-om započet je rad internacionalnih i nacionalnih eksperata za zaštitu prirode na sveobuhvatnoj analizi institucionalnog, zakonodavnog i okvira javnih politika u Srbiji. Rezultati analize biće korišćeni u daljem toku projekta za unapređenje propisa i javnih politika koji uređuju zaštitu prirode.

Procena potreba za razvojem kapaciteta i kompetencija upravljača zaštićenih područja

U saradnji sa IUCN-om započet je rad internacionalnih i nacionalnih eksperata za upravljanje zaštićenim područjima na analizi kapaciteta i potreba upravljača zaštićenih područja u Srbiji. Rezultati analize biće korišćeni u daljem toku projekta za razvoj i sprovođenje programa izgradnje kapaciteta upravljača zaštićenih područja.

Osnivanje saveta korisnika u zaštićenim područjima

U saradnji sa Mladim istraživačima Srbije uspostavljen je Savet korisnika Specijalnog rezervata prirode „Kraljevac”, prvi te vrste u Srbiji (mimo nacionalnih parkova, kojima je to zakonska obaveza).

Aktivnosti za poboljšanje transparentnosti upravljanja zaštićenim područjima

U saradnji sa Mladim istraživačima Srbije sprovedeno je istraživanje „Život u zaštićenom području iz ugla stanovnika i posetilaca” koje analizira javno mnjenje lokalnih zajednica unutar i u neposrednoj blizini osam zaštićenih područja: Fruška gora, Đerdap, Tara, Suva planina, Gradac, Ludoško jezero, Obedska bara, Veliko ratno ostrvo.

Analiza regulatornog okvira i strukture finansiranja zaštićenih područja

U saradnji sa Američkom privrednom komorom u Srbiji (AmCham) sprovedena je analiza regulatornog okvira za finansiranje zaštićenih područja, sa fokusom na Zakon o naknadama za korišćenje javnih dobara, na osnovu koga upravljači zaštićenih područja finansiraju deo svojih potreba u radu na zaštiti prirode. U saradnji sa međunarodnom organizacijom The Nature Conservancy (TNC) sprovedena je analiza međunarodnih praksi u finansiranju zaštićenih područja i učešću privatnog sektora u finansiranju zaštite biodiverziteta. Rezultati obe analize biće osnov zagovaranja za unapređenje sistema finansiranja zaštite biodiverziteta u daljem toku projekta.

Javno zagovaranje za poboljšanje sistema finansiranja zaštite životne sredine

Nedovoljna finansijska sredstva koja se ulažu od strane države i privrede u zaštitu životne sredine jedan je od osnovnih izazova u ovoj oblasti. Stoga je Beogradska otvorena škola fokusirala svoje zagovaračke aktivnosti na učešće u Radnoj grupi za izradu Strategije zaštite životne sredine Republike Srbije za period 2024 - 2033. godine sa Akcionim planom. Kroz rad u Radnoj grupi uticali smo na to da se u nacrt Strategije uvrste finansijski ciljevi koji će doprineti većem obimu i boljem kvalitetu finansiranja zaštite životne sredine u Srbiji. Usvajanje Strategije se očekuje u 2024. godini. Izmene i dopune Zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara su bile prilika za zagovaranje za unapređenje odredbi Zakona koje se tiču naknada za korišćenje zaštićenih područja. Zajedno sa partnerima na projektu, okupili smo upravljače zaštićenih područja i formulisali komentare i preporuke za unapređenje Zakona i učestvovali u javnoj raspravi.

Podrška za mala lokalna preduzeća kroz program „Radimo za prirodu“

U saradnji sa udruženjem ENECA pripremljen je program podrške „Radimo za prirodu” koji je namenjen razvoju poslovnih inicijativa malih i mikro preduzeća koja posluju na teritorijama ili u neposrednoj blizini zaštićenih područja. Poziv je bio otvoren od oktobra do decembra, a na njega se javilo preko 60 malih i mikro-preduzeća koja posluju na teritoriji ili neposrednoj blizini pet zaštićenih područja u Srbiji (Nacionalni park Đerdap, Park prirode Golija, Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje, Park prirode Stara Planina i Park prirode Radan). Dobitnici malih grantova u iznosu od 5.000 do 10.000 USD će u 2024. godini razvijati svoje poslovanje uz inovacije i na principima održivosti, uz podršku Projekta.

Uključivanje privatnog sektora u zaštitu životne sredine

U saradnji sa Američkom privrednom komorom u Srbiji (AmCham) u decembru 2023. godine organizovana je konferencija pod nazivom „Održivo finansiranje zaštićenih područja u Srbiji” na kojoj su predstavnicima privatnog sektora predstavljeni preliminarni nalazi analiza sistema finansiranja koje su sprovedene u okviru projekta. Kompanijama su predstavljene preporuke za unapređenje zakonodavnog okvira, kao i nekoliko različitih mehanizama učešća kompanija u finansiranju zaštite prirode koji potencijalno mogu biti primenjeni u Srbiji. Na ovaj način započeo je razgovor i saradnja na uspostavljanju novih mehanizama finansiranja zaštićenih područja u Srbiji, na kome ćemo kroz projekat raditi u narednim godinama.

Kampanja „Moje parče prirode”

Kako bi razgranali izvore prihoda za zaštićena područja, podigli svest o značaju zaštite prirode i promovisali dobrovoljno prikupljanje sredstava od lokalnih zajednica, tokom ove godine projekta Zajedno za životnu sredinu razvijena je pilot crowdfunding kampanja, odnosno kampanja prikupljanja novčanih sredstava, zasnovana na konceptu prikupljanja finansijskih sredstava za zaštitu ugroženih vrsta i staništa od šire zajednice - fizičkih i pravnih lica. Ovu kampanju sprovode partneri iz projektnog konzorcijuma Mladi istraživači Srbije (MIS), ali kako je ovo jedna od ključnih aktivnosti ovog petogodišnjeg projekta, BOŠ kao vodeći partner na projektu je aktivno uključen u realizaciju kampanje. U celini, kampanja treba da posluži kao dobra praksa među-sektorskog partnerstva i poveže sistem zaštićenih područja, lokalne zajednice, preduzeća, civilnog društva i građana oko zajedničkih ciljeva, a to je unapređenje zaštite životne sredine i biodiverziteta u Srbiji.

Monitoring i izveštavanje o javnim politikama zaštite životne sredine u Srbiji

Beogradska otvorena škola je i tokom 2023. vršila monitoring nacionalnih javnih politika iz oblasti koje su obuhvaćene pregovaračkim poglavljem 27 - životna sredina i klimatske promene. Rezultati istraživanja objavljeni su kao deo desetog po redu Izveštaja iz senke Koalicije 27, a tim Beogradske otvorene škole dao je doprinos za tri oblasti izveštaja: klimatske promene, kvalitet vazduha i horizontalno zakonodavstvo. Izveštaj je promovisan na javnom događaju u prostorijama Privredne komore Srbije u prisustvu više od 120 predstavnika javnog, civilnog i poslovnog sektora, medija i međunarodnih organizacija. Radom na godišnjem izveštaju iz senke koji Koalicija 27 objavljuje, BOŠ doprinosi unapređenju transparentnosti i jačanju odgovornosti organa uprave zaduženih za rad na pregovaračkom poglavlju 27 u procesu pridruživanja Srbije Evropskoj uniji.

Jedna od važnih aktivnosti u okviru projekta „Zajedno za životnu sredinu” podrazumeva kreiranje paketa znanja prilagođenih široj javnosti kako bi se poboljšalo razumevanje građana i njihovo poznavanje tema iz oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena. BOŠ je kreirao posebnu rubriku na veb-sajtu projekta pod nazivom "EkoReflektor" u okviru koje se redovno objavljuju članci koji osvetljavaju ključne koncepte, pravne mehanizme i izveštaje različitih domaćih i stranih institucija koje čine osnovu ekoloških politika i odluka, kako na nacionalnom, tako i na globalnom nivou.

Tokom 2023. kreirani su prvi paketi znanja o novom EU instrumentu - Mehanizmu regulisanja prekograničnih emisija ugljenika (CBAM), kroz tri članka i publikaciju pod nazivom CBAM - Porez na ugljenik; Ko ne plati na mostu, platiće na ćupriji.

Uključivanje građana i civilnog društva u razvoj politika i donošenje odluka o životnoj sredini

U okviru procesa donošenja Integrisanog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana (INEKP), Beogradska otvorena škola je organizovala niz javnih događaja i paralelni konsultativni proces u toku trajanja javne rasprave kako bi ovaj dokument približila domaćoj javnosti i istakla njegov značaj. Kreirana je namenska platforma za prikupljanje i objavljivanje komentara na nacrt dokumenta koje su građani mogli samostalno da preuzimaju i da u svoje ime šalju resornom ministarstvu. Osim komentara, stranica je sadržala i ekspertske analize nekoliko oblasti dokumenta kako bi sadržaj INEKP-a i mere koje on donosi bile razumljivije široj javnosti.

Učešće civilnog društva u razvoju formalne politike zaštite životne sredine

Tokom 2023. godine BOŠ je aktivno učestvovao u radu nekoliko radnih grupa različitih ministarstava i u nekoliko javnih rasprava, i na taj način doprinio donošenju odluka i javnih politika u oblasti zaštite životne sredine, energetike i klimatskih promena. Učestvovali smo u radu pet radnih grupa za izradu sledećih dokumenata javne politike: RG za izradu Integrisanog nacionalnog energetskeg i klimatskog plana, RG Strategije zaštite životne sredine, RG za izradu Strategije razvoja energetike, RG za izradu Strategije za primenu Arhuske konvencija i RG za Dijagnostiku pravedne energetske tranzicije. Takođe, kroz svoj rad sa širim krugom organizacija civilnog društva čije smo komentare objedinjavali i prosleđivali donosiocima odluka u formalnim procesima.

Program podrške za organizacije civilnog društva i medije „Menjaj na zeleno!”

Program „Menjaj na zeleno!” namenjen je osnaživanju civilnog društva i medija za učešće u procesima donošenja odluka i praćenju primene javnih politika iz oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena. Pored finansijske podrške za inicijative organizacija i medija u vrednosti od 5 do 15.000 USD, Program obezbeđuje:

- Jačanje kapaciteta za razvoj, upravljanje i finansijsko vođenje projekata;
- Ekspertsku i mentorsku podršku;
- Razvoj kapaciteta iz oblasti monitoringa lokalnih javnih politika u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena;
- Učešće u aktivnostima Koalicije 27.

Tokom prvog ciklusa Programa, odabrano je 15 organizacija i medija koji sprovode svoje projekte širom zemlje, kao i praćenje lokalnih javnih politika usmerenih na zaštitu prirode, kvalitet vazduha, upravljanja otpadom, upravljanja vodama, klimatske promene i horizontalno zakonodavstvo. Aktivnosti podržanih organizacija i medija sprovode se u Valjevu, Leskovcu, Sjenici, Prijepolju, Novoj Varoši, Vršcu, Kragujevcu, Kovinu, Novom Kneževcu, Čoki, Kikindi i Novom Bečeju.

Program **Menjaj na zeleno!** će se sprovoditi kroz četiri ciklusa i trajaće sve do 2027. godine.

Kampanja informisanja na nacionalnom nivou

Komunikacija u okviru ovog projekta se posebno oslanja na glavni komunikacioni kanal projekta, projektni sajt zivotnusredinu.bos.rs i kontinuirano kreiranje raznovrsnog sadržaja namenjenog različitim ciljnim grupama.

Tokom 2023. godine glavni fokus je bio na nekoliko komunikacionih aktivnosti. Velika konferencija kojom je otvoren projekat, održana je 22. marta na Svetski dan voda. Prvi konkurs za godišnju nagradu „Volonteri prirodi po meri” i dodela priznanja 22. maja na Svetski dan biodiverziteta. Povodom svetskog dana životne sredine, 5. juna objavljen je konkurs za prvi ciklus BOŠ programa podrške „Menjaj na zeleno!” namenjenog organizacijama civilnog društva i medijima, a celokupna kampanja je trajala mesec dana. Tokom leta je pokrenuta nova rubrika „EkoReflektor” sa ciljem edukacije i informisanja javnosti, kako bi se kroz jednostavan i lako razumljiv pristup, približile kompleksne teme iz oblasti zaštite životne sredine. Mladi istraživači Srbije su potom objavili „Vodič za uspostavljanje Saveta korisnika u zaštićenim područjima u Srbiji” i inicirali osnivanje Saveta korisnika u Specijalnom rezervatu prirode „Kraljevac”, što je praćeno kampanjom. Kampanja je pratila i aktivnosti udruženja ENECA koje je krajem 2023. godine sprovelo konkurs za program podrške „Radimo za prirodu” sa ciljem da se pokrenu ili unaprede poslovne inicijative koje će imati pozitivan uticaj na životnu sredinu i lokalnu zajednicu u opštinama na kojima se nalaze zaštićena područja. U decembru je kampanja pratila aktivnosti AmCham-a koji je organizovao konferenciju „Održivo finansiranje zaštićenih područja u Srbiji”. Sve aktivnosti su praćene komunikacionom promocijom i na drugim kanalima uključujući tradicionalne i onlajn medije.

Godišnja nagrada „Volonteri prirodi po meri”

Na Međunarodni dan biodiverziteta, 22. maja organizovana je dodela priznanja „Volonteri prirodi po meri” za izuzetan volonterski angažman na polju zaštite prirode. Dobitnica priznanja za 2023. godinu je Aida Paljevac, volonterka i aktivistkinja iz Nove Varoši, nadaleko poznata po predanom volonterskom angažmanu na očuvanju planine Zlatar i okoline. Nagrada „Volonteri prirodi po meri” je samo jedan od načina kako Mladi istraživači Srbije, kroz projekat „Zajedno za životnu sredinu” stvaraju povoljnije uslove za volontiranje i omogućavaju bolju zaštitu prirode.

Civilno društvo za energetske tranziciju

Beogradska otvorena škola u saradnji sa Regulatornim institutom za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI) i još sedam lokalnih partnera sprovodi projekat pod nazivom Civilno društvo za energetske tranziciju. Opšti cilj ovog projekta je davanje doprinosa sprovođenju energetske tranzicije u Srbiji u cilju postizanja nulte emisije gasova sa efektom staklene bašte, energetske nezavisnosti, demokratskog i decentralizovanog upravljanja energetskom i klimatskom politikom, kroz povećano učešće civilnog društva u razvoju i praćenju implementacije reformi u ovoj oblasti.

Glavne aktivnosti u toku 2023. godine bile su:

Pružanje mentorske i finansijske podrške partnerskim organizacijama u sprovođenju zagovaračkih inicijativa u oblasti energetske i klimatske politike na lokalnom nivou.

U okviru programa podizanja kapaciteta organizovana su dva tematska treninga – tokom prvog treninga su predstavljeni struktura, sadržaj i ciljevi Integrisanog nacionalnog energetskog i klimatskog plana (INEKP-a), dok je jedna od glavnih tema drugog treninga bila priprema za javnu raspravu o INEKP-u, kao i izrada akcionih planova za nastavak sprovođenja projekta. Lokalni partneri tokom godine u svakom trenutku imali su na raspolaganju mentorsku i ekspertsku podršku pri izradi analiza i u sprovođenju svakodnevnih aktivnosti na lokalnom nivou.

Održana su dva Zelena razgovora, javni događaji tokom kojih su okupljeni predstavnici lokalnih udruženja, akademske zajednice, javnog sektora, stručnjaka iz oblasti energetike, aktivista, kupaca-proizvođača i medija.

Prvi Zeleni razgovori su organizovani sa ciljem da se, kroz osvrt na rad partnera na ovom projektu, kao i rezultate i zaključke njihovih inicijativa, fokusiramo na to šta je sve u pogledu energetske i klimatske politike u domenu lokalnog nivoa vlasti, kao i koje su neke od ključnih preporuka na lokalnom nivou. Drugi po redu Zeleni razgovori su organizovani na temu analize Integrisanog nacionalnog energetskog i klimatskog plana; predstavljen je revidiran tekst i razgovarano je o ključnim oblastima u okviru INEKP-a: dekarbonizacija, energetska efikasnost i obnovljivi izvori energije; eksperti koji su radili na analizi dokumenta su dali komentare na sam nacrt, dok je predstavnicica Ministarstva rudarstva i energetike imala priliku da odgovori na komentare eksperata i prisutnih učesnika.

Održan okrugli sto posvećen diskusiji o rezultatima analize teksta INEKP-a

Ovaj događaj je okupio oko 20 domaćih i međunarodnih eksperata za energetske i klimatske politiku, a cilj događaja je bila diskusija eksperata o revidiranom nacrtu INEKP-a u skladu sa njihovom ekspertizom, iskustvom i znanjem u ovoj oblasti. Izrađene su dve analize na temu energetske efikasnosti i pravedne energetske tranzicije u Srbiji.

Učešće u Radnoj grupi za izradu INEKP-a

Pored učešća u Radnoj grupi, kao rezultat projektnih aktivnosti ukupno je Ministarstvu rudarstva i energetike poslato preko 200 komentara koje se odnose na oblasti: obnovljivi izvori energije, energetska efikasnost, dekarbonizacija i pravedna energetska tranzicija.

Sprovedena komunikaciona kampanja i organizovan radni doručak sa novinarima

Kreirana je i sprovedena komunikaciona kampanja na društvenim mrežama i medijima u cilju predstavljanja glavnih aktivnosti i postignuća lokalnih partnera. Radni doručak sa ograničenim brojem novinara i urednika je bio organizovan radi predstavljanja projektnih aktivnosti u kontekstu tekućih reformi i razmeni ideja o izveštavanju o njihovoj implementaciji.

Kroz ovaj projekat je pružena mentorska i finansijska podrška partnerima u pet lokalnih sredina: Beogradu, Kragujevcu, Valjevu, Kraljevu i Boru.

Reforma javnih finansija – Agenda 2030: Platforma za opštedruštveni dijalog „Održivi razvoj za sve”

Projekat se realizuje sa ciljem uspostavljanja opštedruštvenog dijaloga o sprovođenju Agende 2030 kroz delovanje Platforme „Održivi razvoj za sve”. Platforma nastoji da svojim delovanjem prepozna razvojne prioritete društva koji su u vezi sa ciljevima održivog razvoja, mapira nedostatke u pripremljenosti Srbije za sprovođenje Agende i aktivno zagovara bolje sprovođenje Agende u narednom periodu. Platforma je podeljena u tri dimenzije koje se bave ekonomskim, socijalnim i pitanjima zaštite životne sredine. Partneri na projektu su Beogradska otvorena škola, Fondacija BFPE za odgovorno društvo, Centar za visoke ekonomske studije, Fondacija Ana i Vlade Divac, Fondacija Centar za Demokratiju, Timočki omladinski centar i Smart Kolektiv, a implementacioni partner je Nemačka organizacija za međunarodnu saradnju (GIZ).

Aktivnosti tokom 2023. godine bile su:

Istraživanje o napretku Srbije u impementaciji Agende 2030 u Srbiji

U cilju praćenja implementacije Agende 2030 u Srbiji, BOŠ je izdao treći po redu Monitoring izveštaj pod nazivom „Srbija 2030 – Malo vremena, dosta izazova: Da li je Srbija odredila svoj razvojni put?” Izveštaj predstavlja opsežnu analizu pripremljenosti Srbije za sprovođenje Agende 2030 i namenjen je državnim institucijama i stručnoj javnosti, kao vid pomoći u radu na ovom međunarodnom dogovoru od izuzetne važnosti. Izveštaj je bio predstavljen na godišnjoj konferenciji koja je održana 15. novembra, na kojoj je prisustvovalo 120 predstavnika sva tri sektora.

Informisanje javnosti na nacionalnom i lokalnom nivou o Agendi 2030 i ciljevima održivog razvoja u oblasti zaštite životne sredine

BOŠ je putem svojih komunikacionih kanala i kroz saradnju sa onlajn i tradicionalnim medijima podizao svest o značaju ciljeva održivog razvoja u oblasti zaštite životne sredine.

Fond za lokalni održivi razvoj

Beogradska otvorena škola pruža finansijsku i mentorsku podršku organizacijama civilnog društva na lokalnom nivou i jedinicama lokalnih samouprava za sprovođenje inicijativa koje doprinose izgradnji otpornih i čistih zajednica, odgovornoj i efikasnoj upotrebi prirodnih resursa i zelenom rastu i razvoju. Poziv za prijavu projektnih ideja je otvoren u oktobru nakon čega su odabrana tri projekta koja su prošla prvu fazu mentorske podrške. Realizacija projekata će početi u 2024. godini, a tokom čitavog trajanja će BOŠ tim pružati programsku i finansijsku mentorsku podršku.

Energetska tranzicija i dekarbonizacija na Zapadnom Balkanu

Projekat „Energetska tranzicija i dekarbonizacija na Zapadnom Balkanu“ sprovodi se sa ciljem da se, kroz angažman civilnog društva, podrže reforme u regionu, u pravcu sprovođenja energetske tranzicije i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Beogradska otvorena škola, u saradnji sa organizacijama Germanwatch iz Nemačke, Balkan Green Foundation iz Prištine i Ekosvest iz Skoplja, učestvuje u isprovođenju ovog projekta.

Glavne aktivnosti realizovane tokom 2023 bile su:

Uvodni sastanak projektnog konzorcijuma

Sastanak je realizovan u Prištini u martu 2023. godine i rezultirao je pravljenjem detaljnog plana implementacije projekta za 2023.godinu i stavljanja fokusa na pitanje obnovljivih izvora energije male snage i učešća građana u procesu energetske tranzicije.

Okupljanje saradnika na temi dekarbonizacije

Tim BOŠ-a je u cilju identifikovanja učesnika u projektnim aktivnostima, oformio neformalnu grupu predstavnika OCD i stručnjaka sa kojima se planira zajedničko delovanje na zagovaračkim aktivnostima, u vezi sa integracijom obnovljivih izvora energije. Ova neformalna mreža partnera je uključena i u ostale aktivnosti na projektu, poput studijskih poseta.

Studijska poseta Severnoj Makedoniji

Projektni konzorcijum realizovao je studijsku posetu Severnoj Makedoniji, održanu od 1. do 3. oktobra. U studijskoj poseti učestvovalo je 25 učesnika iz regiona, koji su imali priliku da se upoznaju sa primerima dobre prakse u energetskej tranziciji u Severnoj Makedoniji. Studijska poseta otvorena je serijom predavanja o energetskej traniziciji u Severnoj Makedoniji, a učesnici su potom imali priliku da posete rudnik uglja kraj termoelektrane Oslomej u Kičevu, u okviru kojeg je na 22 hektara postavljena solarna elektrana. Pored toga, realizovane su posete fabrici baterija za solarna postrojenja, poljoprivrednoj zadruzi koja se sprema za sprovođenje projekata u oblasti obnovljivih izvora energije, kao i selu Belica u kojem se sprovode projekti u oblasti građanske energije.

Lokalni akteri za čistu energiju i vazduh

Projekat „Lokalni akteri za čistu energiju i vazduh“ predstavlja nastavak saradnje koja se ostvaruje kroz jednogodišnje projekte, sa dugoročnim fokusom na razvoj javnih politika koje omogućavaju pravednu tranziciju ka čistoj energiji.

Centralni deo projekta činila je podrška organizacijama civilnog društva i aktivistima koji se bave kvalitetom vazduha, jačanje građanske mreže za monitoring kvaliteta vazduha, istraživačke aktivnosti usmerene na energetska siromaštvo u Srbiji, okupljanje zainteresovanih strana i podrška dijalogu o pravednoj energetskej tranziciji u Lazarevcu.

U 2023. godini na ovom projektu su realizovane sledeće aktivnosti:

- Održavanje i širenje mreže za građansko merenje kvaliteta vazduha u Srbiji;
- Organizacija dva treninga o monitoringu i javnim politikama u oblasti kvaliteta vazduha za 50 aktivista i predstavnika organizacija civilnog društva;
- Organizacija konferencije o kvalitetu vazduha u Republici Srbiji, sa prisustvom 72 učesnika;
- Održavanje radionice o pravednoj energetskej tranziciji sa 10 učenika Gimnazije u GO Lazarevac;
- Razvijanje modela za građansko praćenje industrijskog zagađenja;
- Izrada nove generacije senzora za merenje kvaliteta vazduha;
- Pružanje podrške u radu organizacijama koje se bave kvalitetom vazduha u različitim lokalnim sredinama;
- Sprovođenje istraživanja o konkursima energetske sanacije stambenih objekata i porodičnih kuća koje sprovodi Ministarstvo rudarstva i energetike u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave. Cilj istraživanja bio je da se stekne uvid u prilagođenost ovih programa rešavanju problema energetske siromaštva u Srbiji;
- Učešće u radu dve Radne grupe pokrenute od strane Ministarstva rudarstva i energetike;
- Učešće u programu razmene u okviru Inicijative za regione uglja u tranziciji (Initiative for coal regions in transition in the Western Balkans and Ukraine), pokrenute od strane Evropske komisije.

Energetski miks otvorenog Balkana

Projekat „Energetski miks Otvorenog Balkana” ima za cilj da se kroz sprovođenje istraživanja utvrde mogućnosti i preduslovi za veću integraciju između energetskih sistema Srbije, Severne Makedonije i Albanije, prevashodno u domenu obnovljivih izvora energije, radi lakšeg upravljanja i balansiranja ovih izvora i smanjenja zavisnosti kako od uvoza električne energije, tako i od fosilnih goriva.

U 2023. godini realizovane su sledeće aktivnosti:

- Formiran je istraživački tim sastavljen od stručnjaka iz Srbije, Albanije i Severne Makedonije;
- Definisan je detaljan istraživački okvir koji precizira korake i metod istraživanja, kao i sadržaj regionalnog koncepta koji će biti analiziran. Prvi deo istraživanja već je sproveden prema dogovorenom okviru, čime je postavljen temelj za dalje analize i zaključke;
- Mapirane su zainteresovane strane koje treba uputiti u rezultate projekta;
- Započelo se sa planiranjem regionalne radionice koja će biti organizovana kako bi se predstavnicima javnog sektora, akademske zajednice i poslovnog sektora prezentovali rezultati istraživanja. Ovaj sastanak pružiće priliku za razmenu ideja, raspravu o nalazima istraživanja i identifikaciju mogućih koraka za dalje akcije ili regionalnu saradnju.

Energetske zadruge

Kroz saradnju sa prvim energetskim zadrugama osnovanim u Srbiji, Elektropionrom i Sunčanim krovovima, Beogradska otvorena škola je sprovodila projekat koji je imao za cilj da pruži podršku ovim zadrugama u osmišljavanju i sprovođenju njihovih inicijativa i projekata u oblasti obnovljivih izvora energije.

Glavne aktivnosti realizovane tokom 2023 godine:

Podrška partnerima na projektu

Energetske zadruge Sunčani krovovi i Elektropionir, ostvarile su značajan napredak u promovisanju projekata obnovljivih izvora energije. Sunčani krovovi su obezbedili investicije za solarni krov u vlasništvu energetske zajednice, dok je Elektropionir proširio svoj portfolio sa dva PV solarna postrojenja i nastavlja sa razvojem projekata koji pokazuju potencijal energetskih zadruga u Srbiji.

Učešće na okupljanju energetskih zadruga u Atini u organizaciji REScoop

Predstavnici BOŠ tima učestvovali su na velikom prolećnom okupljanju predstavnika energetskih zadruga iz cele Evrope, okupljenih oko *REScoop* - evropskoj federaciji energetskih zadruga, u Atini. Članovi BOŠ tima su, učestvujući na okupljanju, unapredili svoje znanje o konceptu energetske demokratizacije i uspostavili kontakt sa novim partnerima u ovoj oblasti.

Učešće na konferenciji u okviru projekta „Balkanski sunčani krovovi” u Kragujevcu

Predstavnik BOŠ-a je učestvovao na konferenciji u okviru projekta „Balkanski sunčani krovovi” u Kragujevcu, održanoj 27-28. septembra 2023. Na događaju se diskutovalo o osnivanju energetskih zajednica kroz saradnju državnih i privatnih aktera.

Konsultativni sastanak u Lazarevcu

U cilju podsticanja saradnje i prikazivanja održivih alternativa energetske sektoru zavisnom od uglja, BOŠ tim je učestvovao u organizaciji sastanka u Lazarevcu koji je okupio entuzijaste za energetske tranzicije, predstavnike civilnog društva, start-up zajednice i lokalne samouprave.

Završetak izrade veb-sajta

Predstavnici BOŠa dovršili su izradu veb-sajta energijazajednice.bos.rs, kreiranog kako bi prikazao korake ka osnivanju energetske zadruge i studije slučaja primera dobre prakse.

Podkast Elektrifikacija 2.0

Zajedno sa Centrom za unapređenje životne sredine, BOŠ je podržao snimanje epizode podkasta "Elektrifikacija 2,0", u kojem je gostovao predstavnik energetske zadruge Elektropionir.

Istraživanje stavova javnog mnjenja o upotrebi prirodnog gasa u energetske miksu

Centralni deo projekta jeste istraživanje javnog mnjenja o stavovima upotrebe prirodnog gasa u energetske miksu Republike Srbije. Istraživanje će doprineti boljem razumevanju upotrebe prirodnog gasa u Srbiji i kompletiranjem slike o informisanosti građana o upotrebi ovog energenta.

Aktivnosti predviđene ovim projektom koji će se sprovoditi u 2024. godini su:

- Istraživanje stavova javnog mnjenja o upotrebi prirodnog gasa u energetske miksu Srbije. Ono će biti sprovedeno na slučajnom i reprezentativnom uzorku građana, kojim će biti pokrivene sve socio-demografske i geografske kategorije stanovništva;
- Organizovanje fokus grupa u kojima će biti provereni i testirani ključni nalazi iz istraživanja javnog mnjenja;
- Izrada kratke publikacije o prednostima i manama upotrebe prirodnog gasa u energetske miksu Srbije;
- Organizovanje javne kampanje u kojima će ključni nalazi i poruke iz celokupnog istraživanja biti promovisani.

Volvox – Snažnije učešće civilnog društva u izradi i praćenju politika zaštite životne sredine

Projekat „Volvox – Snažnije učešće civilnog društva u izradi i praćenju politika zaštite životne sredine“ imao je za cilj da doprinese reformama politika zaštite životne sredine i klimatskih promena u Srbiji koristeći transformativni potencijal Zelene agende za Zapadni Balkan. Projekat se sprovodio u partnerstvu sa Mladim istraživačima Srbije i Regulatornim institutom za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI).

U 2023. godini realizovane su sledeće aktivnosti:

Sprovođenje konsultacija o ključnim strateškim i zakonodavnim dokumenata u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena

BOŠ je aktivno učestvovao na sastancima Radne grupe za izradu Nacrta Strategije zaštite sredine. Kako je strateški pravac delovanja i okvir Strategije baziran na ciljevima Sofijske deklaracije i pet stubova Zelene agende za Zapadni Balkan, BOŠ je učestvovao u radu dve podgrupe: dekarbonizacija, energetska efikasnost i smanjenje industrijskih emisija i smanjenje zagađenja životne sredine sa fokusom na kvalitet vazduha. Glavna aktivnost na projektu je bila organizacija i održavanje konsultativnih sastanaka na temu izrade Nacrta strategije. Konsultativni sastanci imali su za cilj da proces bude transparentniji i da se omogući učešće šireg kruga organizacija i predstavnika akademskog sektora koji nisu članovi Radne grupe u najranijoj fazi izrade Nacrta Strategije zaštite životne sredine. Učesnici konsultativnih sastanaka imali su prilike da diskutuju o dokumentima koji su nastali radom Radne grupe i da u skladu sa svojom ekspertizom daju svoje doprinose u vidu predloga i komentara. Komentari koji su prikupljeni tokom konsultativnih procesa prosleđeni su Radnoj grupi na dalje razmatranje. U ovom procesu prikupljeno je 440 komentara.

Kreiranje baze znanja za informisane procese učešća građana, organizacija civilnog društva i aktivista

Ovu aktivnost sprovode partneri na projektu, pri čemu je BOŠ dao svoj doprinos kroz izradu dokumenata u obliku infografika i smernica koje detaljnije opisuju prava građana da učestvuju u procesima donošenja odluka, proces izrade i usvajanja dokumenata javnih politika, kao i načine na koje se građani i organizacije civilnog društva mogu aktivno uključiti u njihovu izradu.

Javno zagovaranje i medijska kampanja za transparentne i participativne procese kreiranja politika

U cilju povećanja transparentnosti procesa izrade Strategije zaštite životne sredine, BOŠ je redovno obaveštavao javnost putem svojih komunikacijskih kanala o početku i toku izrade dokumenta. U okviru objavljenih vesti, isticali su se glavni zaključci sa konsultativnih sastanaka, kao i planirani dalji koraci u procesu izrade Strategije. Takođe, BOŠ je kroz svoje učešće u Radnoj grupi naglašavao važnost uključivanja šireg kruga organizacija civilnog društva i akademskog sektora u procese izrade dokumenata javnih politika.

Razvijanje i primena inovativnih alata sa ciljem povećanja učešća građana

U cilju povećanja interesovanja i učešća građana u procesima donošenja odluka, BOŠ je razvio participativnu video igru čiji je scenario zasnovan na pravnom okviru procesa procene uticaja na životnu sredinu. Cilj igre je da na kreativan i edukativan način široj javnosti približi ovaj proces.

ZAPOŠLJIVOST I KARIJERNO
VOĐENJE I SAVETOVANJE

ZAPOŠLJIVOST I KARIJERNO VOĐENJE I SAVETOVANJE

Beogradska otvorena škola kroz programsku oblast Zapošljivost i karijerno vođenje i savetovanje podržava pojedince da kreativno odgovore na izazove aktivnog traženja, dobijanja i zadržavanja posla, kao i napredovanja na poslovnom i privatnom planu. U eri dinamičnog globalnog tržišta rada, čestih ekonomskih i društvenih kriza, verujemo da je važno uticati na razvoj veština za upravljanje karijerom, celoživotno učenje i što lakšu tranziciju iz sistema obrazovanja na tržište rada, ili u obrnutom smeru - kada karijerni razvoj to zahteva.

BOŠ podstiče kontinuirani razvoj pojedinca, celoživotno učenje i ukupni ekonomski razvoj društva - kroz doprinos uspostavljanju sistema karijernog vođenja i savetovanja i jačanju veza obrazovanja i tržišta rada.

U okviru ove oblasti, BOŠ je u 2023. godini sproveo sledeće projekte:

- Virtuelne prakse za inkluzivna društva;
- Zelene škole za zapošljivost mladih;
- E4NEETs – Jačanje struktura podrške mladima u NEET situaciji u oblasti preduzetništva;
- Saradnjom do kvaliteta: Dostupne usluge karijernog vođenja i savetovanja za sve!;
- Znanjem do posla – Kvalitetne usluge karijernog vođenja i savetovanja

Virtuelne prakse za inkluzivna društva

U cilju prevazilaženja barijera i formiranja jednakih edukativnih mogućnosti za razvoj veština mladih, Beogradska otvorena škola sprovodi projekat „Virtuelne prakse za inkluzivna društva“. Projekat predstavlja bazu za poboljšanje pristupa mladim programima stažiranja u okviru formalnog i neformalnog sistema obrazovanja. Poseban akcenat projekta je stavljen na uključivanje mladih koji dolaze iz ruralnih područja i mladih sa invaliditetom, kao i na osnaživanje mladih da se uključe i sarađuju sa donosiocima odluka, u oblasti obrazovanja mladih i politika zapošljavanja i na taj način postanu ključni akteri u procesima donošenja odluka u vezi sa sopstvenim pravima i interesima.

U okviru projekta Virtuelne prakse za inkluzivna društva, organizovana su tri nacionalna foruma o virtuelnim praksama, Evropski forum o virtuelnim praksama, kreiran je Nacionalni izveštaj i pripremljene su Smernice za implementaciju virtuelnih praksi.

Tim BOŠ-a organizovao je tri nacionalna foruma o virtuelnim praksama koji su okupili više od 130 predstavnika obrazovnih institucija, poslodavaca, organizacija civilnog društva koje se bave pitanjima zapošljavanja mladih, kao i mladih koji su imali priliku da predstavljaju svoja iskustva u oblasti organizacije radnih praksi namenjenih mladima i da daju svoje preporuke za unapređenje programa praksi. U sklopu nacionalnih foruma, organizovane su radionice sa učesnicima kroz koje je diskutovano o mogućnostima i modelima implementacije programa virtuelnih praksi u Srbiji.

Paralelno sa time, BOŠ tim je sproveo desk istraživanje o stanju virtuelnih praksi u Srbiji, kroz koje je predstavljen zakonodavni okvir za implementaciju, primeri dobrih praksi koji su implementirani do sada u sistemu formalnog i neformalnog obrazovanja, kao i analiza postojećih kapaciteta organizatora praksi za dalje unapređenje i primenu modela virtuelnih praksi. Na osnovu podataka i preporuka dobijenih od učesnika nacionalnih foruma i nalaza istraživanja, kreirane su Smernice za implementaciju virtuelnih praksi. Smernice predstavljaju objedinjeni dokument namenjen obrazovnim institucijama i poslodavcima, kao i donosiocima odluka za primenu modela virtuelnih praksi za mlade u Srbiji. Set smernica fokusiran je na osnovne uslove koje virtuelne prakse treba da obezbede kako bi mladima omogućili da razviju potrebne veštine za lični i profesionalni razvoj.

U septembru 2023. godine, organizovan je dvodnevni Evropski forum o virtuelnim praksama koji je okupio više od 60 učesnika iz Srbije, Severne Makedonije, Italije i Španije. Na Evropskom forumu predstavljeni su primeri dobre prakse implementacije ovakvih programa, i preporuke za dalja unapređenja na nivou javnih politika. Na događaju su se predstavili i mladi koji su prošli kroz program „Učenička kompanija i Girls go Circular“ koja omogućava učenicima da budu uključeni u razvoj i vođenje sopstvenih kompanija, sa realnim proizvodima i uslugama. Učenici su predstavili programe i to kako učeničke kompanije podstiču učenike da razviju preduzetničke veštine, kreativnost i inovaciju i mogućnosti povezivanja učeničkih kompanija sa lokalnom zajednicom, te kako izgleda mentorstvo u okviru učeničkih kompanija.

Na događaju su se predstavile sledeće učeničke kompanije: Maccuero, Resourcerer, kao i predstavnici Alumni mreže Dostignuća mladih u Srbiji. Pored toga, u sklopu Foruma, održan je konsultativni sastanak sa predstavnicima poslodavaca i organizacija civilnog društva, na kojem su diskutovani prostori za dalje unapređenje saradnje u oblasti radnih praksi za mlade.

Saradnjom do kvaliteta: Dostupne usluge karijernog vođenja i savetovanja za sve!

Sa ciljem unapređenja zapošljivosti mladih, Beogradska otvorena škola je u partnerstvu sa Nacionalnom asocijacija kancelarija za mlade realizovala projekat „Saradnjom do kvaliteta: Dostupne usluge karijernog vođenja i savetovanja za sve!“

U okviru projekta sprovedene su sledeće aktivnosti, koje su doprinele ostvarivanju značajnih rezultata u oblasti karijernog vođenja i savetovanja (KViS):

Treninzi za jačanje kapaciteta lokalnih KZM-a, OCD-a i školskih timova za KViS, u skladu sa Standardima usluga za KViS,

Doprineli su osnaživanju kapaciteta 30 predstavnika KZM, OCD i školskih timova za KViS iz 19 lokalnih samouprava za uspostavljanje i unapređivanje programa usluga KViS-a, u skladu sa usvojenim standardima. Održana su dva dvodnevna treninga za jačanje kapaciteta lokalnih kancelarija za mlade, organizacija civilnog društva i školskih timova za karijerno vođenje i savetovanje. Prvi trening „Karijerno vođenje i savetovanje kao mehanizam podrške učenicima iz osetljivih društvenih grupa“ je okupio 15 učesnika iz Požege, Šapca, Žablja, Beograda, Velikog Gradišta, Niša, Subotice, Velike Plane, Kragujevaca, Zrenjanina, Negotina i Kule. Drugi trening „Inovativni pristupi u realizaciji aktivnosti karijernog vođenja i savetovanja“ je okupio 15 učesnika iz Čuprije, Čačka, Požarevca, Knjaževca, Kragujevca, Negotina, Beograda, Šida, Niša, Kruševca, Leskovca i Novog Sada. Učesnici su dobili priliku da se bolje upoznaju sa promenama na tržištu rada i njihovom uticaju na sprovođenje aktivnosti KViS-a.

Poseban fokus u ovom kontekstu stavljen je na pitanja poput promena u broju dostupnih poslova, kvalitetu poslova i zarada, značaju socijalne zaštite, fleksibilnosti rada, ali i dijalogu u industrijskim odnosima. Učesnici obuke imali su priliku da kroz radioničarski rad praktično primene znanja o inovacijama koje prate aktivnosti KViS-a, sa fokusom na upotrebu digitalnih alata, poštovanju ciljeva održivog razvoja, principima rodno osetljivog KViS-a. Drugi deo obuke posvećen je inicijalnom planiranju aktivnosti koje će učesnici sprovoditi u svojim lokalnim zajednicama, uz podršku mentora.

„Dani karijere “– sprovođenje lokalnih KViS aktivnosti

Navedena aktivnost doprinela je uspostavljanju 13 lokalnih timova, koji su sprovodili usluge karijernog vođenja i savetovanja u lokalnim samoupravama, koje su orijentisane na razvoj veština upravljanja karijerom. Lokalne KViS aktivnosti su obuhvatile radionice sa velikim brojem mladih (ukupno 520) iz sledećih lokalnih samouprava: Šid, Beograd, Požarevac, Kula, Niš, Subotica, Kragujevac, Žabalj, Knjaževac, Novi Sad.

Sajam karijernog vođenja i savetovanja

U cilju povećanja zapošljivosti mladih i međusobnog povezivanja ključnih aktera (škole, KZM, OCD), koji imaju veliku ulogu u aktivnom doprinosu poboljšanja položaja mladih na tržištu rada, Beogradska otvorena škola organizovala je 5. decembra 2023. javni događaj za promociju kvalitetnih usluga karijernog vođenja i savetovanja za mlade, u vidu Sajma KViS. Beogradska otvorena škola je devetu godinu zaredom, organizovala Sajam Karijernog vođenja i savetovanja, koji predstavlja jedinstveni forum, u cilju okupljanja zainteresovanih strana radi zajedničke razmene iskustava i primera dobrih praksi koji implementiraju usluge KViS u svojim lokalnim sredinama. Sajam KViS je okupio ukupno 103 predstavnika škola, KZM, organizacija civilnog društva, javnih vlasti i svih drugih zainteresovanih strana, koje su imale priliku da se upoznaju kako sa primerima dobre prakse, tako i sa načinima kvalitetne implemetnacije usluga KViS za mlade. Na Sajmu je predstavljeno 16 primera dobrih praksi u oblasti KViS-a iz škola, organizacija i kancelarija za mlade.

Zelene škole za zapošljivost mladih

Projekat „Zelene škole za zapošljivost mladih“ ima za cilj da doprinese informisanju nastavnika, roditelja i učenika o klimatskoj pravdi, učešću u energetskej politici i demokratizaciji, da doprinese samoodrživosti škola kroz unapređivanje kapaciteta za prikupljanje sredstava (fandrejzing) i zagovaranje i da pruži mentorsku podršku školama za aktivno učešće u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou.

U okviru prvih aktivnosti na projektu „Zelene škole za zapošljivost mladih“, BOŠ tim je uspostavio saradnju sa šest osnovnih škole u Valjevu, u kojima su realizovane edukativne radionice sa učenicima.

U radionicama su učestvovali učesnici petog, šestog i sedmog razreda osnovnih škola, koji su imali priliku da se uključe u diskusije i interaktivne aktivnosti o zaštiti životne sredine. Učenici su radili na prezentacijama i pripremama za Bazar ideja, gde su izlagali svoje radove u parovima. Učenici su takođe radili na prezentacijama o solarnim panelima i njihovom doprinosu zaštiti životne sredine. Kroz ove radionice, objašnjeno je kako solarni paneli koriste sunčevu energiju za proizvodnju električne energije, smanjujući potrebu za fosilnim gorivima i emisiju štetnih gasova u atmosferu. Radionice su se fokusirale i na ličnu odgovornost u očuvanju životne sredine, gde su učenici delili ideje o recikliranju, smanjenju otpada i štednji energije. Takođe su radili i na pisanju mini projekata, čije će izlaganje biti održano na Sajmu ideja u aprilu 2024.

Takođe, učenici su imali priliku da se konsultuju sa mentorima kako bi dobili dodatne savete i smernice za unapređenje svojih projekata. Ova interakcija doprinela je dodatnoj edukaciji učenika i podstakla ih da razmišljaju kreativno i inovativno o svojim idejama i dugoročnim posledicama svojih postupaka na planetu, i da svojim aktivnostima doprinesu očuvanju prirode za buduće generacije. U okviru projekta Zelene škole za zapošljivost mladih u Valjevu, kroz proces radionica prošlo je 138 đaka osnovnih škola.

E4NEETs – Jačanje struktura podrške mladima u NEET situaciji u oblasti preduzetništva

U okviru E4NEET projekta sprovedene su sledeće aktivnosti:

- Okvir programa podrške za osoblje koje radi sa mladima u NEET situaciji. Ovaj okvir predstavlja sažeti prikaz raspoloživih resursa, provajdera, mentora i ostalih aktera od značaja za podsticanje razvoja preduzetništva u Republici Srbiji i jedan celishodan prikaz ekosistema podrške potencijalnim preduzetnicima.
- Priručnik za savetnike za rad sa mladima u NEET situaciji. Za ovaj rezultat bio je zadužen ekspertski tim BOŠ-a, polazna osnova koje je zadata projektom bila je ta da se osmisli metodologija i kreira Program za obučavanje savetnika koji rade, ili nameravaju da u svoj savetodavni rad uključe mlade u NEET situaciji.
- Izrađen serijal newsletter-a namenjen karijernim praktičarima i savetnicima koji rade sa mladima u NEET situaciji, kako bi im približio koncept socijalnog preduzetništva kao karijerne opcije i približio razvijene alate.
- BOŠ tim je pružio ekspertsku podršku za kreiranje alata za mapiranje provajdera usluga u oblasti preduzetništva.
- Osmišljavanje metodologije i programa treninga za savetnike za rad sa mladima u NEET situaciji.
- Učešće na sastancima konzorcijuma u Parizu i Skoplju.

BOŠ tim je u martu 2023. organizovao međunarodni vebinar na kojem je predstavio unapređenu metodologiju i alate za rad sa mladima u NEET statusu, na osnovu kojih je sprovedeno pilotiranje za preko 160 mladih nezaposlenih iz Španije, Francuske i Severne Makedonije.

Decembra 2023. BOŠ je bio domaćin završnog nacionalnog događaja na projektu i organizovao Ekspertski panel: „Karijera u fokusu: Karijerne opcije u skladu sa potrebama mladih, preduzetništvo mladih i mladi u NEET situaciji”. Panel je istakao značaj preduzetništva mladih, ukazao na prepreke i izazove sa kojima se mladi preduzetnici suočavaju, ali i pružio uvid u mehanizme podrške koji su mladima na raspolaganju u ostvarivanju karijernog napretka i ostvarivanja profesionalnih ciljeva. Na panelu su govorili predstavnica socijalnog preduzeća Women on the way, Katarina Ejduš, predstavnik Centra za omladinski rad Ivan Topalović, Marina Lukić menadžerka BOŠ-a koja je predstavila ključna postignuća na projektu. Panel je okupio preko 80 mladih, karijernih praktičara, predstavnika škola, organizacija civilnog društva i širu zajednicu.

Znanjem do posla

U 2023. godini ekspertski tim Beogradske otvorene škole je sproveo dve obuke za predstavnike Nacionalne službe za zapošljavanje iz različitih filijala širom Srbije, kao i za predstavnike biznis sektora kao što su specijalizovane agencije za posredovanje u zapošljavanju na temu - kvalitetne usluge karijernog vođenja i savetovanja. Obuke su se sprovodile u skladu sa Preporukama za implementaciju Plana primene standarda usluga KViS koji je doneo Savet za Nacionalni okvir kvalifikacija. Kroz ovaj vid obuka karijerni praktičari iz redova savetnika u nacionalnoj službi, specijalista za regrutovanje i selekciju i razvoj zaposlenih su se bliže upoznali sa Standardima usluga karijernog vođenja i savetovanja i osnažili za njihovu primenu u svakodnevnom radu sa različitim korisnicima.

Sa ciljem da približi karijernim praktičarima Standarde KViS-a, BOŠ tim je kreirao prvi Priručnik za karijerne praktičare na temu primene Standarda usluga karijernog vođenja. Priručnik sadrži sistematizovano znanje i iskustvo trenera i celoviti prikaz elemenata standarda usluga KViS i načina njihove integracije u praktični rad sa korisnicima. Priručnik je prevashodno namenjen osobama koje neposredno rade sa korisnicima u domenu pružanja usluga karijernog vođenja i savetovanja (savetovanje, informisanje, obučavanje za karijeru).

Tokom 2023. godine, BOŠ je pružao konsultativnu podršku radu radne grupe za karijerno vođenje i savetovanje pri Agenciji za kvalifikacije.

OBRAZOVANJE

Obrazovni program Beogradske otvorene škole traje dugih 30 godina. Već 30 generacija studenata i studentkinja Beogradska otvorena škola upoznaje sa novim znanjima i veštinama, koje doprinose njihovom profesionalnom i ličnom razvoju.

Kroz multidisciplinarni obrazovni program, BOŠ teži da edukuje i poveže izabrane studente sa različitih fakulteta, gradeći mrežu uspešnih i slobodnomislećih ljudi. Beogradska otvorena škola je kroz svoje obrazovne programe uticala na napredak preko 1.300 polaznika, a ovaj broj se i danas povećava. Alumnisti programa su usmereni jedni na druge, te su mnogi od njih predavači i mentori na Programu i dele svoje znanje sa novim generacijama.

Program Studije budućnosti Beogradske otvorene škole danas podrazumeva nekoliko celina:

- Predavanja znanja;
- Radionice veština;
- Mentorski program;
- Psihološka podrška;
- Slobodne aktivnosti.

Studije budućnosti Beogradske otvorene škole

Tokom 2023. godine realizovana su dva semestra na obrazovnom programu Studije budućnosti:

- Drugi semestar akademske 2022/23. godine za 20 studenata jubilarne 30. generacije Programa;
- Prvi semestar akademske 2023/24. godine za 25 studenata 31. generacije Programa.

Drugi semestar 30. generacije u akademskoj 2022/23.

Jesenji semestar započeo je 1. februara Intenzivnim modulom o EU, u okviru kog je realizovano četiri predavanja. Ova predavanja imala su za cilj da pripreme studente za Modul Pogledi ka Evropi.

Modul Pogledi ka Evropi

U okviru ovog modula održano je 10 predavanja koja su iz različitih uglova studentima omogućavali da se upoznaju sa pravcima razvoja Evropske unije, srpskom evropskom perspektivom, različitim političkim procesima u Evropskoj uniji, kao i problemima sa kojima se Unija suočava.

Modul Učionica 4.0

Realizovano je 10 predavanja koja su bila usmerena ka posledicama tehnološke revolucije. Cilj je bio studentima objasniti do kakvih promena u društvu dolazi u ovom okruženju. Teme su se bavile pozitivnim aspektima, ali i negativnim implikacijama novog tehnološkog društva na okruženje. Bilo je reči o veštačkoj inteligenciji, savremenoj medicini, novim tehnologijama, promenama klime do kojih je došlo usled društvenog razvoja.

Program prakse i program mentorstva

Kroz Program prakse uspešno je prošlo devetoro studenata i studentkinja koji su svoje prakse realizovali u sledećim institucijama: Olaf&McAteer, Demostat, Centar za obrazovne politike, Centar za slobodne izbore i demokratiju, Institut za filozofiju i društvenu teoriju, Nova iskra i Fondacija Konrad Adenauer, Beogradska otvorena škola. U okviru programa mentorstva *Alumni2Students*, 18 studenata i studentkinja imalo je priliku da se poveže sa mentorima, alumnistima i alumnistkinjama programa, i pokrene saradnju sa njima.

Slobodne aktivnosti

BOŠ književni klub je i u 30. generaciji bio jedna od najzanimljivijih aktivnosti, pa je tako realizovano njih četiri. Cilj ove aktivnosti je pokretanje debate o određenim delima koja studenti samostalno biraju, te tumačenje i razmena mišljenja.

30. generacija je i u toku jesenjeg semestra imala psihološke radionice. Održano je šest radionica sa psihologicom Janom Stojanović. Cilj radionica bio je da studente nauči kako se racionalno suočiti sa problemima, kako komunicirati, dok su u procesu studenti imali priliku da bliže upoznaju i sebe i druge studente.

Polaznici programa Studije budućnosti su i 2023. godine imali priliku da učestvuju na Zimskoj školi timskog rada koju tradicionalno organizuje Beogradska otvorena škola. Zimska škola je održana na planini Gučevo od 24. do 26. marta.

Za kraj prolećnog semestra, studenti su u okviru *Students2Students* predavanja održali četiri predavanja svojim kolegama i kolegamicama. Održana su dva predavanja pod nazivom „Simbolika Balkana - šta Balkan zapravo znači?“ i „Sofisti“ i dve radionice posvećene LinkedIn platformi i Sociološkim tendencijama u savremenom društvu.

Završni radovi

Poslednji korak na Studijama budućnosti za studente bio je završni rad. Studenti su mogli da biraju između pisanja akademskog eseja, predloga javne politike ili studije slučaja. Četvoro studenata pisalo je predlog javne politike, za akademski esej opredelilo se 12 studenata, dok je jedna studentkinja branila studiju slučaja. Program je uspešno završilo 17 studenata i studentkinja. Dodela diploma za studente jubilarne 30. generacije upriličena je u okviru proslave 30 godina Beogradske otvorene škole.

Reforma programa

Nakon završetka Programa u akademskoj 2022/23, Tim Studija budućnosti reformisao je program koji će pohađati 31. generacija. Želeći da zadrži temeljne vrednosti Programa, a pritom uvede novitete koji će Studije budućnosti dodatno unaprediti, Tim je uveo nove module koji će pored znanja, imati fokus i na praktične veštine koje će studentima biti značajne za lični razvoj. Reformisani program čine moduli Znanja za budućnost, Veštine budućnosti, Novi svet i Upravljanje karijerom i radne prakse.

Prvi semestar 31. generacije u akademskoj 2023/24.

U maju 2023. godine otvoren je konkurs za upis nove 31. generacije studenata Studija budućnosti. Kampanja za upis nove generacije obuhvatila je kampanju na društvenim mrežama, ali i prezentovanje Programa na fakultetima. Cilj kampanje bio je da studentima i budućim polaznicima pruži priliku da saznaju više o samom procesu selekcije, kao i funkcionisanju Programa.

Selekcija kandidata realizovana je u periodu od maja do septembra u dva upisna kruga. Na osnovu ličnih prijava, testova ličnosti i sposobnosti, a nakon individualnih razgovora sa kandidatima, komisija je formirala konačnu listu od 25 kandidata koji će u akademskoj 2023/24. pohađati program.

Odabrani studenti pohađali su Jesenji semestar obrazovnog programa Studije budućnosti od 11.10.2023. do 27.12.2023.

Multidisciplinarnost programa omogućava studentima različitih usmerenja da prošire svoja znanja, te polaznici programa dolaze sa različitih fakulteta, među kojima su u 31. generaciji Fakultet političkih nauka, Ekonomski fakultet, Filozofski fakultet, Fakultet organizacionih nauka, Farmaceutski fakultet, Filološki fakultet, Fakultet za diplomatiju i bezbednost, Fakultet za informatiku i računarstvo, Beogradska politehnika i Poslovni fakultet. Studenti i studentkinje 31. generacije imali su priliku da prvi učestvuju u radionicama i predavanjima nakon reforme programa. Nastava u jesenjem semestru se odvija u okviru modula Znanja za budućnost, Veštine budućnosti i Psihološka podrška, dok će prolećni semestar biti fokusiran na module Novi svet i Upravljanje karijerom i radne prakse.

Modul Znanja za budućnost

U toku jesenjeg semestra na ovom modulu realizovano je 11 predavanja. Cilj ovog modula je da studentima i studentkinjama pruži najrazličitija znanja iz brojnih oblasti i upozna ih sa društvenim, ekonomskim i političkim uticajima na državu. Između ostalog, na predavanjima je bilo reči o društvenim problemima, međunarodnim odnosima, globalnim krizama, klimatskim promenama i drugim temama koje su u datom trenutku aktuelne i značajne.

Modul Veštine budućnosti

Ovaj modul realizovan je kroz 11 radionica i predavanja. Kroz radionice, polaznici imaju priliku da se upoznaju sa brojnim praktičnim veštinama koje su im neophodne i korisne za dalje profesionalno i lično napredovanje i razvoj. Jedna od veština na koju su se studenti fokusirali jeste veština govorništva i javnog prezentovanja koju su imali priliku da unaprede kroz različite individualne i grupne vežbe. Studenti i predavači usmerili su svoju i pažnju i ka veštinama televizijskog nastupa, upravljanja društvenim mrežama, građenja ličnog brenda i drugim veštinama koje doprinose razvoju studenata i studentkinja u današnjem svetu i okruženju.

Modul Psihološka podrška

U okviru Psihološke podrške održano je šest psiholoških radionica sa psihologicom Janom Stojanović. Cilj ovog modula je da se polaznici programa kroz radionice upoznaju sa alatima koji im mogu pomoći u uspostavljanju zdravih odnosa, suočavanju sa konfliktima, anksioznošću, negativnim emocijama ili samokritičnošću. Studenti i studentkinje imali su priliku da se susretnu sa asertivnom komunikacijom i drugim instrumentima koje mogu koristiti u svakodnevnom životu. U okviru programa realizovana su i dva BOŠ-ova Književna kluba.

Mentorski program

Tokom jesenjeg semestra akademske 2023/24. održane su konsultacije o mentorskom programu, na kojima je svako od studenata imao priliku da iskaže interesovanje za određenu temu, oblast ili konkretnu osobu koja bi kao mentor mogla da polaznika programa usmeri ka napretku. Za razliku od prethodnih godina kada je program mentorstva nosio ime *Alumni2Students* i podrazumevao povezivanje bivših polaznika programa sa sadašnjom generacijom, reformom programa proširena je mreža stručnjaka koji svojom podrškom pomažu profesionalni razvoj polaznika i polaznica programa.

OMLADINSKA POLITIKA

Beogradska otvorena škola od svog osnivanja u centar svojih aktivnosti stavlja mlade kojima nudi obrazovne programe i usluge čime ih osnažuje da postanu aktivni članovi društva i nosioci društvenih promena. Pored toga, BOŠ se aktivno bavi zagovaranjem za uspostavljanje systemske i kontinuirane podrške mladima koja bi dovela do poboljšanja zapošljivosti mladih, njihovog bržeg ekonomskog osamostaljivanja i aktivne participacije po pitanjima koja se njih tiču.

U želji da što adekvatnije i kvalitetnije informiše mlade, BOŠ je 2007. godine osnovao portal Mingl. Od tada pa do danas, mladi na portalu mogu svakodnevno da pročitaju informacije i vesti o neformalnim obrazovnim programima, stipendijama, radionicama, kursevima, takmičenjima, razmenama i najavama događaja.

U okviru programske oblasti Omladinska politika, tokom 2023. godine, Beogradska otvorena škola sprovodila je sledeće projekte:

- Mladi i mediji za demokratski razvoj;⁶
- Media for youth – Budimo svesni da hrana nije smeće!

⁶ Detaljnije o projektu *Mladi i mediji za demokratski razvoj* pročitajte u okviru programske oblasti Civilno društvo.

Media for youth - Budimo svesni da hrana nije smeće!

Jedna trećina globalno proizvedene hrane završava kao otpad. Ovo je složeni problem koji ima niz negativnih društvenih, ekonomskih i ekoloških uticaja. Bacanje hrane je ogroman problem u Srbiji, bez jasne strategije kako da se sa njim izborimo. Stoga je Beogradska otvorena škola, tačnije portal za mlade Mingl koji je nastao u njenim okvirima, i Centar za unapređenje životne sredine, od novembra 2022. do februara 2023. godine sprovela projekat pod nazivom „Da ne dođe do nevolje veće, budimo svesni da hrana nije smeće“. Projekat je podržan od strane British Council-a, kao deo Media For Youth programa.

U sklopu ovog projekta realizovana je kampanju podizanja svesti kako bismo publici Mingl portala predstavili šta oni, kao pojedinci i u skladu sa sopstvenim mogućnostima, svakodnevno mogu da urade kako bi smanjili količinu hrane u otpadu i tako zaštitili životnu sredinu i smanjili negativan uticaj na nju.

Problem je ciljnoj grupi biti predstavljen u tri odvojene priče (opšti prikaz stanja sa hranom kao otpadom u Srbiji, primer dobre prakse, intervju) koje je, osim na sajtu Mingla, bio distribuiran i na Mingl Instagram stranicu. Paralelno sa procesom rada na tekstovima, a kao što je pomenuto, na Minglovom Instagram profilu je sprovedena kampanja u okviru koje su proizvedeni relevantni formati. Kako je forma kratkih videa – Instagram reels sve popularniji oblik izražavanja među mladima na društvenim mrežama, bila su pripremljena tri ovakva videa na kojima su predstavljeni „trikovi“ kako svako može doprineti smanjenju bacanja hrane. Pored toga, u okviru kampanje na društvenim mrežama, bilo je pripremljeno i objavljeno 10 Instagram priča, kao i dva karusel posta u vezi sa glavnom temom. Ovaj projekat se najvećim delom zasnivao na istraživanjima koja je sprovela partnerska organizacija - Centar za unapređenje životne sredine.

Zbog značajnog povećanja upotrebe društvenih mreža i količine informacija koje se svakodnevno primaju, medijske navike mlade publike su se značajno promenile. Pažnja usmerena na primanje informacija je smanjena, a tradicionalni tipovi sadržaja, poput dugih formi čitanja i članaka, nisu dovoljni i moraju biti praćeni vizuelnim prikazom. Fokus se prebacio na audio i video formate koji su postali dominantni. Novi audio i video formati, poput podkasta ili kratkih videozapisa (reels), postali su sve popularniji, pa je Mingl ojačao svoje kapacitete u distribuciji i kreiranju ovog tipa sadržaja, radeći sa relevantnim ekspertima.

U okviru ovog projekta, Mingl tim je prošao seriju treninga:

- Trening o produkciji podkasta, u okviru kog je tim radio na upoznavanju sa potrebnom opremom, učenju veština snimanja, produkcije, editovanja podkasta, i drugo.
- Produkcija kratkih videoformi je bio trening fokusiran na kreiranje kratkih video sadržaja za društvene mreže (FB, Instagram i TikTok). Tom prilikom, tim je upoznat sa programima i tehnikama snimanja i editovanja kratkih videa.

DOBRO UPRAVLJANJE

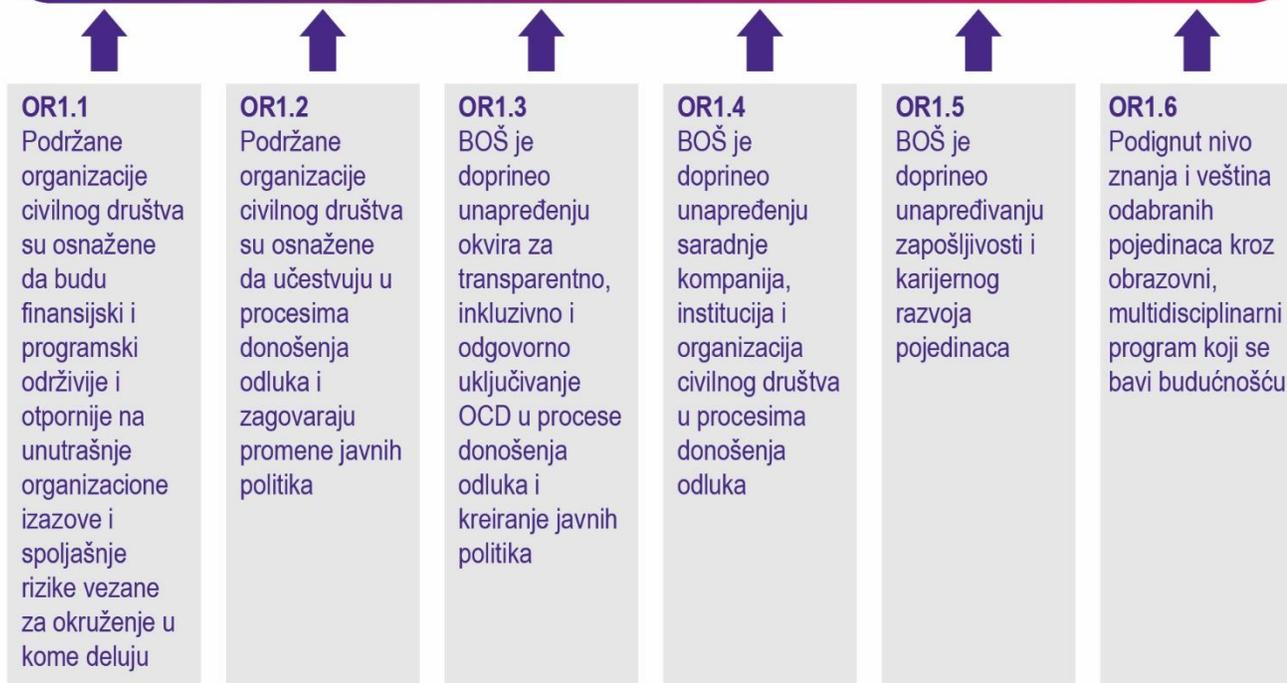
Beogradska otvorena škola bavi se istraživanjem i zagovaranjem odgovornosti, transparentnosti, i participacije. BOŠ istražuje i zagovara učešće građana u procesu donošenja odluka, posebno na lokalnom nivou, kao i transparentnost u procesu donošenja odluka, ali i u radu javne uprave. Do sada, BOŠ se bavio istraživanjem učešća i transparentnosti u oblasti evropskih integracija, visokog obrazovanja, radu lokalne samouprave, regionalnog razvoja, energetici i životnoj sredini.

U okviru programske oblasti Dobro upravljanje, tokom 2023. godine, BOŠ je sprovodio projekat Dijalog promena: Podrška reformama kroz saradnju organizacija civilnog društva i javnih vlasti.⁷

⁷ Detaljnije o projektu *Dijalog promena: Podrška reformama kroz saradnju organizacija civilnog društva i javnih vlasti* pročitajte u okviru programske oblasti Civilno društvo.

REALIZACIJA STRATEŠKOG PLANA U 2023.

Strateški cilj 1: Razvoj civilnog društva i pojedinaca (pokretača promena)

Strateški cilj 2: Unapređenje javnih politika

Strateški cilj 1: Razvoj civilnog društva i pojedinaca (pokretača promena)

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.1. Broj podržanih OCD i medija koji su pripremili doprinos i učestvovali u javnim konsultacijama/javnim raspravama za kreiranje/izmene dokumenata javnih politika, zakona, propisa i drugih akata na nacionalnom ili lokalnom nivou	77
1.2. Broj podržanih OCD i medija koji su učestvovali u radnim grupama za izradu dokumenata javnih politika, propisa i drugih akata i privremenim ili stalnim radnim telima na svim nivoima upravljanja (od lokalnog do nacionalnog)	31
1.3. Broj podržanih OCD i medija koji su dali doprinos za godišnji izveštaj EK o Srbiji i druge dokumente koji prate proces evropskih integracija (izveštaji iz senke, praćenje akcionih planova itd.)	43
1.4. Vrste doprinosa podržanih OCD/medija tokom javnih konsultacija/javnih rasprava i učešća u radnim grupama za izradu dokumenata javnih politika, zakona, propisa i drugih akata, kao i vrste doprinosa OCD/medija tokom učešća u privremenim i stalnim radnim telima	<p><u>Energija, klima i životna sredina:</u> Kreiranje i dostavljanje komentara na Nacrt Strategije zaštite životne sredine; Komentari na Predlog uredbe o metodologiji izrade dokumenata javnih politika; komentari na INEKP; komentari na izradu lokalnih budžeta.</p> <p><u>Evropske integracije:</u> Nacrti dokumenata, komentari, preporuke, analize (Nezavisno udruženje novinara Srbije uz Koaliciju za slobodu medija, ANEM i CRTA; Amandmani na Zakon o elektronskim medijima i Zakon o javnom informisanju i medijima; usvojeno 12/15 ZJIM i 14/49 na ZEM)</p> <p><u>Civilno društvo:</u> Pisani doprinosi u vidu komentara na postojeće javne politike i učeće u javnim raspravama, konsultacijama i u radnim telima.</p>
1.5. Vrste javnih politika za koje su pripremljeni doprinosi podržanih OCD/medija	<p><u>Energija, klima i životna sredina:</u> Strategija zaštite životne sredine; Integrisani nacionalni energetske i klimatski plan; Javne politike u oblasti zaštite vazduha (preporuke upućene na predlog budžeta JLS za narednu godinu).</p> <p><u>Evropske integracije:</u> Regulacija digitalnih platformi za dostavu hrane koji se oslanja na evropske standarde; Tužilačka policija; Specijalizacija regiona; Javne nabavke; Medijski konkursi.</p> <p><u>Civilno društvo (Mladi i mediji za demokratski razvoj):</u> Učešće mladih u procesu donošenja odluka; Omladinska politika; Poljoprivreda; Interkulturalizam.</p> <p><u>Civilno društvo (Dijalog promena):</u> Inkluzivne javne politike u oblasti studentskog i učeničkih stipendija; Inkluzivne javne politike u sprovođenju programa i konkursa za finansiranje lokalnih OCD od strane JLS; Lokalne politike u oblasti ženskog preduzetništva; Zaštita dece u sportu od nasilja; Unapređenje i zaštita ljudskih prava kroz usvajanje opcionog protokola; Doprinos izradi Zakona o radnim praksama; Doprinos izradi Zakona o mladima; Doprinos razvoju obrazovnih politika u oblasti interkulturalnog obrazovanja.</p>

Očekivani rezultat 1.1 : Podržane organizacije civilnog društva su osnažene da budu finansijski i programski održivije i otpornije na unutrašnje organizacione izazove i spoljašnje rizike vezane za okruženje u kome deluju

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.1.1. Broj OCD/medija koji su dobili finansijsku, mentorsku i ekspertsku podršku kroz BOŠ programe	340
1.1.2. Broj trening dana za jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva	172
1.1.3. Diverzitet programa jačanja kapaciteta (obuke, studijske posete, programi razmene iskustva...)	Treninzi, obuke (individualne i grupne), radionice, mentorstva, video obuke, studijske posete, razmene iskustava, konferencije.

Očekivani rezultat 1.2. Podržane organizacije civilnog društva su osnažene da učestvuju u procesima donošenja odluka i zagovaraju promene javnih politika

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.2.1. Broj podržanih OCD koje su prošle kroz obuke za pisanje predloga javnih politika, monitoring i evaluaciju politika i javno zagovaranje	104
1.2.2. Broj podržanih OCD koje su dobile mentorsku podršku za kreiranje javnih politika i javno zagovaranje	54

Očekivani rezultat 1.3. BOŠ je doprineo unapređenju okvira za transparentno, inkluzivno i odgovorno uključivanje OCD u procese donošenja odluka i kreiranje javnih politika

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.3.1. Broj dostavljenih predloga za unapređenje okruženja za uključivanje OCD u procese donošenja odluka i kreiranje javnih politika	20

Očekivani rezultat 1.4. BOŠ je doprineo unapređenju saradnje kompanija, institucija i organizacija civilnog društva u procesima donošenja odluka

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.4.1. Broj organizovanih događaja koji okupljaju predstavnika sva tri sektora	6
1.4.2. Broj podržanih inicijativa OCD sprovedenih uz učešće građana i/ili predstavnika javnih vlasti i/ili predstavnika poslovnog sektora na godišnjem nivou	33
1.4.3. Broj zajedničkih inicijativa/saradnje kompanija, institucija i organizacija civilnog društva u čijem kreiranju je BOŠ učestvovao	1

Očekivani rezultat 1.5. BOŠ je doprineo unapređivanju zapošljivosti i karijernog razvoja pojedinaca

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.5.1. Broj pojedinaca koji su osnaženi u procesu razvoja karijere	850
1.5.2. Broj karijernih praktičara koji su osnaženi da pružaju karijernu podršku mladima i odraslima (prema sektorima u kojima rade)	51
1.5.3. Broj kreiranih resursa iz oblasti karijernog i akademskog savetovanja	2

Očekivani rezultat 1.6. Podignut nivo znanja i veština odabranih pojedinaca kroz obrazovni, multidisciplinarni program koji se bavi budućnošću

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
1.6.1. Procenat polaznika programa koji smatraju da su unapredili svoja znanja i veštine kroz program	80%
1.6.2. Vrsta znanja i veština koje polaznici programa smatraju da su unapredili kroz program	Ekologija, klima, bankarstvo, IT, javne politike, ekonomija, međunarodni odnosi, psihologija, radno pravo, komunikacija, preduzetništvo, finansijska pismenost.
1.6.3. Procenat polaznika programa koji navode da su primenili znanja i veštine stečene kroz program u praksi, šest meseci po završetku programa	80%

Strateški cilj 2: Unapređenje javnih politika

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
<p>2.1. Promene u dokumentima javnih politika, zakona, propisa i drugim aktima u skladu sa preporukama BOŠ-a</p>	<p><u>Energija, klima i životna sredina:</u> Izmene i dopune Zakona o naknadama za korišćenje javnih dobara</p> <p><u>Civilno društvo :</u></p> <p>a) Uspešnost zagovaračke inicijative A11 - Inicijativa za ekonomska i socijalna prava, ogleda se u usvajanju Zakona o potvrđivanju Opcionog protokola uz Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima (ICESCR) od strane Narodne skupštine, u septembru 2023.</p> <p>b) Akademska inkluzivna asocijacija je zahvaljujući intervenciji, unapredila postojeće prakse i procedure gradskih vlasti na lokalnom nivou. Primer dobre prakse predstavlja Gradska uprava Grada Novog Pazara, koja je usvojila inkluzivne kriterijume na konkursima za projekte.</p> <p>c) Užički centar za prava deteta je u toku oba ciklusa na projektu „Dijalog promena” bio ekspertska podrška Ministarstvu sporta u procesu izrade Opšteg i Posebnog protokola za zaštitu dece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja u sektoru sporta. Izrada Posebnog protokola predstavlja obaveznost koja proističe iz Opšteg protokola za zaštitu dece od nasilja, koji je Vlada Republike Srbije usvojila početkom 2022. godine. Zagovaračka inicijativa UCPD doprinela je unapređivanju nacionalnog zakonodavnog okvira koji se referiše na oblast zaštite dece od nasilja u sektoru sporta.</p> <p>d) Inter - Sporazum o većem učešću građana u procesu planiranja i sprovođenja projekta javno-privatnog partnerstva, potpisan od strane opština Opovo i Bajina Bašta.</p> <p>e) MDRI – usvojeno je 10 predloga na inicijativu MDRI na javnoj raspravi Akcionog plana za sprođenje strategije unapređenje položaja osoba sa invaliditetom u RS u periodu od 2020. do 2024, za period od 2023. do 2024.</p>
<p>2.2. Promene u institucionalnom okviru u skladu sa preporukama BOŠ-a</p>	<p style="text-align: center; font-size: 2em;">2</p>

Očekivani rezultat 2.1. BOŠ je doprineo utemeljenosti javnih politika i propisa u podacima u oblastima kojima se bavi

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
2.1.1. Broj sprovedenih i podržanih istraživanja koja su sprovedeli: a) članovi BOŠ tima, b) spoljni saradnici kao deo aktivnosti na projektima na kojima učestvuje BOŠ, i c) BOŠ partneri i grantiji (ukoliko je istraživanje sprovedeno uz podršku BOŠa)	28
2.1.2. Broj izrađenih predloga javnih politika koje su sprovedeli a) članovi BOŠ tima, b) spoljni saradnici kao deo aktivnosti na projektima na kojima učestvuje BOŠ, i c) BOŠ partneri i grantiji (ukoliko je istraživanje sprovedeno uz podršku BOŠa)	20

Očekivani rezultat 2.2. BOŠ je doprineo kvalitetu javnih politika i propisa u oblastima kojima se bavi kroz učešće u dostupnim ili zvaničnim mehanizmima učešća organizacija civilnog društva

Pokazatelj	Ostvarena vrednost u 2023. godini
2.2.1. Broj pisanih doprinosa/setova komentara/setova preporuka koji su izrađeni u procesu izrade, sprovođenja i praćenja dokumenata javnih politika, zakona, propisa i drugih akata (za svaku od oblasti)	9
2.2.2. Broj radnih grupa za kreiranje dokumenata javnih politika, zakona, propisa i drugih akata u kojima je BOŠ član (za svaku od oblasti)	10
2.2.3. Broj zagovaračkih inicijativa	3

BOŠ TIM U 2023. GODINI

1. Vesna Đukić, Generalna direktorka
2. Milorad Bjeletić, Izvršni direktor
3. Vladimir Pavlović, Programski direktor
4. Davora Tomanović Baralić, Poslovna sekretarka
5. Nataša Pajović, Finansijska menadžerka
6. Vlado Vranešević, IT menadžer
7. Mirjana Jovanović, Programska menadžerka, Energija, klima i životna sredina
8. Ognjan Pantić, Programski menadžer, Energija, klima i životna sredina
9. Tamara Arsić, Menadžerka projekata, Evropske integracije
10. Marina Lukić, Menadžerka projekata, Civilno društvo
11. Bojana Džulović, Menadžerka projekata, Civilno društvo
12. Lazar Jovčić, Menadžer projekata, Energija, klima i životna sredina
13. Marija Milosavljević, Menadžerka projekata, Zapošljivost i karijerno vođenje i savetovanje
14. Iva Svilar, Menadžer projekata, Energija, klima i životna sredina
15. Nina Cvetanović, Menadžerka projekata, Energija, klima i životna sredina
16. Jovana Božičković, Menadžerka za komunikacije i javno zagovaranje
17. Marija Todorović, Koordinatorica projekata, Civilno društvo
18. Sanja Ilić, Koordinatorica projekata, Energija, klima i životna sredina
19. Branislav Cvetković, Koordinator projekata, Evropske integracije
20. Damir Dizdarević, Koordinator projekata, Energija, klima i životna sredina
21. Miljana Jovanović, Koordinatorica projekata, Evropske integracije
22. Milica Terzić, Koordinatorica projekata, Civilno društvo
23. Marko Pajović, Koordinator projekata, Energija, klima i životna sredina
24. Tijana Obradović, Koordinatorica projekata, Civilno društvo
25. Angelina Ivanović, Koordinatorica projekata, Civilno društvo
26. Filip Ljubojević, Koordinator obraznog programa Studije budućnosti
27. Miloš Golubović, Koordinator projekata, Civilno društvo
28. Maja Popović, Koordinatorica projekata, Civilno društvo
29. Jelena Ivković, Koordinatorica projekata, Energija, klima i životna sredina
30. Nemanja Petrović, Koordinator projekata, Zapošljivost i karijerno vođenje i savetovanje
31. Milja Zdravković, Koordinatorica projekata, Civilno društvo
32. Mina Kuzminac, Koordinatorica obraznog programa Studije budućnosti
33. Tatjana Avramović, Koordinatorica projekata, Energija, klima i životna sredina
34. Jovana Pantović, Koordinatorica projekata, Energija, klima i životna sredina
35. Aleksandar Boganović, Istraživač
36. Marija Z. Todorović, Istraživačica
37. Aleksandra Đurović, Koordinatorica istraživačkih aktivnosti
38. Goran Radlovački, Istraživač
39. Aleksandar Stankić, Programer
40. Ana Vranešević, Web Developerka
41. Ivana Tomić, IT asistentkinja
42. Dana Tasovac, Grafička dizajnerka
43. Radinka Janjuš, Računovođa
44. Aleksandar Gajić, Koordinator za pravne i opšte poslove
45. Gordana Petković, Koordinatorica za finansijsko-administrativne poslove
46. Bojana Bulatović, Finansijska koordinatorica
47. Jelena Mitrović, Finansijska koordinatorica

48. Boris Čukić, Finansijski koordinator
49. Olivera Ilić, Finansijska koordinatorica
50. Maša Pavlović, Finansijska koordinatorica
51. Jelena Šego, Finansijska koordinatorica
52. Nenad Šović, Finansijski koordinator
53. Milica Krstić, Finansijska koordinatorica
54. Maja Parežanin, Koordinatorica Tima za komunikacije i odnose sa javnošću
55. Milica Đerić, Koordinatorica za komunikacije i odnose sa javnošću
56. Sandra Pekić, Koordinatorica za komunikacije i odnose sa javnošću
57. Simona Vidojević, Koordinatorica za komunikacije i odnose sa javnošću
58. Nina Arandžević, Koordinatorica za komunikacije i odnose sa javnošću
59. Sara Stamenković, Asistentkinja na projektima, Zapošljivost i karijerno vođenje i savetovanje
60. Rajna Bošković, Asistentkinja na projektima, Energija, klima i životna sredina
61. Janko Jaćović, Asistent na projektima, Energija, klima i životna sredina
62. Marija Milenković, Asistentkinja na projektima, Civilno društvo
63. Jovana Jović, Asistentkinja na projektima, Energija, klima i životna sredina
64. Milica Borovac, Asistentkinja na projektima, Energija, klima i životna sredina
65. Jelena Stojićević, Asistentkinja-pripravica na obrazovnom programu Studije budućnosti
66. Esmeralda Lukić, Kućepaziteljka
67. Nikola Stevanović, Asistent na projektima, Energija, klima i životna sredina
68. Danica Opačić, Asistentkinja-pripravica na projektima, Civilno društvo

